

Likyi-á nìv̀nì tir nê wārki Yesu tyí soko

Likyi-á nê yo ò sèbéy tyí yõ

¹ N dí Tewofil, tyi nónó-á pɪ á wró, névye náhnáh tyah me séle n wārki. ² Pè sè wārki, sǒ-á tàrfyò̀nó yo séle á tyí, pépi nónó-á sǒ we séle sé tyah gbí dùkùle, té sǒ me Liyel wey yópùle. ³ Képah ye, òmɔ tɔ me tyi nópi níy tē palle, nónó-á pɪ, à tɔkɔ ké tyah gbí tyí. Té me ké tyí ne, òmɔ tɔ sè wārki ò kǒ sé wèkì yõ, sǎh pɪ syi wē tyí sǒ, ní dí Tewofil. ⁴ Képah soko, á kɪ pĩ ne, wáh kwónó nê we, gbɪ-á kéle.

Yinyõ tēntõ yó pɔ Wèlnwìkì-ò Nsyõ dúbínó tyí yo sah

⁵ Yerɔdɪ-á sǒ me yòtēne Yude kwil yõ soko gbí nēne, sárká wìkìpu yòtē yó sǒ me, pè n ye Nsakarɪle. Sárká wìkìpu yòtām nónó-á sǒ Abya tìnkìle, pépi soko ney yó ye sǒ òne. N kyi Yelisabeti tole sǒ, sárká wìkìpu yòtē ògbē Arõ náh ney ye òne. ⁶ Pé ními sǒ me négbólóle Liyel yah. Pè sǒ me Liyel tyi kònsàhnó pólle n pɪ, té me ò tyiyónè pól tē yí. ⁷ Nte, pé ními sǒ dye te, Yelisabeti náh sǒ fē pi we n pi, képah ye pi náh sǒ me pé tyí.

8 Sò yóle, Nsakarɪpi tɪnkɪ tò pɪ gbí-á pɔ nɔ, à sò me tòle n pɪ Liyel yah péle. 9 Páh dar té sáhntɔkɔnɔle n pɪ sɔ, kè sò pɔ yĩne òmɔle. A sò yĩne à de Liyel wòkò ògbě sɔkɔ, à sèkukuri pán pèpɛy suke Tě ògbě Liyel yah sɔkɔ. 10 Légbíne, tówù pól sò me Liyelle n ni kégbó sɔkɔ, wáh wòkòle n yò gbí nêne. 11 Wáh me képah sɔkɔ, yínyò tɛntò yó wil ò yah, té me yĩn tɛ wòkò yò yò kwáh gbòyò sòle. 12 Nsakarɪ-á à we gbí nêne, tíkí à tɛ, ò lékám fɛkɪ. 13 Nte, yínyò tɛntò mè yo ò tyí: «Nsakarɪ, káh tíkí pɪ, á Liyel nínó ye tɛ. Á kyɪ Yelisabetɪ kɪ dɪnpir dubi á tyí, té á kɪ ò yĩn sah Nsyɔne. 14 N dúbínó kɪ pɪ nìvìnì ògběne áwɔ ànê névye náhnáh tyí, 15 ò né-ògbě pónpɪnɔ yĩnne Tě ògbě Liyel yah. A náh òwɛ wɔ n pi, à náh tɔ kònó yó n tɛ wɔ n pi, té kɪ me yúkúnóle Liyel Mírki táhkìle ò dúbì-òkɛ gbí dùkùle. 16 A kɪ pɔ Yisrayel névye náhnáh kɔ, pè kɪ pé syɪ pɔ pé Tě ògbě Liyel tyí. 17 A kɪ n kɔ Liyel yah Yeli pɪ dùkù ànê ò táhkìle ò sɔkɔ. A kɪ pɔ súbì ànê pé wɛnpì wró tɔ sah, té kɪ nòhnì-òkɛpú vi mɔ pɪ nòhnìpule. A kɪ névye tɔ sah vi mɔ Tě ògbě kɔ.»

18 Wáh yo sɛ, Nsakarɪ yo ò tyí ne, péwɔ ànê pé kyule, pé ními-á dye tɛ. Káh pɪ sɛ, sɔ se pé kɪ fɛ pɪ ne, gbí-á à yo nɪ? 19 Képah sɔkɔ, yínyò tɛntò yo ò tyí: «Kabrelɪ ye òmɔle, nê-á n yĩn Liyel yah, à ò tòle n pɪ. A ò tɛkɪ mɔ ne, mé pɔ nìvìnì wey mè yo á tyí. 20 Nte yah, á náh sɛ ò wɛlɔ yò. Té, sè kɪ mó tɔ pɔ n pɪ n tũ n pi sé gbí sɔkɔ. Képah

ye, á vyāh kɪ gbɪ tẽ, á náh tǒ fẽ n wekɪ n pi fóó, kɪ pɔ no tyi nópi pín-tũ só tyí.»

²¹ Légbíne, tówû sò me Nsakarɛ n syɪkɪ. Té n kàhnmonɔle Liyel wòkò ñgbě sòkɔ, kèpah sò me pé gbàn du. ²² Nte, Nsakarɪ-á pópó n wil, à náh me fẽ n yo n mɔ pé tyí. Kǎh pɪ sě, no pĩ ne, gbíl tir yó-á wil n yah Liyel wòkò ñgbě sòkɔ. A sò me n gbàn óle n pɪ n mɔ pé tyí, té me wekɪ kwɔ.

²³ Kèpah náh, n tǒ pínó sèpìn-á pɔ tũ Liyel tyí, à n syɪ yuku n gbô. ²⁴ Kéne sèpìn sókóntenɔ náh, n kyɪ Yelisabetɪ kúrki tɔkɔ, té kè wǒbɪ níwǒlɔ kwɔ. A sò me n sò ne: ²⁵ «Yah, pèpɔrɪ nê-á Tẽ ñgbě Liyel pɪ ní tyí yò. A ye ntyínɔ yah dah mɔ ní tyí sòkɔ núkúnúkú, à ní sen tɔkɔ to ní yò névye yah.»

Yesu dúbínó tyí yónsàhnóle Mari tyí

²⁶ Kèpah náh, níwǒlɔ kénúkò sókóntenɔ náh, Liyel tǒ n yínyò tǔntò Kabrelɪ tǒ kwil yó sòkɔ, nê-á pè n ye Nasaretɪle, Kalile sétáh yò. ²⁷ A à tǒ yěndyíkì yó tyí, nê-á sò me gbínóle Davidi náh ney Yosefu tyí. Yěndyíkì mè yĩn ye sò Marile. ²⁸ Wǎh kyɪ, à de yuku Mari tnô, té yo n tyí: «Mé wekɪ á tyí Mari. Tẽ ñgbě Liyel me pèpɔrɪ yó tǒ sah pɪ á tyí, à me ále.»

²⁹ Mari-á kéne welɔ noh sě, n gbàn du. A sò me n sò n fòkɔ ne, yò nê yò se à pɔ wekɪ mɔ pé tyí sě nɪ? ³⁰ Kèpah sòkɔ, yínyò tǔntò yo n tyí: «Mari, pèpɔrɪ ye Liyel n pɪ á tyí n ñgbèkì sòkɔ. Káh n ye kè pɪ tíkì tɪrle á tyí. ³¹ Yah, á kɪ kúrki tɔkɔ, kɪ dínpir yó dubi, té kɪ n yĩn sah Yesule. ³² A kɪ pɪ

né-̀ngbēne Liyel yah. A kɪ n ye yòtah Liyel pile. Té Tě̀ ñgbē Liyel kɪ à kɔ̃, à kɪ tē kwil yṑ ñ náh ney Davidi sɔ̃. ³³ A kɪ n wũ n pi Yisrayel kwil pól yṑ gbímegbí. Ñ yòtɔ́rí náh tyε yah n pi pólle.» ³⁴ Wǎh yo sē, Mari à piki yah ne, ñte, pé náh se dí tyí pĩ. Sɔ̃ se kè kɪ pɪ, té pé kɪ kúrkì tɔkɔ nɪ? ³⁵ Yinyō tēntò me tō yo ñ tyí: «Liyel Mírki kɪ tiki á yṑ, té yòtah Liyel tǎhkì kɪ fɔkɔ tũ á yṑ fob sɔ̃ mɔ. Képah ye, pi nê-á á kɪ n dubi n pi, à kɪ me pèkè kēne ñ sɔkɔ, té kɪ n ye Liyel pile. ³⁶ Yah, á wòkò ney Yelisabeti, nê tyí-á no yo tũ ne, píkán sê-á ñne, à me kúrkì tɔkɔ ñ dyèntenɔ náh, ké ñwɔ́lɔ kénúkò-ò ye yò. A kɪ n dubi n pi dínpirle. ³⁷ A náh we di, Liyel tē we tyi pól tyí.» ³⁸ Wǎh yo te, Mari tō ñ syɪ yo ñ tyí: «Ñmɔ me Tě̀ ñgbē Liyel tyí yō. Wǎh yo sɔ̃, Liyel kè pɪ sē ñ tyí.» Képah náh, yinyō tēntò ñ syɪ sɔkɔ.

Mari kyínyahnɔle Yelisabeti tyí

³⁹ Kéne sèpìn sɔkɔ, Mari yuku sɔkɔ súú ymɔ yṑ, Yude kwil yó sɔkɔ. ⁴⁰ A kyɪ de Nsakarɪ gbô, té wekɪ mɔ Yelisabeti tyí. ⁴¹ Yelisabeti-á Mari wékínmɔnɔ noh, piri núkú kah werke ñ fɔkɔ sɔkɔ. Képah sɔkɔ, Yelisabeti me yuku Liyel Mírki tǎhkìle, ⁴² té yo ñ tyí yínpɔ̀ ñgbēne ne: «Sám me mónóle á sɔkɔ, à kal syó pólle. Anê sám me mónóle á fɔkɔ táh piri to sɔkɔ. ⁴³ Nédúkú nê me ñmɔ tē tɔle, té ñ Tě̀ ñgbē yú kɪ pɔ n yah ñ tyí? ⁴⁴ A náh we di, máh fyò á wékínmɔnɔ noh ñyǎh, ñivì ñ tē tyí, piri núkú kah werke ñ fɔkɔ sɔkɔ.

45 Nìvìnì me á tyí, áwɔ nê-á sě ké yǒ ne, Tě ñgbě
Liyel-á nê yo, kǎh kɪ pɪ tũ.»

Liyel yīn gbilkínóle Mari tyí yìgbìnì sɔkɔ

46 Képah sɔkɔ, Mari ne:

«Ñmɔ me ní nɪ dal mɔ Tě ñgbě Liyelle n gbilki,
47-48 N Pwáhnɔ-ò Liyel fě syi yah dah mɔ ní tyí
sɔkɔ.

Képah ye, ní nɪ me vínóle ñ yīnne.

Ñmɔ nê-á me ñ tyí yǒ, me ní gblǒyne n tiki n mɔ
ñ yah sɔkɔ.

Gbɪ yǒ, à tɔkɔ núkúnúkú tyí, knɔ knɔ pól kɪ pɔ
n yo n pi ne,

máh yèvinɪ wɛ.

49 Tyi pól tyí tǎnwɛ-ò Liyel ye tyí-ñgbnɔ pɪ ñmɔ
tyí,

ñ yīn ye Kètòkě Liyelle.

50 N ñìgbèkì kɪ me tǔnmɔnyukunóle knɔ knɔ pól
yǒ tyé-ńkěne, nónó-á ñ yah tíkile n pɪ.

51 A ñ gbò tǎhkìle tò pɪ:

Gblǒy gbilkínó sǔnɔ-á me nónó sɔkɔ,

à pè karkɪ.

52 A yǒtǎm tiki mɔ pé tǔrí klǒ yǒ,

té gblǒy tíkínmɔpu dɔkɔ mɔ.

53 A yǒ yǒ yīle kwéndébé kǒ yǐ,

té tahbɪ fin mɔ pè sɔkɔ pé gbàn kúkóle.

54 A Yisrayel névye yohnɪ mɔ,

pépi nónó-á me ñ tyí yǒ.

N dyɔ náh fwɔ ñ ñìgbèkì pínóle,

55 à yuku Abrahamɪ ànê ñ náh tǎn tǎnne tyé-ńkěne,
wǎh sǒ ñ vyǎh kǒ sǒ á súbí ñgbò tǎn tyí.»

⁵⁶ Képah sɔkɔ, Mari tẽ Yelisabetule, à n̄wǎlɔ tɔ́nɔ́ kénkɔ́ pɪ. Képah náh, à n̄ syɪ sɔkɔ n̄ t̄inne.

Wèlnwìlkì-ò Nsyɔ́ dúbínóle

⁵⁷ Képah sɔkɔ, Yelisabetɪ dubi gbí-á pɔ nɔ, à dubi d̄inpirle. ⁵⁸ N̄ tn̄ t̄ɛpu, ànê n̄ wòkò t̄án-á noh ne, T̄ẽ ñgbẽ Liyel-á pèpɔrɪ ñgbẽ pɪ n̄ tyí, pè à tahlɪ pè ké n̄vìnì n̄ pɪ. ⁵⁹ N̄ dúbínó sèp̄in kwártɔ́-ò s̄ólɛ, pè pɔ piri k̄ò-ñsah, té me n yah n k̄ò n̄ sú ȳin dyí-ñsahle n̄ tyí, nê-á Nsakarɪle. ⁶⁰ Nte, n̄ yú me yo pé tyí ne: «Ō, à kɪ n ye Nsyɔ́ne.» ⁶¹ Pè me yo n̄ tyí ne, ñgb̄ò n̄ wòkò ney yó n̄t̄ẽ ȳin náh me s̄é dé. ⁶² Té me kwásí pɪ piri sú tyí ne, ȳin nê se à kɪ sah à k̄ò nɪ? ⁶³ Képah sɔkɔ, à pè k̄ò, pè sésár sénó yó tɔkɔ pɔ à k̄ò, à wārki mɔ ké ȳo ne: «Nsyɔ́ ye n̄ ȳinne.» Képah pé pól gb̄an du. ⁶⁴ Nénpó swɔ, Nsakarɪ nénpórí de mɔ, n̄ vyāh gbínó tyɛ, à tyah n weki, à Liyel ȳinne n gbilki. ⁶⁵ Kāh pɪ s̄é, tíkí de pé tn̄ t̄ɛpu pól sɔkɔ, té no s̄ò me tyi n̄ópi pólle n yāh n k̄ò Yude ymɔ ȳo kwlo pól sɔkɔ. ⁶⁶ Té T̄ẽ ñgbẽ Liyel s̄ò me ñne. Képah ye, nónó pól-à s̄ò tyi n̄ópi noh, p̄è sè t̄ẽ n sah pé nno sɔkɔ, n̄ té ne me w̄ene n piki n yah ne ñk̄é, piri m̄è se kɪ pɔ n pɪ n p̄i nédúkú n̄ene nɪ?

Liyel ȳin gbilkínóle Nsakarɪ tyí ỳgb̀n̄n̄ sɔkɔ

⁶⁷ Képah sɔkɔ, piri sú Nsakarɪ Liyel Mírki t̄āhk̄i we, té me Liyel t̄ɛnt̄ò welole n syi n yo ne:
⁶⁸ «T̄ẽ ñgbẽ nê-á Yisrayel Liyelle, n̄ ȳin ne n gbilki, ñmɔ nê-á pɔ n̄ no yohnɪ mɔ, à pè wilki ȳorɪ sɔkɔ,
⁶⁹ té me Pwáhn̄mɔ-ò t̄āh wilki mɔ á k̄ò,

à wil n̄ t̄onpi dí Davidi n̄áh t̄án s̄ok̄o.

70 Képah ye lésõ à n̄ t̄ěntõ syínyopu k̄õ, pè yo sah
di m̄ónóle ne,

71 páh k̄i á syi pwah m̄o á p̄ělt̄án tyí,
té k̄i á wilki á dyo yópú gb̄õ.

72 A á súbí ñgbò t̄án ni gbe ȳíí.

N dyo n̄áh fw̄o n̄ yégbékè kwrónm̄onsàhnó tyíle
péle.

73 A s̄õ n̄ wo á ñgbò sú Abrahm̄i tyí ne,

74 páh k̄i á t̄ě syi á p̄ělt̄án gb̄õ,
á k̄õ á f̄ě t̄õle n̄ pi pé tyí tíkí k̄ěne,

75 á mó pi négb̄l̄óle yályál pé yah,
á min pól s̄ok̄o.

76 T̄é áw̄o t̄ě w̄ole, ñm̄o pi, á k̄i p̄o n̄ k̄o T̄ě ñgb̄ě
yah s̄ok̄o,

k̄i n̄ w̄al̄ t̄õ n̄ sah n̄ pi.

Képah ye, pè k̄i ále n̄ ye <Yõt̄ah Liyel t̄ěntõ syínyo-
òle>.

77 T̄é k̄i n̄ no k̄õ pè k̄i pwáhn̄m̄on̄o dùkù p̄í,
pé tyíp̄el̄ ȳõnm̄on̄o gb̄õ ȳõ.

78 Ápi Liyel ñìgb̄èk̄ì, àn̄ê n̄ t̄õnsàhn̄p̄in̄o gb̄õ ȳõ,
à k̄i kyòo m̄o á ȳõ k̄i wil ȳínyõ gb̄í s̄õ gbo,

79 k̄i p̄o kyòole névye k̄õ, nónó-á me k̄i f̄ěnt̄ú tíkí
s̄ok̄o,

té k̄i á yey vi m̄o yèvn̄i w̄ěk̄ì ȳõ.»

80 T̄é Nsyõ t̄ě w̄o s̄õ me n̄ kyāh, àn̄ê n̄ lékám
me n̄ yik̄i n̄ m̄o n̄ yuku. A s̄õ me t̄ě gb̄ěnn̄i s̄ok̄o
pópó, à p̄o syi n̄ gbl̄oy w̄ěk̄ínó gb̄ìȳìk̄ì tyí Yisrayel
névye yah.

2

Yesu tēnwɛnɔ n wil nyāh?

¹ Kéne tyi pɪ gbíne, Wromenɔ yòtē Wokusti kwní kō ne, pè pé tǒrí mé-ńtân névye pól yāh pé dan pĩ. ² Kéne névye yáhnó gben pɔ Krinisi we Siri kwlo pól yah yétēne. ³ Képah tēne, no pól sò me pé ynine n wārki n pɔ pé súbí kwlo sɔko. ⁴ Té Yosefulɛ, yòtē dí Davidi náh ney ye sò ñne. Káh pɪ sē, ñ tɔ mó wil Nasareti kwil, Kalile sétáh yō, à yuku Yude kwil yó sɔko, pè n ye Betlemine, yòtē dí Davidi dúbí-ńsah. ⁵ Té Yosefu kyɪ Mari sò me kúrkile, páh n yuku pé yni wárki-ńsah gbí nēne. ⁶ Páh kyɪ yini tē, pè sò me sē nénpó, té Mari dubi só nɔ. ⁷ Képah sɔko, pè tē-ńsah yah kwlo népân twáh-ńsah, té kyɪ tē yípêy sē-ńsah. A ñ pígben dubi dínpirle, té à plo fwo gbróle, à sneki mɔ yípêy yō yō dú yó sɔko.

Yinyō tēntōnè wīlnmɔnɔlɛ képyénfēbɪ yō

⁸ Légbíne, Betlemɪ kwil gbòpɔ yóle, képyénfēbɪ yísyó sò me n sō gbān sɔko, à pé képyénìne n syiki. ⁹ Pè me tēnóle, té yinyō tēntò yó pɔ wil mɔ pé yō. Nénpó swɔ, Liyel tǒrí núkú tyah pól piki pèrr pé yō. Tíkí me pè kah tē. ¹⁰ Yinyō tēntò me yo pé tyí: «Yé káh tíkí pɪ! Kwil pól ñivì tir pèpey yó ye mé pɔ yó-ńsah yé tyí. ¹¹ Piri yó me dubi yé tyí kwey lékáhne Davidi kwil sɔko. Nmɔ ye Tē NGBÈNE pè n ye Kristalɛ, Liyel-á ne, páh kɪ nē tekɪ mɔ. Nmɔ ye tō yé pwáhnmɔ-òle. ¹² Té yáh

ne pi sǎ, té à yah n pĩ n pi, kè we yò: Yáh kɪ kyɪ píyírí nê we plónóle flóle, té me snékínmɔnɔle yípêy yò yò dú sɔkɔ, ñmɔ ye.»

¹³ Nénpó swɔ, yínyõ tǎntǎnè yísyó wil kwĩnkile yínyõ, à pɔ gben tǎ nɔ, pè tyah Liyel yinne n gbilki yìgbìnì sɔkɔ, me yo tú ne ñkǎ:

¹⁴ «Liyel yin pi gbìlò yínyõ.

Ñmɔ ye ñ yèvinine ñ nivì névye kǔ sétáh yõ.»

Képyénfɛbi kyínyahnɔle Yesu píyírí tyí

¹⁵ Képah náh, yínyõ tǎntǎnè-á pé syɪ sɔkɔ yínyõ, képyénfɛbi nópi mó n yo wǎ tyí ne, pé no, pè yáwɔ pé kyɪ yah Betlemɪ. Tir nê-á pi nénpó, té Liyel ñ tǎntǎ tǔ pé tyí, páh yĩne pé kè we.

¹⁶ Páh wekɪ wǎ kǔ sǎ, pè pé kyáh yuku Betlemɪ. Pè píyírí mè soh kyɪ we snékínmɔnɔle yípêy yò yò dú sɔkɔ, Mari ànê Yosefule ñ gbòpɔ. ¹⁷ Páh à we sǎ, yínyõ tǎntǎ-á tyi nóno pól yo pé tyí ñ tyí sɔkɔ, pè sè yáh pè syah. ¹⁸ Nóno pól-á képyénfɛbi welɔ nópi noh, kè pé gbǎn du. ¹⁹ Mari tǎ mó tyi nópi pól syi sah ñ fɔkɔle n sǎ. ²⁰ Képah náh, képyénfɛbi pé syɪ. Yínyõ tǎntǎ-á sò yo sǎ pé tyí, kè mó ntyínɔ pi sǎ. Képah ye, páh tyi nóno pól noh té tyi nóno pól we, sépi pè kǔ pè Liyel yinne n gbilki, ñ pal tyíle n yáh n yuku wǎkì yah.

²¹ Képah náh, piri dúbínó sèpìn kwártǔ-ò sóle, ñ kǔ gbí nɔ. Pè me ñ yin sah Yesule, sǎ-á sò yínyõ tǎntǎ yo sah kéle ñ kúrki tókó-ñkǎ gbíne.

Yesu dáhbínóle Liyel gbò

²² Képah soko, sédám pèkì kúnó nê-á yĩne kè pɪ Moyisi tyi kònsàhnó-á kè yo sɔ̃, ké sèpìn-á tũ, Yosefu ànê Mari Yesu tẽ yuku Yerusalemɪ, à kyɪ ònne Liyel gbò dahbi. ²³ Kè ye me wárkínsàhnóle Tẽ ògbě Liyel tyi kònsàhnó soko ne òkě, pye gbro dínpì pól-á yĩne pè Tẽ ògbě Liyel gbò dahbi. ²⁴ Anê tɔ̀ òkàn pìnnó nínóle, pèkì ànê yũkìle Liyel kò sárkále, képah náh pɪ, kèpíkííkínɔ̀ nínóle, sɔ̃-á kéle wárkínsàhnóle Tẽ ògbě Liyel tyi kònsàhnó soko.

²⁵ Té légbíne, dí yó sò me Yerusalemɪ soko, pè n ye Simeyɔ̃le. A sò me négbíle Liyel yah, té me n sah ò yóré yò. A sò me Yisrayel pwáhnmo-ò pónóle n sykɪ, té Liyel Mírki sò me ò soko, ²⁶ té kéle à wěkɪ ne, à náh n ku n pi, né à náh Krista we yĩne, nê-á Tẽ ògbě Liyel kɪ tɛkɪ mo n pi. ²⁷ Képah soko, Liyel Mírki ò yah tẽ yuku Liyel wòkò ògbě kéntáhkì soko. Té Yesu dúbípú sò me à tẽ pɔ̀ tyi kònsàhnó píntũ yĩnne ò tyí, káh yo sah sɔ̃. ²⁸ Képah tẽne, Simeyɔ̃ me piri mè tẽ ò gbò, té Liyel yĩnne n gbilki, me yo tũ ne:

²⁹⁻³¹ «Ñ Tẽ ògbě Liyel, mé pwáhnmo-ò we ní yĩne, wáh nê kò kèkòyó névye pól yí yah.

Képah ye, á kɪ fẽ á tònpi min syi núkúnúkú à kò à ne n yuku yèvinɪ soko, sɔ̃-á á wey kè yo.

³² Pwáhnmo-ò kɪ pɪ kyòole kwlo kwlo névye tyí, kɪ á dùkùle pè wěkɪ, té kɪ pɪ yò yòhnóle áwɔ̀ no Yisrayel tãn tyí.»

³³ Kǎh pɪ sě, tyi nónó-á à yo Yesu tyí sɔkɔ, sè pɪ gbě̀ndùnìne ò sù ànê ò yú tyí. ³⁴ Képah sɔkɔ, Simeyɔ̀ me sām mɔ pé sɔkɔ, té yo ò yú Mari tyí ne: «Yah, piri mè me Yisrayel névye náhnáh syíkínmɔnɔ ànê pé náhnáh yílkínsàhnó yinne, ànê yékâb déno yõle. ³⁵ Kǎh pɪ sě, névye náhnáh fókósõnɔ kɪ wilki mɔ kwèyy. Té áwɔ tẽ wɔle, á kɪ yèvyãhrɪ pɪ, á kɪ ne pè sɔ me á nɪle n suke nyãhle.»

Liyel tẽntò syinyo-ò pi An-á nê yo Yesu tyí sɔkɔ

³⁶ Té Liyel tẽntò syinyo-ò pi yó sò me, pè n ye Anne. Fanuwel písê ye sò, nê-á Aserɪ yíkì neyne. N yah sò wah náhnáh. N sépíl gbíne, wãh de pe tyí, ò pe yah kwɔ ké ye kwãrni-ò sɔkɔ. ³⁷ A me tẽ pékúsèle, à pɔ nɔ ye tíkiyéh pó nyáh tyí. A náh sò me n gbe n mɔ Liyel wòkò ògběne, té me Liyel yinne n gbilki gbimegbí, ké lékâh ké gbintò, níkì tẽno ànê níri sɔkɔ. ³⁸ N mɔ tɔ me de kyɪ yĩne Yesu ànê ò dúbípúle Liyel wòkò ògbẽ kéntáhkì sɔkɔ. A tyah Liyel yinne n gbilki. Té nónó-á sò me Yerusalemɪ pwáhn mɔnɔ syíkɪ tẽ, à me piri tyíle n yãh pé pól tyí.

³⁹ Yesu dúbípú-á Liyel tyi sàhnó pɪ tũ te, képah náh, pè pé syɪ sɔkɔ Kalile sétáh yõ, pé kwil Nasaretɪ sɔkɔ. ⁴⁰ Té piri wɔ mó me n kyãh, me tãhkìle n we. Lékám ògbẽ sò me ò sɔkɔ, té Liyel me ò nɪle n gbe.

Yesu wúnóle Liyel wòkò ògbẽ, ò ye gbãmní-ò sɔkɔ

⁴¹ Ye ye pólle, Yesu dúbípú ríkēne ne n kyi n pɔ Yerusalemi, Paki syáh sɔkɔ. ⁴² Té Yesu-á pɔ nɔ ye gbɔninóle gbí nêne, ò dúbípú dɔkɔ yuku òne Yerusalemi, Nsyifunɔ-á sò kéle n pi sɔ. ⁴³ Syáh-á pɔ tye sɔ nêne, pé pé syi sɔkɔ, té pé pídí Yesu me wũ Yerusalemi, ò dúbípú pí-ríkē sɔkɔ. ⁴⁴ Pè sò me n sɔ ne, wǎh me ànê pé no wèkɔbi yísyóle. Kǎh pi sɔ, pé gbìyìkì núkú kóló kɔ, té pyè tyah òne n yah n kɔ pé wòkò tǎn ànê pé nérínó wró. ⁴⁵ Nte, pé náh à we. Pǎh à yah kwɔ sɔ, pé pé syi à yah kɔ yuku Yerusalemi sɔkɔ. ⁴⁶ Ké sèpìn tǔ-ò sóle, pé pyè kyi à we Liyel wòkò ògbè kéntáhkì sɔkɔ. A me kɔntênóle Liyel ògbò wèkì kwópú wró, me n nohnɔ pé tyí, té me péle n piki n yah tyile.

⁴⁷ Nónó pól-á sò me n nohnɔ ò tyí, ò lékám ànê ò tyi yah yónó dùkù pé gbǎn du. ⁴⁸ N dúbípú-á à we sɔ, kè pépi tɔ gbǎn kah du. N yú me yo ò tyí ne, pé pídí, sɔ se pi, té à pi sɔ pé tyí ni? A yah, péwɔ ànê ò sú yáh-risah-á tye kègbile ò yáhnkɔnɔ sɔkɔ. ⁴⁹ Nte, à me yo pé tyí: «Sɔ pi, té yé òne n yah n kɔ? Yé náh pǐ ne, máh yǐne mé ne n me ní sú tyah sɔkɔ di?» ⁵⁰ Nte, pé náh me ò wey mè tyí yah we.

⁵¹ Képah náh, à me yuku péle Nasaretɔ kwil sɔkɔ, té me ò gblɔyne n tiki n mɔ pé tyí. N yú wɔ mó tyi nɔpi pól syi sah ò fɔkɔ. ⁵² Té Yesu sò me n kyǎh ò gbènsê ànê ò lékám me n yiki n mɔ n yuku. Té wǎn tɔ me mɔ ò ògbèkì yò Liyel ànê névye tyí.

3

Wèlnwìlkì-ò Nsyõ Liyel wey yónsàhnóle

¹ Tiberu-á sò me Wromeno yòtēne gbí nêne, n̄ yòtōrí ye gbõnkwló-ò pɔ Põse Pilatu we Yude kwil yah yétēne. Té Yerodu wɔ mó me Kalile kwil yòtēne. N gbě dí Filipi me Yitiri ànê Trakoniti yõ. Té Lisanyasu wɔ me Abileni yõ. ² Té An ànê Kayifi ye sò sárká wìlkìpu yòtām n̄gbnole. Légbíne, Nsakarì pídí Nsyõ Liyel yónmɔnɔ noh gběnni sɔkɔ. ³ Kǎh pɪ sě, à kyɪ Yurdě yo gbòplo tǎntǎn pól kɔ kɔ, me n yo pé tyí ne, pè Liyel wěkì tē, pè mó wèlnwìlkìnó we. Képah sɔkɔ, pé tyípêl-á kɪ yõ mɔ pè kɔ. ⁴ Kǎh pɪ sǒ, sě ye ntyĩnɔ sò Liyel tēntò syínyo-ò Yesayi wǎrkɪ sah kéle ne níké: «Nn̄i yó yĩnpɔ ye n dɔkɔ gběnni sɔkɔ ne níké: <Yé Tě n̄gbě wěkì tǒ sah.

Yé n̄ sókó-ńtǎn pɪ tómtóm.

⁵ Ymɔ wrónɔ pól kɪ yĩ.

Kènpni ànê ymɔ pól kɪ tirki pɪ támm.

Syõ-ńtǎn kněni kɪ pɪ tómtóm,

té wětúkúni kɪ tɔrɪ.

⁶ Képah sɔkɔ, no pól kɪ Liyel ney pwáhnmɔnɔ we yíne.»

⁷ Nékwínkí nónó-á sò n pɔ n pɔ Nsyõ tyí à kɔ à péle n wel n wilki, à sò me n yo pé tyí ne, wáhnmíró dùkù nópi! Nê se kwɔ péle ne, pǎh kɪ fě to pwah Liyel fòkòvyǎhn̄ni yah, nê-á n pi ni?

⁸ Nkě, pè tyípeplɔle n pɪ nónó-á n wěkɪ n pi ne, pǎh Liyel wěkì tē. Té, pè káh pé gbò sah Abrahami

yõ nê-á pé súle. Páh kéle n yo pé tyí, Liyel-á kɪ fẽ dyèh nópi vi mɔ pi Abrahmɪ pyele. ⁹ Té man nítê-á me yáhnsàhtenɔle sésân fẽ yinne sé sémin soko. Séswô nê-á n syí-ńkẽne pye pèplɔle, káh kɪ ko dah mɔ nyàh soko.

¹⁰ Képah tẽ soko, tówú Nsyõne n piki n yah ne ńkẽ, sɔ se pé yĩne pé pi ni? ¹¹ A mó yo pé tyí ne, fwòmɔlo nínó-à me nê tyí, tẽ núkúle fwòmò-ńkân ney kɔ. Té yõke-à me nê tyí, tẽ yĩ kwéndé kɔ.

¹² Mórí syípú yísyó tɔ pɔ Nsyõ tyí ne, à pé wel wilki, té à piki yah ne, pé kwó-ò dí, ńkẽ sɔ se pépi yĩne pé pi ni? ¹³ A mó yo pé tyí ne, páh yĩn nê yo pé tyí, pè káh ne n dohnɪ n syi ké yõ.

¹⁴ Képah soko, sràsyíbi tɔ pɔ à piki yah ne ńkẽ, té pépi-á dò, sɔ se pé kɪ pi ni? A me yo pé tyí ne, pè káh ney wore ò gbò kwâh tẽ syi tãhkì soko. Pè káh mó tɔ ney gbò kwâh syi yínvì soko. Nkẽ, pè ye pé tɔ pínó wénó pé yĩne n yuku.

¹⁵ Képah soko, no pól-á sò me pwáhnɔ-ò syíkínó soko sɛ, pè sò me pé gblõyne n piki n yah ne, té Nsyõ káh kɪ nê Kristale dé? ¹⁶ Képah tẽne, à pé pól syah ne: «Ñmɔ tẽ wɔ ye yéle n wel n wilki ni soko. Té nê-á n pi, ñmɔ tẽnwenɔ kal ñmɔ tyíle. Mé náh yĩne ò lékyèh mɔ nítê wàhnɔnɔle. Tẽ wɔ kɪ pɔ yé wel wilki Liyel Mírki ànê nyàh soko. ¹⁷ Ñ sèmukɔ fwo fwo kwâh me ò gbò. A kɪ ò táh tɔ sah, ò sèmukɔ fwo kɪ kwel mɔ ò dúkúrí soko, té sé yésyì wɔle, à kɪ sépi suke ní-ńkẽ nyàh soko.» ¹⁸ Nsyõ sò me n syõ sɛnkɔ vɪnmɔ mɔ

kwónó duke náhnáh sòkò, à nìvìnì wey sáñne n yo n kǒ no tyí.

19 A wil képah sòkò, à tǒ lékàhle yǒtǔ dí Yerɔdu kǒ, ò yǔnpi kyɪ Yerɔdyadu tǔnsyino, ànê ò tyítúkúni náhnáh pínó tyí sòkò. 20 Tǔ Yerɔdu náh yin sépi tyí, à tǒ Nsyǒ tǔ dah mɔ wòkònpèkè sòkò náhle.

Yesu wèlnwìlkìnóle

21 Tǔ Nsyǒ-á sǒ me névyele n wel n wilki gbí nêne, wáh névyele pól wel wilki te, Yesu tɔ pɔ à kǒ, à à wel wilki. Yesu-á wil ni sòkò tǔ me nírilé n pi, à me yǐnyǒ we kè yuku mɔ. 22 Tǔ Liyel Mírki pɔ tiki ò yǒ wil gbǔnsé sòkò kèpíkípíkí kètòle. Képah tǔ sòkò, yǐnpǒ yó n wil líyel sòkò ne níké: «Áwɔ ye ní nìdè Pi núkúnine. Á tyí no yǐ ní tyí kègbule.»

Yesu náh tǎnne

23 Yesu-á ò tǒ tyah gbí nêne, à sǒ me ye yǒgbám kénkǒ sòkò. Tǔ névyele tǔ wɔ sǒ me n sǒ ne, Yosefu pídí-á òne, Yosefu nê-á sǒ Yeli pídíne. 24 Tǔ Yelile, Matata pídí ye. Matatale, Levi pídí ye. Levile, Melki pídí ye. Melkile, Yanayi pídí ye. Yanayile, Yosefu pídí ye. 25 Yosefule, Matatyasɪ pídí ye. Matatyasule, Amosɪ pídí ye. Amosule, Nawumi pídí ye. Nawumine, Yesli pídí ye. Yeslile, Nakayi pídí ye. 26 Nakayile, Matɪ pídí ye. Matule, Matatyasɪ pídí ye. Matatyasule, Semeyin pídí ye. Semeyinne, Yosesyɪ pídí ye. Yosesyule, Yoda pídí ye. 27 Yodale, Nswana pídí ye. Nswanale,

Yresa pídí ye. Yresale, Yorobabelı pídí ye. Yorobabelule, Salatyelı pídí ye. Salatyelule, Neri pídí ye. ²⁸ Nerile, Melkı pídí ye. Melkule, Adi pídí ye. Adile, Kosamı pídí ye. Kosamıne, Yelemadamı pídí ye. Yelemadamıne, Yeri pídí ye. ²⁹ Yerile, Yesu pídí ye. Yesule, Yeliyeserı pídí ye. Yeliyeserıle, Yorimi pídí ye. Yorimine, Matata pídí ye. Matatale, Levi pídí ye. ³⁰ Levile, Simeyõ pídí ye. Simeyõle, Yuda pídí ye. Yudale, Yosefu pídí ye. Yosefulle, Yonamı pídí ye. Yonamıne, Yelyakimi pídí ye. ³¹ Yelyakimine, Meleya pídí ye. Meleyale, Mena pídí ye. Menale, Matata pídí ye. Matatale, Natãn pídí ye. Natãnne, Davidi pídí ye. ³² Davidile, Yese pídí ye. Yesele, Wobedı pídí ye. Wobedıle, Bowası pídí ye. Bowasıle, Sala pídí ye. Salale, Nasõnı pídí ye. ³³ Nasõnıne, Aminadab pídí ye. Aminadable, Adimini pídí ye. Adiminine, Arnı pídí ye. Arnıne, Yesrõmı pídí ye. Yesrõmıne, Faresı pídí ye. Faresıle, Yuda pídí ye. ³⁴ Yudale Yakõbı pídí ye. Yakõbıle, Yisakı pídí ye. Yisakıle, Abrahmı pídí ye. Abrahmıne, Tara pídí ye. Tarale, Nakõrı pídí ye. ³⁵ Nakõrıle, Seruki pídí ye. Serukile, Wrako pídí ye. Wrakole, Falekı pídí ye. Falekıle, Yeberı pídí ye. Yeberıle, Sala pídí ye. ³⁶ Salale, Kayinamı pídí ye. Kayinamıne, Arfasadı pídí ye. Arfasadıle, Semı pídí ye. Semıne, Nowe pídí ye. Nowele, Lamekı pídí ye.

³⁷ Laməkɪle, Matisala pídí ye. Matisalale, Yenokɪ pídí ye. Yenokɪle, Yarɛdɪ pídí ye. Yarɛdɪle, Maleleyel pídí ye. Maleleyelle, Kayinamɪ pídí ye. ³⁸ Kayinamɪne, Yenɔsɪ pídí ye. Yenɔsɪle, Setɪ pídí ye. Setɪle, Adama pídí ye. Adama wɔle, Liyel pídí ye.

4

Yesu mónyahnɔle

¹ Yesu-á yuku Liyel Mírki táhkɪle, à n syɪ yal Yurdě yo tnô. Té Liyel Mírki à tẽ yuku gběnnu soko. ² A sèpìn tikiníní pɪ nénpó níkɪ tẽnó soko. Nénpó soko ye sétàn yõtě à mɔ yah. Té sèpìn nópi-á pɔ tũ, kwekɪ me à tẽ. ³ Kǎh pɪ sě, sétàn yõtě me yo n tyí ne, ñmɔ-à kɪ ne Liyel Pile, à yo dáhkɪ mè tyí, kè vi n mɔ n pɪ yōkele. ⁴ Yesu mó yo n tyí ne: «Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey soko ne níkě: <Névi nǎh n min pɪ n pi yōke óle.>»*

⁵ Képah nǎh, sétàn yõtě à tẽ dokɔ léyy, à kyɪ à wěkɪ kèkōyó tǔrí pólle séyy ñsɔ, ⁶ té yo n tyí ne, páh kɪ fě à kɔ n pi sépi pól yõtǔrí, ànê sé tahrɪle. Sépi pól-á péwɔ gbò dahbɪ. Képah-á, nê-à pé dyɔ, páh kɪ séle ñmɔ kɔ. ⁷ Nkě, wǎh kɪ fě syɪ n gbètukunɔ di pé yah à pé gbilki, páh kɪ sé pólle à kɔ. ⁸ Képah soko, à mó yo sétàn yõtě tyí ne: «Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey soko ne níkě: <Á kɪ

* **4:4** 4.4 - Yah n te Yálnó sébéy 8.3 soko.

á Tě ñgbě Liyel ó núkúníne n gbilki, té kɪ n sah ñmɔ́ ó tyí yǒ.»†

9 Képah náh, sétàn yǒtě tǒ yuku ñne Yerusalemɪ, à kyɪ à sah Liyel wòkò ñgbě yǒtah, té me yo ñ tyí ne, ñmɔ́-à kɪ ne Liyel pile, à yoko tiki sétáh. 10 Kǎh me wárkínsàhnóle Liyel wey soko ne ñkě, Liyel-á kɪ ñ yínyǒ tǐntǒnè kǒ, sè kɪ ñne n kyomɪ, 11 ànê tǒ, sǎh kɪ à swah syi sé gbàn soko. Dáhkì náh ñ gbáhkì pɪ yo n pi.‡ 12 Képah tǐ soko, à me yo sétàn yǒtě tyí ne: «Kè me yónóle Liyel wey soko ne ñkě: <Káh á Tě ñgbě Liyelle n mɔ́ n yah!»§

13 Kéne mónyahno nópi pól sókónteno náh, sétàn yǒtě yal à gbe mɔ́ ñne, té me à syiki tǐ náh tǐnne.

14 Képah náh, Yesu ñ syi yuku Kalile sétáh yǒ Liyel Mírki táhkile ñ soko. Té ñ yín sǒ me wil nénpó kwlo pól soko. 15 A sǒ me kwónóle n pɪ pé Liyel ní-ńtàn vè soko, té no pól me ñne n gbilki.

Nasaretɪ tǎn Yesu yáhlenole

16 Só yóle, Yesu pɔ́ Nasaretɪ soko. Kéne kwil soko ye sǒ à kyāh. Mɪ mɪ yòh sóle, à me de Liyel ní-ńsah wòkò soko, wǎh dar té kéle n pɪ sǒ, té me yuku ne, pé Liyel wey kar. 17 Képah soko, pè Liyel tǐntǒ syínyo-ò Yesayi sébéy toko à kǒ, à syi

† **4:8** 4.8 - Yah n te Tǒnyono sébéy 6.13. ‡ **4:11** 4.10-11 - Yah n te Gbálnó sébéy 91.11-12 soko. § **4:12** 4.12 - Yah n te Tǒnyono sébéy 6.16 soko.

yɪki mɔ fɪ yɔ sɔkɔ, nýãh-á kè me wárkínmɔnɔle
ne n̄kě:

¹⁸ «Tě ñgbě Liyel ní yah wilki,

à ñ Mírki mɔ ní sɔkɔ ne,

mé nìvìnì wey sán yo yãm tãn tyí.

A ní tekɪ mɔ yǒbɪ yǒrɪ sɔkɔ w̄lnó tyí yo yinne pé
tyí,

ànê yítūbi yí yíkínmɔnɔ tyí yo yinne,

ànê yèvyãhrɪ tě yǒ yinne névye yǒ, nónó-á me
fóhnó sɔkɔ,

¹⁹ ànê ñmɔ pèpɔrɪ pɔ yi tyí yo yinne.»*

²⁰ Képah náh, Yesu sébéy yah vike, té kéle Liyel
wòkò kyòmì-ò kǒ, té kǒ tě. Té nónó-á sǒ me Liyel
ní-ńsah wòkò, pé pól sǒ me ñne n yah díkí díkí.

²¹ Képah tě sɔkɔ, à tyah n yo pé tyí ne: «Liyel
wey fɪ nê tyi-á yé noh, sè pi tũ kweyne yé tyí.»

²² Káh pi sě, no pól sǒ me Yesu yíngbúle n yo.
Té ñ welo pèplo wékínó sǒ me pé gbàn du, pè
me yo tũ ne, ñmɔ kó Yosefu pídíne nɪ? ²³ Képah
sɔkɔ, à me yo pé tyí ne, páh p̄ ne, páh kɪ sèmirk̄
mɪ n pi, nê-á n yo ne n̄kě, sènp̄t̄ě, à ñ gbl̄oy de
mɔ kè! Páh kɪ tǒ n yo n pi pé tyí ne, páh tyi nónó
pól pi Kapernayumi sɔkɔ, páh sè noh. Té pé tǒ
sé dükù pi pé sú kwil sɔkɔ kè.

²⁴ A tǒ yo pé tyí ne: «Mé kéle n yo n dal n mɔ
yé tyí ne: pè náh Liyel tǔntǔ syínyo-ò yó n̄t̄ene n
tě ple ñ sú kwil sɔkɔ. ²⁵ Kègbɪ tě yǒ, mé kéle n
yo yé tyí ne: Liyel tǔntǔ syínyo-ò Yeli me gbíne,

* **4:19** 4.18-19 - Yah n te Yesayi sébéy 61.1-2 sɔkɔ.

pù-á lésõ to pópó, à pɔ syɪ ye tɔ́nó ànê n̄wǎ́lò kénúkò tyí, té kwénpékè yó me de kwil pól sòkò gbí n̄ne, pékúsyɔ náhnáh sò me Yisrayel sòkò. ²⁶ Nte, Liyel náh Yeli tekɪ mɔ pépi sòkò ney yó n̄tẽ tyí, té pékúsè yó tyí ye à tekɪ mɔ n̄ne, Sarepita kwil, Sidõ sétáh yõ.† ²⁷ Anê Liyel tẽntõ syíno-ò Yelise me gbíne, tótã́m náhnáh to sò me Yisrayel sòkò, té pé sòkò ney yó n̄tẽ náh dénmonɔ we, à wil Siri sétáh tótẽ dí Nama tyí sòkò.»‡

²⁸ Képah sòkò, nónó pól-á sò me Liyel ní-nsah wòkò sòkò, pé fòkò vyãh welɔ nòpi nóhnó tẽ tyí. ²⁹ Pè me yuku Yesu tẽ yɔrɪ wil kwil sòkò, à dɔkò yuku n̄ne yõlɪ yõtãh, pé kwil-á sò me mónóle nê yõ, té ne, pé à tu wilki mɔ. ³⁰ Té à núkú wil pé wró, à sòkò.

Yesu tẽnwɛnɔlɛ sétã́n yõ

³¹ Képah náh, Yesu kyɪ Kapernayumi kwil sòkò, Kalile sétáh yõ, té me névyelɛ n kwɔ Nsyifunɔ mɪ mɪ yòh sòlɛ. ³² N̄ wey sò me yõtõrí weyne. Képah ye n̄ névyɛ kwɔ dùkù kõ, kè no pól gbã́n du. ³³ Té lésõlɛ, kè pɔ yĩne, dí yó sò me Liyel ní-nsah wòkò sòkò, sétõlɛ n̄ sòkò. Dõ, à de syi firr yĩnpõ n̄gbẽne ne, ³⁴ wéèè, Nasaretɪ Yesu, kwãh nê se à n yah n kõ pé tyí nɪ? A se pɔ pépi tyí yíkí-nsah nɪ? Páh n̄ne n pne, nédúkú nê-á n̄ne: N̄mɔ-á Liyel tekɪ mɔ

† **4:26** 4.26 - Pékúsè m̄ne, Yisrayel ney náh sò n̄ne. A sò n wil Sarepita kwil, Sidõ sétáh yõ. Yah n te Yõtã́m sébéy gben 17.9 sòkò.

‡ **4:27** 4.27 - Tótẽ dí Namalɛ, Yisrayel ney náh sò n̄ne. A sò n wil Siri sétáh yõ. Yah n te Yõtã́m sébéy ní-ò 5.14 sòkò.

yályál. ³⁵ Képah tẽ sɔkɔ, Yesu dírí kɔ sètõ mè yõ ne: «Á vyãh vike, ñ té n wil dí mè sɔkɔ.» Nénpó swɔ, sètõ núkú dí mè tɔkɔ min névye niyó, té wil ñ sɔkɔ, à náh dlo yó ñtẽne à nɔ. ³⁶ Kãh pi sẽ, kè pi gbẽndùni ñgbẽne no pól tyí, pè me tyah n yo wẽ tyí ne, wey dùkù nê se à n wẽkɪ sẽ ni? A tẽ we sètãne n kyĩ n mɔ tẽnwenɔ ànê yòtõrí sɔkɔ, sè n wil névye sɔkɔ. ³⁷ Sépinó-á pi sẽ, Yesu yíngbí tyah n yo nénpó sètáh pól yõ.

Névye náhnáh dénmonɔle

³⁸ Wãh yal Liyel ní-nsah wòkò, à sɔkɔ Simɔ gbô. Té Simɔ déy sê sò me n kwɔ wílvyãhnìne kèpékèyô. Pè me kè yah kɔ Yesu tyí ne, à à de mɔ. ³⁹ Képah sɔkɔ, Yesu me kɔ yĩn ñ yõ, té dírí kɔ wílvyãhnì yõ, ké núkú pi fin mɔ. Nénpó swɔ, à núkú yuku tyah yõke tẽ-nsahle n yah pé tyí.

⁴⁰ Gbíyí dénó sɔkɔ, nóno pól-á sò me n yo yam duke dukele, pé nètãm pɔ péle Yesu tyí. A mó ñ gbãne n sah n yuku pé nénúkù núkú yõ, à péle n de n mɔ. ⁴¹ Té sètãn tɔ sò me n wil névye náhnáh sɔkɔ. Sè sò me n gbo n mɔ sé wil gbíne ne ñkẽ, Liyel pi-á ñne. Nte, sãh pĩ ne, Liyel ney tékínmonɔ-á ñne, à me dírí kɔ sé yõ, té sé vyẽy tũ wékínólẽ.

⁴² Tyah-á núkú dal, Yesu yuku sɔkɔ gbẽnni tyah yó sɔkɔ. Kãh pi sẽ, tówû yuku tyah ñne n soh n kɔ. Pãh kyɪ à we gbí nêne, pè sò me ké tyí ne, pé à syi n sah, à káh tõ yal pé tnô. ⁴³ Nte, à me yo pé tyí ne: «Mé yĩne mè ñvìni wey sãn yo n kɔ

kwlo téló to tyí Liyel tǒrí tyí soko. N tékínmono yǒ ye képahle.» ⁴⁴ Képah náh, à kyí tyah Liyel weyne n yo n kǒ Liyel ní-ńtân vì soko Yude kwlo soko.

5

Yesu yěnkycɔ tǔpú ye pɔ pɪ ò tǒ sáhúle

¹ Só yóle, Yesu-á sǒ me Yenesareti yó-ńgbě gbòpɔ, tówú pɔ à mɔ gbĩ sah pílpíl, Liyel wey noh yinne. ² Yesu me krótónè nínì we yɔ tnô soko, té yěnkycɔ tǔpú me wil sé soko, me pé yěnkycɔ tǔ tǔ mnɔle n wu. ³ Á me de krótónè nópi núkú soko, nê-á sǒ Simɔ tyíle. Té kè yah kǒ ò tyí ne, à yal kéle yɔ vyãh tyí, à de yuku yɔ soko kwéyy. Képah-á pɪ, à kǒ tǔ krótókè soko, à yǒ soko tówúle n kwɔ.

⁴ Wãh wekɪ te gbí nêne, à yo Simɔ tyí ne, à de yuku yahle yɔ tǔ tǔ-ńsah. Pè mó pé mnɔ min dah mɔ yɔ soko, pè yěnkycɔ tǔ. ⁵ Simɔ me à syah ne, pé yǒtǔ, pépi-á tǒ pɪ sǒ, té pé náh kwãh yó ńtǔ we tǔ. Nte, ñmɔ yóré yǒ, páh kɪ mnɔ min dah mɔ.

⁶ Képah soko, pè me pé mnɔ min dah mɔ yɔ soko, té yěnkycɔ we tǔ tnónóle fǒó, pé mnɔ tyah n kǒli.

⁷ Pè me pɪ mɔ pé no tyí, nónó-á sǒ me krótókè ní-ò soko ne, pé pɔ pé yohnu mɔ. Pè me pɔ pè yohnu mɔ, pè yěnkycɔ wilki mɔ krótónè nínì nópi yíine fǒó, sè n tyah tíkindenɔle ni soko. ⁸ Simɔ Pyerɪ-á képah we sǔ, à ò gbètukunɔ di Yesu yah, té ne, pé Yǒtǔ, tyípékè pí-ò-á péle. Képah yinne, à gbɛ mɔ péwɔle.

⁹ Pãh yěnkycɔ nópi we tǔ pípi sǔ, tíkí me Simɔ ànê pé no pól kah tǔ, ¹⁰ à tahlɪ

Sebede dīnpì tyí, Nsyaku ànê Nsyõne, pépi nónó-á sò Simo tò pi mûne. Képah tēne, Yesu me yo Simo tyí: «Káh tíkí pi! A toko núkúnúkú tyí, á kú pi névye yénpò-òle Liyel tyí.» ¹¹ Képah náh, pé wil pò krótónè sah kènkwañ yõ ànê pé vyó pólle, té me Yesu sò tē.

Yesu tótē yó de mo

¹² Sò yóle, Yesu sò me kwil yó sokò, té dí yó to sò me nénpó, dú nyânne n wil pól sokò. Wäh Yesu we sē, à kò kwĩnki, n yah di sétáh Yesu yah, té à ni ne, pé Yõtē, wäh me ké tyí, wäh kú fē pé de mo. ¹³ Wäh yo sē, Yesu núkú n gbõ no, à tũ n tyí, té ne: «Mé me ké tyí, á kú de!» Nénpó swò, dí núkú de. ¹⁴ Képah sokò, Yesu kè gbah yo n tyí ne, à káh yĩ mè yãh ney tyí pólle. Té à kyi n gblõyne sárká wĩkĩpu yõtē wēki. Moyisi-á sò sárká nê tyí yo sah tótám dénmonò tyí sokò, à mó kè pi n tũ. Képah-á kú n dénmonòle pè wēki.

¹⁵ Képah fyé yõ, wãñ sò me n dohnu Yesu yĩn wĩlnó yõ, té nékwĩnkí sò me n tuke n mo n wey noh yĩn, ànê pé yamno mónđenmo yĩnne. ¹⁶ Té Yesu wò sò nkēne n gbè n mo n tē n gblõy gbēnnu sokò, n Liyelle n ni.

Yesu sèkùkù dí yó de mo

¹⁷ Sò yóle rítõ, Yesu sò me kwónóle n pi, té Farisiyēno ànê Liyel ngbò wēkì kwópú to sò me kōntēnóle nénpó. Pé wil Kalile ànê Yude kwlo pól sokò, ànê Yerusalemu to sokò. Té Tē ngbē Liyel

tǎhkì sò me Yesu sɔkɔ. Képah ye à kɔ̃, à yámpúle n de n mɔ. ¹⁸ Légbíne, nósýó sèkùkù dí yó twah pɔ ò sɛ̃ sɛ̃ kwâh yô, me n yah n kɔ̃ ne, pé de òne wòkò, pé kyí à tiki sah Yesu yah. ¹⁹ Té névye tnónkàhnó tɛ̃ tyí, pé dé-ńsah yah kwɔ. Kǎh pɪ sɛ̃, pé dɔkɔ gběntín yô kye, à sèkùkù mè tiki mɔ ànê ò sɛ̃ sɛ̃ kwâh tɔle, névye niyó Yesu yah. ²⁰ Yesu-á we pé sɛ̃ ò yô sɛ̃, à me yo sèkùkù mè tyí: «Dí, á tyípêl ye yô mɔ ò kɔ̃.» ²¹ Képah tɛ̃ sɔkɔ, Liyel ògbò wěkì kwópú ànê Farisiyěno tyah n sô ne, nê tɛ̃ ó se dí mène, té à Liyel yinne n yuku sɛ̃ ni? Nê se kɪ fɛ̃ tyípêl yô mɔ névi kɔ̃, né Liyel ó náh ni? ²² Nte, Yesu-á pé fókósòno pɪ sɛ̃, à pé syah ne: «Kwâh nê pɪ, té yé n sô sɛ̃? ²³ Nê tɛ̃ dòdò kal, à yo sèkùkù mè tyí ne, ò tyípêl-á yô mɔ à kɔ̃, képah náh pɪ, à yo ò tyí ne, à yuku ne n kɔ? ²⁴ Nte, mé me ké tyí ne, yé pɪ ne, tɛ̃nweno-á me Névi Pi tyí sétáh yô, kɪ fɛ̃ névi tyípêl yô mɔ à kɔ̃», té ò syí yo sèkùkù mè tyí: «Mé kéle n yo á tyí: yuku, á sɛ̃ sɛ̃ kwâh tɔkɔ, ò ne n yuku á gbô!» ²⁵ Nénpó swɔ, dí núkú yuku no pól yí yah, à sɛ̃ sɛ̃ kwâh tɔkɔ, à sɔkɔ ò gbô, me Liyel yinne n gbilki n yuku. ²⁶ Képah tɛ̃ sɔkɔ, no pól gbàn du. Pé Liyel yinne n gbilki tíkì tɛ̃ tyí, me yo tú ne, kweyne, páh tyi snó we dé!

Yesu Levi ye yah

²⁷ Képah náh, Yesu wil nénpó, té mórí syí-ò Levi we kǒntěńóle mórí syí-ńsah wòkò sɔkɔ. Á yo ò tyí ne: «N sò tɛ̃!» ²⁸ Levi núkú ò tò sah, té yuku ò sò tɛ̃. ²⁹ Képah tɛ̃ne, Levi yôke ògbě pɪ ò gbô

Yesu yinne, té mórí syípú náhnáh ànê nékàhbí kwínkí sò me péle kéne yòke yó-ńsah. ³⁰ Képah sokò, Farisiyēno ànê pé Liyel ògbò wěkì kwópú sò me lékàhle Yesule n kò me n yo ò tò sáhpú tyí ne, kwàh nê se, té pè n yò té n wò mórí syípú ànê Liyel wěkì kó-ńkēpúle wě tyí ni? ³¹ Képah tēne, Yesu yo pé tyí ne: «Névye nónó-á me lènole, sènpì yétò se me pé tyí? Yámpú tyí náh sènpì yétòle di? ³² Névye nónó-á n sò ne, négló-á péle Liyel yah, mé náh pò pépi ye yinne. Nte, nónó-á pì ne, tyípèl pípú-á péle, pépi yé-ńsah ye mé pò ne, pè Liyel wěkì tē.»

³³ Képah náh, Farisiyēno yo ò tyí ne, Nsyò tò sáhpú ànê pépi tò sáhpú-á ńkēne níkìle n tē, ò té níríle n pi. Nte, òmò tyíno tē wò nine n wò, té yòkele n yò kè. ³⁴ Wáh képah noh sē, à me yo pé tyí: «Fúr pí-ò-á nónó ye ò fúr yòke yò yinne, yépi se kú fě pè kò pè kú níkì tē pé yé-ò yí yah? ³⁵ Nte, só yó me n pi, pè mè kú pò n wilki n pi pé wró. Légbíne, pè kú pyě níkìle n tē.»

³⁶ Képah náh, Yesu me tó sèmìrkì yó m̀i pé tyí ne ńkē: «Névi yó ńtē náh fwòsān kām, à fwòdyàh min n pi. Wáh képah pi, fwòsān kú yíkì, ké gbó mè tó náh se tó fwòdyàh syi n pi. ³⁷ Anê tó, névi yó ńtē náh òwě sán m̀o n pi pley ò sòkò. Wáh képah pi, òwě sán mè-à fū, kè kú pley nópi tókì, òwě kú kwē, pley kú yíkì. ³⁸ Káh pi òwě sánne, kè yíne kè m̀o pley snó. ³⁹ Névi nê-á dar òwě kònó wónóle, à náh tó n fě n syi ké kò-ńkēne n wò. Tē n ne n yo ne, òwě kònó-á nò kal.»

6

Yesu ànê mi mi yòh só tyile

¹ Képah náh, Nsyifunɔ mi mi yòh só yóle, Yesu sò me wěkì tẽ n kɔ n kah sèmukɔ swěy yísyó sokɔ. Té n tò sáhpú me sèmukɔ ywõle n kòlì n wòkòlì pé gbàn sokɔ, à n tah.* ² Farisiyẽnɔ-á képah we sě, pé tókù me ne, tò pínó wěkì náh me kǎnóle mi mi yòh sóle. Té kwâh nê se, té pè kéle n pi ni? ³ Képah sokɔ, Yesu yo pé tyí: «Kwɛkɪ-á lésõ yõtě Davidi ànê n náh névyɛ tẽ só nêne, wáh nê pi, yé náh kè kar yah kè? ⁴ A náh sò de Liyel wòkò sokɔ, à búrn tɔkɔ, nónó-á sò me sàhnóle Liyel tyí yõ, à tah, té n náh névyɛ tɔ kǎ di? Té ney náh sò yĩne búrn nópi táhnóle, né sárká wìlkìpu yõtãm ó náh.»† ⁵ Té tǔ yo pé tyí: «Névi Pile, mi mi yòh yõtě ye òne.»

Gbònkù dí yó dénmɔnɔle Nsyifunɔ mi mi yòh sóle

⁶ Képah náh, mi mi yòh só yóle nítõ, Yesu de Liyel ní-ńsah wòkò sokɔ, me tyah névyɛle n kwɔ. Té dí yó sò me nénpó sokɔ, gbòyòle kúnóle. ⁷ Képah tẽne, Liyel ñgbò wěkì kwópú, ànê Farisiyẽnɔ mó me Yesule n kyɔmi n yah, wáh kɪ ntyĩnɔ ney de n mɔ n pi mi mi yòh sóle, pé mó lékàh we à kǎ. ⁸ Nte, ñmɔ tẽ wɔ sò me pé fókósõnɔle n pne. Kǎh pi sě, à me yo gbònkù dí

* **6:1** 6.1 - Yah n te Tõnyonɔ sébéy 23.26 sokɔ. † **6:4** 6.3-4 - Yah n te Samyeli sébéy ghen 21 sokɔ.

mè tyí: «Yuku n pɔ n yĩn névye nɪyó ásô.» Dí me yuku yĩn. ⁹ Képah tēne, Yesu yo pé tyí: «Nmo yéle n piki n yah, tir nê pínó wěkì me kónóle mu mu yòh sóle? Pèpɔɾɪ se, tî pèkè se? A ney min pwah mɔ, tî à tē ko mɔ?» ¹⁰ Képah sɔkɔ, wăh pè yah kore vi, à yo dí tyí: «Á gbô tǒ!» A me n gbô tǒ, kè núkú pɪ ké vile. ¹¹ Képah tēne, pé fɔkɔ kah vyăh Yesule, pè tyah wēne n vi n mɔ, sǒ-á pè kɪ n pɪ n pɪ ñne.

Yesu tēntōbe népî gbōnimî yáhnwìlkinóle

¹² Só yóle, Yesu dɔkɔ yuku yǒlɪ yó yō, à kyɪ nírile n pɪ. A lékâh pól pɪ Liyel nínó sɔkɔ. ¹³ Tyah-á pɔ dal, à n tǒ sáhpú ye, té népî gbōnimî yah wilki pé sɔkɔ, té pépɪ yĩn sah n tēntōbele. ¹⁴ Wăh nónó yah wilki, pé yni we yò: Simɔ wɔle, Yesu ñmɔ yĩn sah Pyerile, té n gbēndí Andre sò me, ànê Nsyakɪ, ànê Nsyǒ, ànê Filipi, ànê Bartelemi, ¹⁵ ànê Matye, ànê Toma. A tahlɪ Alfe pídí Nsyakɪ tyí, ànê Simɔ nê-á sǒ pè n ye «Sú fǒ vyăh syí-òle», ¹⁶ ànê Nsyakɪ pídí Yudele, ànê Yisikariyɔɾɪ Yudasile, nê-á pɔ vi Yesu nâh.

Yesu tówû kwónó, ànê yámpú dénmonɔle

¹⁷ Képah nâh, Yesu tiki yǒlɪ yō ànê péle, à pɔ yĩn kéntáhkì támm yó sɔkɔ. Té n tǒ sáhpú náhnâh sò me, à tahlɪ tówû ñgbě yó tɔ tyí, nónó-á wil Yude tǎntǎn pól sɔkɔ, ànê Yerusalemɪ, à tahlɪ pne yo gbòpɔ kwlo tyí, Tiri ànê Sidōne. ¹⁸ Pè sǒ pɔ Yesu welɔ nòh-ńsah, ànê dénmonɔ we yinne pé yamɔ

sokɔ. Sétǎn-á sò me nónó sokɔ me péle n kwɔ, pé to dénmonɔ we. ¹⁹ Té tǎhkì yó sò me n wil ò sokɔ, à pé pólle n de n mɔ. Képah ye tówû pól kǔ, pé n yah n kǔ wéntù-nsahle ò tyí.

Yèvinu ànê yèvyǎhri tyíle

²⁰ Képah sokɔ, Yesu me ò yah yó ò tò sáhpú yah, té ne:

«Yèvinu me yé tyí, yépi nónó-á me yām sokɔ.

Liyel tǔrí me yépi tyí yó.

²¹ Yèvinu me yé tyí, yépi nónó-á me núkúnúkú kwekɔ sokɔ.

Yé kɔ pɔ n tǔ n pi.

Yèvinu me yé tyí, yépi nónó-á me núkúnúkú gbní sokɔ.

Yé kɔ pɔ yì syɔ n pi.

²² Yèvinu me yé tyí, no-à yé dyɔle n yɔ, té yé milki, té yéle n gbyɔ, té yé yinne n yɔkɔ Névi Pi yó sǎnó yinne. ²³ Nte, ké yǔre ògbě kɔ pɔ yé dyah Liyel fǔ. Képah ye, yé ne n me òvì sokɔ lésòle, yé ne n yɔkɔ n kwāh òvì tǔ tyí. Sǔ ye lésò pé nǎh tǎn to n fǔh Liyel tǔntǔ syínyopule.

²⁴ Nte, yépi nónó-á tahbile, yèvyǎhri me yé yó.

Yé yé pèpɔri we sokɔ te.

²⁵ Yépi nónó-á me núkúnúkú tǔkɔ sokɔ, yèvyǎhri me yé yó.

Kwekɔ kɔ pɔ yé tǔ n pi.

Yépi nónó-á me núkúnúkú yìsyòni sokɔ, yèvyǎhri me yé yó.

Yé kɔ pɔ yèkwɔri gbní gbo n pi.

26 Pàh yépi nónónε n gbilki, yèvyãhrı me yé yõ. Sě ye lésõ pé nãh tãn tɔ n gbilki Liyel yĩn yõ mĩnyobelε.»

Sépébi tẽnó pèpeyne

27 «Nte, yépi nónó-á me n nohnı ní tyí, mé kéle n yo yé tyí ne: yé yé sépébiε n tẽ ple. Yé pèpɔrile n pi yé dyɔ yópu tyí. 28 Nónó-á plɔle n ye n mɔ yé yõ, yé sãmne n mɔ pé sɔkɔ. Yé mó Liyelle n ni yé fõhpú tyí. 29 Névi-à á létáh núkú mı, ké ní-ò tɔ vi n mɔ à kõ. Névi-à á fwòmò-̀ngbẽ tɔkɔ, ye tẽ kõ à á fwòmònpir tɔ tɔkɔ. 30 Névi nê-à kwãh ni á tyí, kè yĩ tẽ kõ. Anê, névi-à á gbõ kwãh tɔkɔ, káh ne, tẽ n syı n pɔ kéle. 31 Anê tõ, yáh me ké tyí ne, no nêne n pi yé tyí, yépi tɔ sɛnkõle n pi pé tyí.

32 Yépi tyí-á nɔ nónó tyí, pépi ó tyí-à nɔ yé tyí, yĩngbí nê me yé kı n we n pi képah sɔkɔ? Liyel wẽkì kó-̀nkẽpú nte tɔ nénónó tyí nãh nɔ pé tyí di? 33 Nónó-á n tõ n sah n pi yé tyí, yé tɔ-à n tõ n sah n pi pépi ó tyí, yĩngbí nê me yé kı n we n pi képah sɔkɔ? Liyel wẽkì kó-̀nkẽpú nte tɔ nãh sɛnkõle n pi di? 34 Anê, yãh n deki névyele n kõ, yáh sã ké yõ ne, nónó ó-á kı pɔ sé lédyáhnĩne yé kõ n pi, yĩngbí nê me yé kı n we n pi képah sɔkɔ? Liyel wẽkì kó-̀nkẽpú tɔ nãh n deki wẽne n kõ, sé lédyáhnı pónwe yĩnne di?

35 Pèpɔrı pí-̀nkẽpú, ànê népèl nìgbèkì me Liyel sɔkɔ. Képah ye, yépi tɔ yé sépébiε n tẽ ple. Yé pèpɔrile n pi pé tyí. Yé ne n deki n kõ, ké lédyáhnı tyí sò-̀nkẽne. Képah sɔkɔ, yé kı kyı ké lédyáhnı n̄gbẽ we Liyel fõ, té kı pi yõtãh Liyel

wěnpìlɛ. ³⁶ Yé pɪ nìgbèkì névyelɛ, sǒ-á yé sú Liyellɛ nìgbèkì pí-òlɛ.»

Káh no pílki-ńtân ólɛ n yo

³⁷ Képah sɔkɔ, Yesu tǒ yo pé tyí: «Yé káh nolɛ n tuke. Képah sɔkɔ, Liyel náh yé tɔ tuke n pi. Yé káh lékàhlɛ nolɛ n kǒ. Képah sɔkɔ, Liyel náh lékàhlɛ yé tɔ kǒ n pi. Ntɛ, yé nɛ n yǒ n mɔ nolɛ n kǒ. Képah sɔkɔ, Liyel kɪ n yǒ n mɔ yé tɔlɛ n kǒ. ³⁸ Yáh no tɛlɔ tyílɛ n sǎh dú nêɛ, kɛɛ dú núkú ó kɪ yé tɔ tyí sǎh n pi. Képah ye, yé nɛ n yǐ n kǒ. Képah sɔkɔ, Liyel kɪ yǐ yé tɔ kǒ. A kɪ dú tɔkɔ, kɪ sǎhnó pèpɛy sǎh, kɪ sni, kɪ yike yike, kè kɪ yuku kwɛ, kɪ vi mɔ yé kǒ yé fwòmɔlɔ vyɛy tɛnkúnmɔɔ sɔkɔ.»

³⁹ Tɛ tǒ sɛmírki yó mɪ pé tyí nɛ níkɛ: «Yítú se kɪ fɛ pɪ n ní-ò yítú yah tɛ-òlɛ? Pé ními náh n sykɪ n de n pi pwǎh yó sɔkɔ di? ⁴⁰ Tir sǎh-ò náh n kal n pne n kwó-òlɛ. Tɛ sǎh-ò nê-à kwónó wɛ yǐ, n̄mɔ n pɪ n kwó-ò tyí kǒlɛ.

⁴¹ Á pɪ sǒ, tɛ ńdan kyɔmɪ wɛ á yúnpi yí sɔkɔ, tɛ dàhnpele áwɔ yí sɔkɔ, á náh mɛ képah wɔ wɛ?

⁴² Á kɪ pɪ sǒ, tɛ kɪ yo á yúnpi tyí nɛ, à ye á ńdan wilki à kǒ n yí sɔkɔ, áwɔ nê-á dàhnpele á yí sɔkɔ, tɛ á náh mɛ képah wɔ wɛ? Vínínì wékí-ò! Á yí sɔkɔ dàhnpe n̄gbò wilki! Képah-à pɪ, á kɪ fɛ n yah palle, kɪ á ní-ò yí sɔkɔ ńdan wilki.»

Séswô ànê ké pyelɛ

⁴³ «Séswô pèpɛy yó n̄tɛ náh n syi pye túkún̄nɛ. Séswô túkú tɔ náh mó n syi pye pèplɔlɛ. ⁴⁴ Sésân

pól n pne sé pye soko. Sènsóké pye náh fě n we kahri soko. Yrensě náh mó tǝ fě n we n gbe gbíyěkì soko. ⁴⁵ Népépěy yípeplo n wil ñ ni soko, wǎh nónó koh sah. Sě ó ye, nétúkù tǝ tyítúkúni n wil ñ ni soko, wǎh nónó koh sah. Névi ni-à yuku tir nêne, képah ye n wil ñ vyǎh.»

Vì duke nínó tyí yónóle

⁴⁶ Képah soko, Yesu tǝ yo pé tyí: «Sǝ pi, té yě ñne n ye <Tě ñgbě, Tě ñgběne>, té mǎh se nê yo, yé náh képahle n pi? ⁴⁷ Névi nê-à pǝ ñmǝ tyí, té ñ welo noh, té me séle n pi, tǝ-á me nê kètǝle, mé ki ñ tyí yo yé syah: ⁴⁸ A me, á ki ne wòkò mó-ò yó sǝ, nê-á swǝ tǝ tiki náhnáh, té wòkò sǝ légbí yǝ. Té ké sǝ tyàhnó-á sǝ ple sě, képah ye, yǝ-á pǝ yuku, té kwǝ, kè fwo kyi syi kéne wòkò tyí, té kè náh tǝ we kè fě. ⁴⁹ Té, névi nê-à ñ welo noh, té à náh séle n pi, tǝ wǝ me, á ki ne wòkò mó-ò yó sǝ, nê-á wòkò yǝ soko mǝ sétáh kókó yǝ swǝ tǝ-ñkěne. Yǝ-á pǝ yuku, à fwo kyi syi kéne wòkò tyí, nénpó swǝ, ké pól pirki kwe, à núkú mukuli pnépné.»

7

Srāsýíbí lèkwě yǝtǝ dí Liyel yǝ sě dùkùle

¹ Képah soko, Yesu-á welo nópi pól yo pǝ tye no tyí, à de Kapernayumi. ² Té nénpó soko, tǝnpu yó sǝ me srāsýíbí yǝtǝ dí yó tyí. Á sǝ me n yo képékèyǝ, me n tyah kúnóle. Té ñ tyí sǝ tah yíi ñ yǝtǝ dí tyí. ³ Wǎh Yesu tyí noh, à me Nsyifuno yèwǎhnì yísyó tekì mǝ ne, pè kyi à ni, à pǝ pé

tònpɪ de mɔ. ⁴⁻⁵ Pǎh kyɪ yĩni tẽ Yesu tnô, pè tyah ònne n gbah n ni, me n yo ò tyí ne, pépi Nsyifunɔ tyí-á kah nɔ yòtẽ dí mè tyí. Anê, òmɔ-á tã yĩn pé Liyel ní-nsah wòkò mónóle. Képah-á, wǎh yĩne yòhnìnmɔnɔ mè pínóle ò tyí. ⁶ Képah sɔkɔ, Yesu me sɔkɔ péle. Wǎh de n te sràsyíbí yòtẽ dí mè kétele, kéne dí tã ò kódíbí yísyó tã ne òkě, pè pɔ yo Yesu tyí ne, pé Yòtẽ, péwɔ nǎh yĩne ò dénóle pé kéte sɔkɔ. Képah-á, à káh ò gblǒy kwɔ pɔ. ⁷ Nkě, képah tɔ-á pé kò pé kè yah ne, pé nǎh yĩne pónwìlnóle ò tyí pé gblǒy. Nte, à wey núkú ó yo, pé tònpɪ-á kɪ de. ⁸ Nkě, péwɔ òtẽ tɔ tyí yòtǎm-á me, péwɔ tɔ mó me sràsyíbí yísyó yò. Páh yo ònê tyí: «Sɔkɔ!», tẽ n sɔkɔ. Páh yo ònê tyí: «Pɔ!», tẽ n pɔ. Anê, páh yo pé tònpɪ tyí: «Tir mè pɪ!», ǎ kè pɪ. ⁹ Képah sɔkɔ, Yesu-á kéne welɔ noh sɛ, à dí mè sò kègbɔle. Té ò yah vi yo ò sò tẽpú tówù tyí ne: «Mé kéle n yo yé tyí ne: Yisrayel òtẽ sɔkɔ, mé nǎh sɛnkɔ Liyel yò sɛnó névi we yah.» ¹⁰ Képah sɔkɔ, tẽntò névye-á pé syɪ kyɪ sràsyíbí yòtẽ kéte, pè kyɪ ne n yah, ò tònpɪ mè de.

Yesu pékúsè yó pídí lékó yilki mɔ

¹¹ Sò yóle, Yesu me n yuku kwil yó sɔkɔ, ònê-á pè n ye Nayinne. Té ò tò sǎhpú, ànê tówù òngbɛ sò me ò sò tẽ. ¹² Wǎh yĩni tẽ kwil dé-nsahle yúkey, à nòsyó yohnɪ, pè me lékó yó twah n yuku yí-nsah. Pékúsè yó pídí ye sò, ò gblǒy núkúníne ò yú tyí. Té, kéne kwil névye sò me wil nǎhnáh, me pi mè

sò tẽ. ¹³ Tẽ ñgbẽ Yesu-á pi mè we sě, ñ yãh à kah tẽ, à me yo ñ tyí: «Káh n tã ne n gbo!» ¹⁴ Té me no de, à tũ lékó twáhkì tyí, ké twáhpú núkú yĩn. Yesu me yo ne: «Dĩnpir, mé kéle n yo á tyí: yuku!» ¹⁵ Wãh yo sě, à núkú yuku kã tẽ, té tyah n yãh. Yesu me ñne ñ yú gbò dahbi. ¹⁶ Képah tẽne, tíkí no pól tẽ. Pè tyah Liyelle n gbilki, me yo tũ ne, Liyel tẽntò syinyo-ò ñgbẽ yó-á wil mɔ pé wró. Anê, Liyel-á yah dah mɔ ñ no tyí sokɔ. ¹⁷ Képah sokɔ, Yesu tyípinó tyí yónó tã mɔ Yude tantàn pól sokɔ, à kyí sokɔ ké gbòplo kwlo tɔ sokɔ.

Wèlnwìlkì-ò Nsyõ-á nê piki yah Yesu tyí sokɔ

¹⁸ Képah sokɔ, Nsyõ tò sáhpú tyi nópi pól yãh Nsyõ tyí. A me pé sokɔ népí ními ye, ¹⁹ à tã Tẽ ñgbẽ Yesu tyí. Nkě, pé kyí à piki yah ne, ñmɔ se Liyel ney tékínmɔnɔle, nê-á kɪ sò n pɔ n pi, tĩ pé se yĩne pé ñnĩne n syíkɪ nɪ? ²⁰ Pãh pɔ yĩni tẽ Yesu tnô, pé yo ñ tyí ne, Wèlnwìlkì-ò Nsyõ-á pépi tekɪ mɔ ñ tyí ne, pé pɔ à piki yah ne nkě, ñmɔ se Liyel ney tékínmɔnɔle, nê-á kɪ sò n pɔ n pi, tĩ pé se yĩne pé ñnĩne n syíkɪ nɪ? ²¹ Légbĩne, Yesu me yámpú náhnáhle n de n mɔ pé yamɔ, ànê pé yèvyãhrɪnɔ sokɔ. A sétàn yĩni wilki pé sokɔ, té yítũbi náhnáh yí yíkɪ mɔ. ²² Té me yo Nsyõ tẽntò névyé tyí: «Yáh nê we, té nê noh, yé kyí kè yãh Nsyõ tyí: Yítũbi yí me n yíkɪ n mɔ, sèkukubi me n kɔ tómtóm, tótãm me n de, níkitũbi me n nohnɪ, lékyî me n yilki n mɔ, ànê nìvìnì wey sán

me n yo n kǒ yǎm tǎn tyí.* 23 Nte, nê-á Liyel yǒ sě́nó yáhle-ńkě́ne ńmọ́ yinne, yèvinu me tǔ tyí.»

24 Képah sọkọ, Nsyǒ tǔntǔ névyé-á sọkọ te, Yesu tyah ò tyíle n yǎh tówù tyí me n yo: «Kwâh nê me yé kyɪ yah gběnnu sọkọ? Fílkì yó se yáhkí me n fi n kǒ? 25 Tí kwâh nê me yé kyɪ yah wẹ? Dí yó se, nê-á me fwòpẹplọ mọ? Té nónó-á mó tǔ fwòtǎhńine n mọ, té tǔrí yéle n yǒ, pépi náh me yǔtǎm fné sọkọ di? 26 Nte, kwâh nê me yé kyɪ yah wẹ? Liyel tǔntǔ syínyo-ò yóle ni? Mé kéle n yo yé tyí ne: sě́-á. Té ñmọ ńtě-á kal Liyel tǔntǔ syínyo-òle. 27 Nkě, ñmọ tyí sọkọ-á kẹ wǎrkɪ sah ne ńkě:

«Yáh, ńmọ Liyel kɪ ń tǔntǔ yó-ò tekɪ mọ á yahle, à kɪ pọ á wěkì tǔ sah.»†

28 Mé kéle n yo yé tyí ne: sê fọkọ táh pi yó ńtě náh me nê-á kal Nsyǔne. Nte, nê-á tyí kal Liyel yǔtǔrí sọkọ, ñmọ ńtě gblò kal ñne. 29 Képah sọkọ, nónó pól-á sǒ me n nohnɪ ò tyí, à tahlɪ mórí syípú tole, pé pól ne, Liyel-á me tómm, té Nsyǒ kǒ, à pè wel wilki. 30 Nte, Liyel-á nê yah kǒ Farisiyěno ànê Liyel ñgbò wěkì kwópú tyí, pè pé náh vi kẹ kǒ, té yahle pé wèlnwílkinóle Nsyǒ tyí.»

31 Té Yesu tǔ ne: «Nê tǔ me mé kɪ tọkọ sǎh kwey gbí névyele? Nê tǔ me pè tọ? 32 Pè me, á kɪ ne wěnpì sǒ kǔ tǔ n syah tówù tükè-ńsah sọkọ, té me n yo wě tyí ne, pépi-á yɪkɪ fíbi pé tyí, té pé náh se yi. Pé tǔ kǔ yìkì gbɪ mọ, pè náh se tǔ

* 7:22 7.22 - Yah n te Yesayi sébéy 35.5 ànê 61.1 sọkọ. † 7:27 7.27 - Yah n te Malaki sébéy 3.1 sọkọ.

gbo. ³³ Nte, Wèlnwĩlkĩ-ò Nsyõ pɔ, à náh me n yõ, à náh me ðivěne n wɔ, té yé ne, ò yògbèkè náh me. ³⁴ Névi Pi-á se pɔ, à n yõ té n wɔ, yé t̃õ ne, pè yah yèwònrɪ, ànê sètě-á òne, mórí syípú ànê tyípèl pípú kódí-á. ³⁵ Nte, Liyel lékám tyile, gbu ye séle sé fěnsyipu tyí.»

Yesu pi yó tyípèl yõ mɔ à k̃õ

³⁶ Farisiyě dí yó s̃õ me, pè n ye Simɔle. S̃ó yóle, à Yesu ye ne, à pɔ yòke yõ pé tyí. A me kyɪ de kéné dí gbô, à t̃e yòke yah.‡ ³⁷ Té kéné kwil sɔkɔ, tyípèl pí-ò pi yó s̃õ me. Wáh noh ne, Yesu-á me yòkele n yõ Farisiyě dí gbô, à pɔ nrɪ pãn pènèkì yóle, so pèpey yó sɔkɔ. ³⁸ Té me vi Yesu náh t̃inne, à n gbo ò yé t̃ine n kwe Yesu gbyêh yõ, té séle n kele ò yòyenne, té sè pɔrɪ t̃e, té nrɪ mène n mɔ sé yõ.

³⁹ Farisiyě dí nê-á ye Yesule, òmɔ-á képah we s̃e, à tyah n s̃õ ò fɔkɔ sɔkɔ ne, dí mè-à s̃õ me Liyel t̃ěnt̃ò syinyo-òle, pi nê-á n t̃ũ ò tyí yò, wáh náhki ò ðùkù p̃ĩ ne òk̃e, tyípèl pí-ò òngb̃e-á òne. ⁴⁰ Yesu me wey tɔkɔ, té yo Simɔ tyí ne, tir yó-á me pé tyí yo yo t̃ene ò tyí. Simɔ me ne, à kè yo, kwó-ò dí. ⁴¹ Képah sɔkɔ, à me yo ò tyí: «Kmɔ mó-ò yó kmɔ s̃õ me nép̃ĩ ní mí yísyó yõ. Núkú s̃õ ỹine à à dyah pó pló kyekwéle, ní-ò me ỹine à à dyah pló t̃ikiníní pó gbāmne. ⁴² Nte, pé sɔkɔ ney yó ò t̃e náh s̃õ me f̃e ò tyí dyah n pi s̃e, dí pé ní mí tyí yõ

‡ **7:36** 7.36 - Yesu me gb̃ine, nénpó t̃an s̃õ òk̃ene pé gbal̃ k̃ek̃i n t̃e yòke ògbnɔle n yõ.

mɔ pɛ kɔ̃. Kǎh pɪ sɛ̃, ñ tyí kɪ nɔ kal nê tɛ̃ tyí pépi ními sɔkɔ?» ⁴³ Simɔ me à syah ne, péwɔ tɛ̃ sɔnɔ sɔkɔ, nê kɔ̃lɪ-á kal, ñmɔ-á. Yesu me ne, gbɪ-á à yo.

⁴⁴ Képah sɔkɔ, té ñ yah vi pi fɪnne, té yo Simɔ tyí: «Á pi mè we kè? Ñmɔ-á de á gbô, á náh gbyêh wu wu ninɛ ní kɔ̃. Nte ñmɔ wɔ ñ yéfi kwe ní gbyêh yɔ̃, té sè kele ñ yòyenne. ⁴⁵ Awɔ náh ní pɔrɪ tɛ̃. Nte, ñmɔ tɛ̃ne, wǎh de pɔ sɔ̃, à náh me yal mɔ ñ gbyêh pórɪntɛ̃nɔle. ⁴⁶ Á náh mó tɔ̃ nɪrɪ mɔ ní yɔ̃, ñte ñmɔ tɛ̃ wɔ nɪrɪ pǎn pènèkì mɔ ní gbyêh yɔ̃. ⁴⁷ Mé kéle n yo á tyí ne: pi mè tyípêl nálnáh nópi pól-á yɔ̃ mɔ à kɔ̃. Képah ye, à tyínɔnɔ ñgbɛ̃ tir mè pɪ. Nte, yɔ̃nmɔnɔ-á pɪ nê tyí kwéyy, ñmɔ tyínɔnɔ n mó ne kwéyy.» ⁴⁸ Té tɔ̃ ñ syɪ yo pi mè tyí: «Á tyípêl ye yɔ̃ mɔ ñ kɔ̃.»

⁴⁹ Képah sɔkɔ, wǎh sò me n yɔ̃ ànê nónónɛ, pɛ tyah n sɔ pé fɔkɔnɪ sɔkɔ ne, nédúkú nê se dí mènɛ, té à kɪ pɔ tyípêl tɔle n yɔ̃ mɔ nɪ? ⁵⁰ Kǎh pɪ sɛ̃, Yesu me yo pi tyí: «Ñmɔ yɔ̃ sɛ̃nó ye ñ pwah mɔ. Ne n yuku yèvinɪ sɔkɔ.»

8

Tò sáhpú ànê syó yísyó Yesu sò tɛ̃

¹ Kéne tyi sókóntenɔ náh, Yesu sò me n kɔ n kɔ kwíl-ñgbnɔ ànê kwílpî, me ñivìnì wey sánne n yo Liyel yòtɔ̃rí tyí sɔkɔ. Té ñ tò sáhpú népî gbɔ̃nimí sò me ñne, ² ànê syó yísyó tɔle, wǎh sétǎn yîni wilki nónó sɔkɔ, té pé yamɔ tyɛ. Makadala

kwil Mari sò me, nê soko-á sétàn kwǎrnino wil,
 3 ànê Nsyanne, nê-á Yerodı tahrı kyòmı-ò dí Kusa
 kyile, ànê Susanine, ànê syó náhnáh yısyóle,
 nónó-á sò pé gbàn yıle Yesu ànê n tò sáhpúle n
 yohnı n mɔ.

Sèmuko mır-ò sèmırkile

4 Képah soko, névye sò me wil kwlo kwlo pól
 soko, à n pɔ n pɔ Yesu tyı. Tówú ngbê-á pɔ tuke
 mɔ sê, à me sèmırkı yó yāh pé tyı ne: 5 «Só yóle,
 sètò yó lésò wil n sèmukole n mir. Wāh me mırnó
 soko, yısyó sykılı wēgbalı soko. Wēkɔbı kɔ soko
 sé yõ, kèpye me pɔ sè yo. 6 Yısyó me sykılı légbı
 yõ, à fi, té núkú tǔ kɔkɔ vınó kē tē tyı. 7 Yısyó me
 sykılı de pān nıyó. Sāh fi wē tyı pānne, pān me
 fyāh sé yõ. 8 Nte, yısyó me sykılı sétáh pèpey
 soko, à fi. Sépi wɔ kyāh, à pɔ pyeno lèkwēkwe
 pi.» Sèmırkı me yáhnteno náh, Yesu tǔ yo pé tyı
 yınpǔ ngbēne ne rıkē: «Níkı-à me nê tyı noh noh
 tēne, tē n níkı sah noh.» 9 Képah soko, Yesu tò
 sáhpú à piki yah sèmırkı mè yóle.

Yesu sèmuko mırnó sèmırkı yõ yo

10 A me yo pé tyı: «Liyel tǔrı tyi nónó-á me
 wǔbınóle, sé pnénó ye yépi tē wɔ kǔ. Nte, téló tē
 tyı, sèmırn ó soko ye sè kı n yāh.
 Képah soko, pè kı n yah díkídíkı,
 té pè náh kwāh yó we n pi.
 Té kı n nohnı,
 té pè náh ké yõ pı n pi.»

11 Té tǔ yo pé tyı: «Sèmırkı mè yõ-á nēne, kè
 we yò: Mir mir sèmuko mēne, Liyel wey ye. 12 Té

névyé tókù με wěgbalı tyí kǒli: Pépi-à Liyel wey noh, sétõ n pɔ kè wilki pé nno soko ne, pè káh pɔ sě ké yõ, pè mó pwáhnmonɔ we. ¹³ Tókù με légbí yõ tyí kǒli: Pépi-à Liyel wey noh, pě kè fě n syi nìvìle. Té pè náh n ye kè yǎhnìne n mo pé soko. Pě kè fě n syi nénpó swɔ ó soko, té mónyahno-à núkú pè yíni tẽ, pě pé náh vi kè kǒ. ¹⁴ Tókù με pǎn mé-risah tyí kǒli: Pépi-à Liyel wey noh, fókósõno, ànê tahrı yáhnó, ànê kèkòyó nìvì tyi n pɔ kè fyáh. Káh pı sě, pè n wũ nıyó, kè náh tirlɛ n pekı pé tyí.

¹⁵ Nte, tókù με sétáh pèpey tyí kǒli: Pépi-à Liyel wey noh, pě kè syi n sah palle nı pèpey soko, nê-á με tǒnsàhnóle. N té ké ténó ple, yõre n we ké tyí, sèmuکو pékínó tyí kǒle.»

Yesu-á sèmìrkì nê mı fòtnò tyí soko

¹⁶ Yesu tǒ yo pé tyí: «Névi se kı fòtnò soh, té kı dú kwĩnki mo ké yah, képah náh pı, kı kè dah mo sě sě kwáh sètàhkì sǒ? Tě náh kè sah n pi fòtnò sahki soko, kè n pı n pi kyòole wòkò soko dépu tyí di? ¹⁷ Tir yó nítẽ náh με wǒbìnóle, té kı n wũ n pi wĩkĩnmo-nkēne kégbó. Sètĩn sǒ tir yó nítẽ náh n wũ n pi pí-nkēne, ànê wĩkĩnmo-nkēne kwèyy. ¹⁸ Névi nê tyí kwáh-á με, dòhninó kı n pı ñmo tyí yõ. Té névi nê tyí kwáh náh με, kwéy nê nítẽ-á à με n sǒ ne, páh με we, ké tɔ kı tẽ syi ñ tyí. Káh pı sě, yé kyòmìnóle n pı yé nohnı òkù soko!»

Yesu yúnpyé ànê ñ yúne

19 Képah sɔkɔ, Yesu-á sò me fí nê sɔkɔ, n̄ yúnpyé, ànê n̄ yú pɔ yīni tẽ nénpó. Nte tówú tẽ tyí, pè náh tẽ we nɔ de n̄ne. 20 Pè me yo mɔ n̄ tyí ne, n̄ yú, ànê n̄ yúnpyé-á me yínnóle kégbó. Páh me ké tyí ne, pé à we. 21 Képah tẽne, à me yo pé tyí: «Nónó-á Liyel weyne n nohn̄i té ké tyile n pi, pépi ye n̄mɔ yú ànê ní yúnpyéle.»

Yesu yáhpékè yó yīn mɔ yó-̀ngbẽ sɔkɔ

22 Só yóle, Yesu de krótókè yó sɔkɔ ànê n̄ tò sáhpúle, té yo pé tyí ne, pè ye pé yuku yó-̀ngbẽ kahn̄ne. 23 Té páh me krótókèle n to n yuku gbí n̄ne, Yesu dɔ. Dó, yáhpékè yó kó pé yó yo sɔkɔ, à nin̄e n tokɔ n mɔ krótókè sɔkɔ, kè syi pɔ n yuku nin̄e, dlo n tyah pé nónóle. 24 Pè me nɔ de Yesu tn̄ô, me n̄ne n yilki n mɔ ne, pé yòtẽ, pé yòtẽ! Yɔ-á me n tyah pé yónóle dé! Képah tẽne, Yesu me yuku, té díri kó yáhkí, ànê ni yó. Yáhkí me yīn, yo tiki tẽ, tyah pi súmm. 25 Káh pi s̄ẽ, à yo pé tyí: «Yé Liyel yó s̄énó nyāh?» Tíkí tẽ tyí, pé gb̄an du, pè tyah n yo wẽ tyí ne, nédúkú n̄ se dí m̄ene, té à f̄ẽ n yo yáhkí ànê ni n̄tẽ to tyí, sè n sah n̄ tyí yó ni?

Yesu sétàn kwĩnki yīni wilki dí yó sɔkɔ

26 Yesu ànê n̄ tò sáhpú kyi yīni tẽ yó-̀ngbẽ kahn̄ne, Yerasen̄i sétáh yó, Kalile yèsreyn̄e. 27 Wáh me n tiki krótókè sɔkɔ gbí n̄ne, dí yó wil kwil sɔkɔ, à pɔ à yohn̄i, sétànne n̄ sɔkɔ. Kwil m̄e ney ye sò n̄ne. Té kè pi di mónóle, à náh t̄õ sò

me flole n mo, ànê à nâh me n tẽ gbô. N tẽ-nsah ye sò léyâl wró. ²⁸⁻²⁹ Té, sétõ mè sò n yuku dí mè yõ gbáhyí náhnáhle. Pè sò nkẽne à pukubi kěló, ànê kârne ne, pé à tẽ sah. Nte, ă púkúbí-ńtân nópi kôli, té sétõ mè à tɔko n de gbennu tantân soko. Képah soko, wâh Yesu we, Yesu me yo ñ tyí ne, à wil dí mè soko. Wâh yo sě, dí pɔ ko kwĩnki ñ yah, té de syi yĩnpɔ̀ ngbẽne ne, kwâh nê se à n yah n kô pé tyí ni, yõtah Liyel pi Yesu? Páh ñne n ni, à káh pé fõh. ³⁰ Yesu me à piki yah ne, ñ yĩn se sõ ni? Té kâh pi, sétân náhnâh sò me dénóle ñ soko, à me ne, pé yĩn-á Méfwóbé Kwĩnkile. ³¹ Képah soko, sétân nópi me Yesu ni ne, à káh sé yĩni wilki tekɩ mo yèvyãhrɩ tẽ-nsah.

³² Té nénpó soko, sel kwĩnki yísyó sò me n yah n yõ n kô yõli yõ. Sétân nópi tõ Yesu ni ne, à ye sé kô sé kyɩ de sel nópi soko. A me ké wěkile sè kô. ³³ Képah tẽ soko, sétân nópi wil dí mè soko té kyɩ de sel nópi soko. Sel kwĩnki nópi núkú kènpĩn to tiki tükùtükù, à kyɩ de yónpěkì soko, kè kô kè sè yõ.

³⁴ Sel nópi fẽpu-á képah we sě, pè to kyɩ kè yãh kwil, ànê yèpiyey soko. ³⁵ Képah tẽne, tyi nónó-á pi, névyé wil ne, pé kyɩ sé ségblo yah. Pè pɔ yĩni tẽ Yesu tnô, té dí nê-á sò sétân wil ñ soko, pè à we kõntěnóle Yesu tnô. A sò me flo mo, té me tírr. Kâh pi sě, tíkí pè tẽ. ³⁶ Képah soko, nónó-á sò ñ dénmo dukù we, pè kè yãh téló syah.

³⁷ Kâh pi sě, tíkí tẽ tyí, Yerasenɩ sétáh yõ névyé

pól kè yah kǒ Yesu tyí ne, à yal gbε mo pépile. Képah soko, Yesu me de krótókè soko, à n tyah sókónóle.

³⁸ Té dí nê soko-á sò sétàn wil, kéne dí Yesule n ni ne, à ye pé tē òne. Nte, Yesu nàh kè fē syi, té yo ò tyí: ³⁹ «Liyel-á tyi nónó pól pi á tyí, á syi n yuku á gbô, ò kyi sè yāh.» Wāh yo sē, dí me ò syi yuku ò ònne. Té tyi nónó pól-á Yesu pi ò tyí, à séle n yāh n kǒ kwil pól soko.

Yayirusi písê yilkínmɔɔ, ànê pi nê-á tũ Yesu fwòmɔɔ tyí

⁴⁰ Tówû sò me Yesu syiki tē sē, képah ye, wāh wil yó-̀ngbē kahnne, à po yīni n tē pé tnô gbí nēne, pé pól à yohni òvì soko. ⁴¹ Légbí mè ó soko ye dí yó po yīni tē, pè n ye Yayirusile. Nmo ye sò nénpó Liyel ní-̀nsah wòkò yah yétēne. Wāh yīni tē Yesu tnô, à gbètukunɔ di ò yah, té à ni ne nkē, kékwε, à po pé yuku péwɔ gbô, ⁴² nkē, písê nê-á pé tyí ò gblɔy núkúnine, té me ye gbõninó kénkǒ soko, wāh me n tyah kúnóle. Képah tē soko, Yesu-á n soko nénpó, tówû à fyāh kámm yey yey pólle.

⁴³ Té, sê yó to sò me nénpó. A sò me n yo tó kwénó nyānne pópó, ye gbõninó. N gbò pól syi po tye syey pínóle sènpibi tyí, té pé soko yó ntē nàh tē we à de mo. ⁴⁴ A me no de Yesule ò nàh ònne, té tũ ò fwòmɔɔ vyāh tyí. Nénpó swɔ, ò nyān núkú tye. ⁴⁵ Képah soko, Yesu me piki yah ne, nê se tũ péwɔ tyí ni? No pól-á pé vyēyne n

kõli ne, pépi náh sě, Pyeri me ne, pé yòtě, névye-á fyāh sah ñne kámm. ⁴⁶ Nte, Yesu me ne, ñnî yó-á tũ pé tyí. Páh kè pĩ ne, tǎhkì yó-á wil pé soko. ⁴⁷ Képah soko, pi mē-á pɔ pĩ ne, tir mē náh tō fě n wōbi, à pɔ ñ gbètukuno di Yesu yah wĩsyahri soko. Tir nê yĩn-á à tũ ñ tyí, té kè yāh no pól yí yah, ànê sō-á à dénmonɔ we nénpó swɔ. ⁴⁸ Képah tě soko, Yesu me yo ñ tyí: «Pi, á Liyel yō sěno ye ñ de mɔ. Ne n yuku yèvini soko.»

⁴⁹ Gbí nê-á Yesu me kéne wey yónó soko, dí yó wil yòtě dí Yayirusi gbô, à pɔ yo Yayirusi tyí ne, ñ písê-á yah kwlo, ñkě, à káh fwõtě kwó-ò dí kwlo. ⁵⁰ Nte, Yesu-á képah noh, à me yo Yayirusi tyí ne ñkě: «Káh tíkí pi! Sě ó sě ké yō, té á písê kɪ ñ min we.» ⁵¹ Té pè me soko Yayirusi gbô. Páh kyɪ yĩni tě, à náh fě syi ney de ñne, à wil Pyeri, ànê Nsyō, ànê Nsyaki, ànê pípír sú, ànê ñ yú tyí soko. ⁵² Légbíne, no pól sō me pípír kũ pòle n gbo me yām yām tyile n pi. Képah soko, Yesu ne: «Yé káh ne n gbo! A náh ku, dɔy soko ye ñne.» ⁵³ Nte, névye-á sō me ñ kúntenɔ pĩ te sě, pè tyah kōle Yesule n ko. ⁵⁴ Képah tě soko, Yesu me à tě ñ gbò tyí, té à kah ye: «Ñ pi, yuku!» ⁵⁵ Nénpó swɔ, ñ min núkú ké syi de ñ soko à kō à yuku. Wāh yuku, Yesu me kè yah kō pé tyí ne, pè yāle à kō à yō. ⁵⁶ Káh pi sě, ñ dúbípú gbǎn du, té Yesu kè yah kō pé tyí ne, pè káh tir mē yāh ney tyí.

9

Yesu ñ tò sáhpú népî gbōnimî tō

1 Só yóle, Yesu ò tò sáhpú népí gbõnimí ye tuke mɔ, té tãhkì ànê tẽnwenɔle pè kɔ ne, pè sétàn pólle n yĩni, pè mó yámpúle n de n mɔ. ² Képah sɔkɔ, té pè tekɪ mɔ ne, pè kyɪ Liyel tǒrí tyíle n yo n kɔ, pè mó yámpúle n de n mɔ. ³ Té tǒ yo pé tyí ne, pè káh kwâh yó nítě tɔkɔ wěkì kɔ yinne. Pè káh nsin tɔkɔ, pè káh pilki tɔkɔ, pè káh yòke tɔkɔ, pè káh pó tɔkɔ. Anê ney káh fwòmɔlɔ nínó tɔkɔ. Té tǒ ne: ⁴ «Yâh kyɪ we twah kéte nê sɔkɔ, yé tẽ képah sɔkɔ fɔ́ó, kè pɔ nɔ yé yal gbí tyí nénpó. ⁵ Té, nónó-à kyɪ yahle ne, yé káh twah pé tyí, yâh n wil kéne kwil sɔkɔ, yé yé gbyêh nèngbõ kwer n kwe nénpó. Képah kɪ pɪ gbáhdyâh dínsàhnóle pé tyí.» ⁶ Képah tẽnne, pè me sɔkɔ, à kyɪ n kɔ n kɔ kwlo kwlo sɔkɔ, à nìvìnì wey sáñne n yo n kɔ, té me yámpúle n de n mɔ ywõ ywõ pól sɔkɔ.

Yerɔɔɔ fɔkɔ fěkìnóle

⁷⁻⁸ Légbíne, Kalile kwil tãm yòtě òngbẽne, Yerɔɔɔ ye sò. Nmɔ-á Yesu tyípínó nópɪ pól noh gbí nêne, túkù nítě me n yo ne, Nsyɔ́-á ò syɪ min we, à wil lékyî sɔkɔ. Túkù mó ne, òngbò Liyel tẽntò syínyo-ò Yeli-á pɔ wil mɔ. Túkù mó tǒ ne, òngbò Liyel tẽntò syínyo-ò yó-á yuku wil lékyî sɔkɔ. Pãh yo sě Yerɔɔɔ tyí, ò fɔkɔ fěkɪ. ⁹ Képah sɔkɔ, à ne, té páh se Nsyɔ́ yò kãm.* Nte, nê tẽ ó tyípínó se tǒ pé n nohnɪ yò nɪ? Kãh pɪ sě, à tyah Yesule n yah n kɔ ne, pé à we.

Tówû òngbẽ púnóle Yesu tyí

* **9:9** 9.9 - Yah n te Markɪ sébéy 6.14-29 sɔkɔ.

10 Yesu tǝntōbe-á pé syi pɔ̀ n̄ tn̄ô, pè pé tyípinó pól yāh à syah. A me pè tǝ yal pé yahle, à yuku péle kwil yó gbòpɔ̀, pè n ye Besayidale. 11 Nte, tówû-á pɔ̀ pé sókónó pĩ sǝ, pè pé nyáh sō kyi nékwínkíle. Képah sɔ̀kɔ̀, Yesu pè tǝ palle, me Liyel tǝrí tyíle n yāh pé tyí, té me yámpúle n de n mɔ̀, nónó-á sǝ me lènɔ̀le n yah n kǝ.

12 Nte, gbí-á pɔ̀ n yi, n̄ tǝ sáhpú nɔ̀ de n̄ tn̄ô, té me yo n̄ tyí ne, n̄gbǝ gbǝnni tyah sɔ̀kɔ̀-á péle ásô dé! Nkǝ, wǎh náhkɔ̀ tówû fin mɔ̀, pè kyi sǝ-ńtǎn ànê yōke yah kǝ gbòplo kwlo ànê yèp̄yey sɔ̀kɔ̀. 13 Képah sɔ̀kɔ̀, Yesu yo pé tyí: «Yépi yōke yah pè kǝ pè yō yé gblǝy kè!» Pè me à syah ne, búrn pló kwlo, ànê yǝnkɔ̀ pló nínó ó-á me pé tyí dé! Tĩ, à se me ké tyí ne, pépi kyi yōke dwe pɔ̀ nékwínkí nópi pu ni? 14 Té díbí sǝ nɔ̀ nép̄i kèyō nínó kyegbām kénkǝle nénpó.

Képah sɔ̀kɔ̀, Yesu me yo n̄ tǝ sáhpú tyí ne, pè no kǝ pè kǝ tǝ t̄nk̄inóle nép̄i tikiníní pó gbām gbāmne. 15 Pè kè pi, wǎh yo sǝ, à no pól kǝ pè kǝ tǝ. 16 Képah tǝne, Yesu me búrn pló kwlo, ànê yǝnkɔ̀ pló nínó nópi tɔ̀kɔ̀, té n̄ yah yō ȳinyō, à Liyel ni sé yō, té sè kwɔ̀kɔ̀, à n̄ tǝ sáhpú kǝ ne, pè syi tówû kǝ. 17 Képah-á pi, no pól yō tǝ. Té pè pé yónkwlonɔ̀ tuke mɔ̀, vyó gbōninó ȳinne.

Pyeri kè yo ne, Krista-á Yesule

18 Sǝ yóle, Yesu sǝ me n̄ gbɛ kyi tǝ nírilé n pi, n̄ tǝ sáhpúle n̄ tn̄ô. Képah sɔ̀kɔ̀, à me pè piki yah ne: «Névyé tǝ tyí, nê me n̄mɔ̀le?» 19 Pè me à syah

ne, túkù-á ne, Wèlnwĩkĩ-ò Nsyõ-á òne. Túkù me ne, Yeli-á òne. Túkù mó ne, ògbò gbĩ Liyel tẽntò syinyo-ò lékó yílkínm̀̀̀-á. ²⁰ Pãh yo sě, à pé syah ne: «Té, yépi tẽ tyí, nê me ím̀̀̀e?» Képah tẽne, Pyeru me ne íkě: «Krista yé ále, Liyel-á ne, páh kɪ nê tekɪ m̀̀.» ²¹ Wãh yo sě, Yesu pé kah sni ne, pé káh kè yo ney syah, ²² té t̃ ỹ soko yo pé tyí: «Névi Pi yĩne à yèvyãhrɪ pɪ náhnáh. Yèwàhnì, ànê sárká wĩlkĩpu yòtãm ògbǹ̀, ànê Liyel ògbò wěkì kwópú kɪ à yahle n pi. A kɪ ko m̀̀, té ké sèp̃n t̃-ò sóle, à kɪ ò syɪ min we.»

Yesu sò tẽ òkùlè

²³ Képah náh, à yo no pól tyí: «Névi nê-à me ké tyí ne, pé ím̀̀̀ sò tẽ, tẽ ò gbl̃ỹ d̃ỹ ỹí tyi ye, s̃m̀̀s̃́ à mó ne me ò syɪ syɪ dahnɪ twah, í s̃́ tẽ.† ²⁴ Yah, névi nê-à ne íkě, páh n to n pwah kũ yah, tẽ náh min we n pi. Nte, nê-à kũ f̃e syi ím̀̀̀ yĩnne, tẽ w̃ min kɪ pwah. ²⁵⁻²⁶ Névi nê-á ím̀̀̀, ànê í wey f̃ensyino yah sen ku, ím̀̀̀ Névi Pi t̃ kɪ sen ku ne, mé náh tẽ p̃í, m̃áh s̃́ ñene p̃o í yòt̃r̃í soko, ànê í sú tyí, ànê ỹinỹ tẽnt̃nè tyí soko. Káh pɪ sě, ỹ se me ké tyí, névi-à kèk̃ỹó tahrɪ pól we, té n tekɪ n pi ò min soko, kɪ ò gbl̃ỹ tyí yikɪ? ²⁷ Gbɪ ỹ, mé kéle n yo yé tyí ne: névye nónó-á me ás̃́, pé túkù kɪ Liyel t̃r̃í we ỹine, té kɪ me min soko.»

Yesu òkù ṽñm̀̀̀le

† **9:23** 9.23 - Dahnɪ twáhnó n wěkɪ ne, á á vi sah á min k̃ k̃ tẽne Yesu tyí k̃le.

28 Kéne welo yónteno náh, sèpìn kwärtõno kénkõ-á soko, Yesu Pyeri, ànê Nsyõ, ànê Nsyaku tẽ soko yõli yó yõ ne, pé kyí nírí pí. 29 Wãh me nírí soko gbí nêne, ò yèpò dukù vi mo, té ò flo piki préyy. 30 Nénpó swò, díbí nêpî ními núkú wil, me yáhkìle n yãh ànê Yesule. 31 Moyisi ànê Yeli ye sò pò wil mo yínyõ tǒrí soko, té me n yãh Yesule, wãh kí ò tò pí n tũ n pí sò, ò kúnó soko Yerusalemi. 32 Té légbíne, doy sò me Pyeri ànê pé no tyí fẽ. Pãh do yuku, pé Yesu tǒrí dukù we ànê díbí nêpî ními nópile yínnóle òne. 33 Képah náh, nêpî ními nópi-á n yal Yesu tnô gbí nêne, Pyeri me yo ò tyí ne, pé yòtẽ, pé tẽnó-á kí ple ásô dé! Páh kí yèpyeno tónó pí. Nkẽ òmo tyí-á núkúle, Moyisi tyí me núkúle, Yeli tyí me núkúle. Té, à náh sò pĩ, tir nê-á à me n yo.

34 Wãh me wékínó soko sã, nýírkì yó núkú wil fob mo pé yõ. Légbíne, tíkí de Yesu tò sáhpú soko. 35 Képah soko, yínpõ yó wil Liyel tyí nýírkì mè soko, me n yo ne nkẽ: «Ñmo nê-á yò, òmo ye ní pídíne, máh nê yah wilki. Yé ne n nohni ò tyí!» 36 Páh wey mè noh nýãh soko, ney náh tǒ we nénpó, né Yesu ó náh. Kãh pí sã, ò tò sáhpú pé vyëy vike tẽ syísyí. Té légbíne, pãh tyi nóno we, pé náh me sé soko yó òtêne n yãh ney tyí.

Yesu sétõ yini wilki wẽnpir yó soko

37 Dendalle, pãh tiki yõli yõ, tówû ògbẽ yó pò Yesu yohni. 38 Té kéne tówû soko, dí yó sò me,

à tyah n de n syi ne, kwó-ò dí, páh òne n ni, à yah dah mɔ pé pídí tyí sɔkɔ, òmɔ núkúní-á pé tyí, ³⁹ té sétõ yó-á me n yuku n pɔ ò yõ. Kàh yuku ò yõ, à n de n syi nɛnpó swɔ, ànê kě à kah n yike pélpèl, té gbèfòkòpíkìni n ne n wil ò vyãh. Anê kè náh òne n fin n mɔ súú. Kàh pópó òne n fin mɔ, kě à fòh n kah n mɔ. ⁴⁰ Képah-á, pé pɔ ò tò sáhpú ni ne, pé sétõ mè yĩni, té pé náh tẽ we. ⁴¹ Wáh yo sɛ, Yesu me yo pé tyí ne, nɛpɛl, ànê Liyel yõ sɛ-ríkɛ névyè nópì! Pé se yĩne, pé pé ni tẽ, pé tẽ péle, pé pɔ syi gbí nê tyí ni? Nkɛ, à pɔ ò pídíne ásò. ⁴² Piri-á núkú n nɔ n de Yesu tnô, sétõ à kwel min sétáh, té à yike kègbìle. Nte, Yesu me díri kò sétõ yõ, té piri de mɔ, té òne ò sú gbò dahbi. ⁴³ Képah tẽne, no pól gbàn du Liyel tɛnpnèno tyíle.

Yesu me ò kúnó tyíle n tɔ n yo

Nte, no pól-à sò me gbèndùni sɔkɔ sɛ ò tyípínó nópì pól yinne, à me yo ò tò sáhpú tyí: ⁴⁴ «Nê-á mé n tyah yónóle yé tyí, yé kè noh palle: Névi Pì kɪ n dahbi n pi névyè gbò.» ⁴⁵ Nte, pé náh sò me wey mè tyí yah we. Kè sò wekɪ wɛnpille pé tyí ne, pé káh ké yõ pĩ. Té ké dùkù píkinyahnɔ tíkì sò me pé tẽ Yesu tyí.

Nê tẽ kal?

⁴⁶ Képah sɔkɔ, tò sáhpú tyah yékâble n pɪ ne, pé pĩ nê tẽ-á kal pépi sɔkɔ. ⁴⁷ Té Yesu-á pé fókósõno pĩ sɛ, à piri yó tẽ sah ò tnô, ⁴⁸ té yo pé tyí: «Nê-á tyí kal yépi pól sɔkɔ, òmɔ kal télóle. Képah

ye, névi nê-à piri mè kénkõ ténó ple nímo yinne, nímo ye tẽ tẽ ple. Anê névi nê to-à nímo ténó ple, ní tékínmo-ò ye tẽ tẽ ple.»

Névi nê-à me ále n fwó-ńkẽne, tẽ me ále

⁴⁹ Képah soko, Nsyõ me Yesu syah ne, pé yõtẽ, pépi-á ñnî we, à me sétanne n yini n yin yõ, té à náh se sò me n sò tẽ pépile wẽ tyí. Képah-á, pé ne, pé ñne n yini n mo ké pínóle. ⁵⁰ Wáh yo sẽ, Yesu me yo n tyí: «Névi nê-à me yéle n fwó-ńkẽne, tẽ me yéle. Képah ye, yé káh à yini n mo ké pínóle.»

Yesu yáhlenole Samari kwil yó tãn tyí

⁵¹ Képah náh, Yesu yõndokonsoko gbí-á po no yinyõ, à kè yah toko yin núkú yõ ne níkẽ, páh ki kyí Yerusalemí. ⁵² Káh pi sẽ, à tẽntò névye tekí mo n yahle. Pépi me wẽkì tẽ, à kyí de Samari kwil yó soko ne, pé kyí twáh-ńsah yah sah à kõ.

⁵³ Nte, wáh sõnpíle n yah mo n yuku Yerusalemí ònne, káh pi sẽ, nénpó tãn me yahle ne, à káh twah pé tyí. ⁵⁴ Yesu tò sáhpu soko Nsyaki, ànê Nsyõ-á képah noh sẽ, pé ne, Tẽ ñgbẽ, à se me ké tyí ne, pé yinyõ nyàh ye mo no nópi yõ, kè tiki n po pé suke n mukuli ni? ⁵⁵ Páh yo sẽ, Yesu n yah vi pé ònne, à díri kõ pé yõ. ⁵⁶ Képah náh, pé me wẽkì tẽ, à soko kwil yó soko.

A tyi pól we ye, té Yesu sò tẽ

⁵⁷ Képah soko, páh me wẽkì yõ gbí nêne, dí yó Yesu syah ne níkẽ, páh ki n sò tẽ n ko n kõ ñne, n

kó-nítân pól sɔkɔ. ⁵⁸ Wǎh yo sě, Yesu me yo ò tyí: «Gběnpáhlɔ tyí, pĩ me. Kèpye tyí, syè me. Nte Névi Pi tẽ tyí, wénsẽnmì-nsah ntẽ nǎh me.»

⁵⁹ Té me pyè yo ònî tyí: «Ñ sò tẽ.» Kéne dí me à syah ne, à ye, pǎh pɔ pé sú lékó ògbò yĩ te. ⁶⁰ Wǎh yo sě, Yesu me à syah ne: «Ye lékyî kǔ, pé pé lékyîle n yĩ, té áwɔ mó kyí Liyel tǔrí tyíle n yo n kǔ.»

⁶¹ Képah sɔkɔ, ònî yó mó yo Yesu tyí ne, pé Tẽ ògbě, pǎh kɪ ò sò tẽ. Té à ye pé kǔ, pé kyí ké wěkì ni pé gbô tǎn tyí. ⁶² Wǎh yo sě, Yesu me yo ò tyí ne: «Névi nê-à nyeh wekɪ tẽ swǎhle n wɔ, té n yah náhle, tẽ nǎh fẽ Liyel tǔrí tò pɪ n pi.»

10

Tò sáhpú népî tikitǔní pó gbǎm pó nínó tǔntò pínóle

Yesu dúbínóle

¹ Képah nǎh, Tẽ ògbě Yesu me tò sáhpú népî tikitǔní pó gbǎm pó nínó yísyó yah wah, té pé tekɪ mɔ ními nímine ò yah tǔnne, kwlo ànê wley wley pól sɔkɔ, òmɔ-á sò me ké tyí ne, pé kyí pé gblǔy nónó sɔkɔ, ² té yo pé tyí ne: «Sèmukɔ tɔkɔ tɔkɔ tẽ me dò, té ké tǔnpɪbɪle kwéyy. Yé sètẽ ni, à tǔnpɪbɪ náhnǎh tekɪ mɔ, ò sèmukɔ tɔkɔ yǐnne. ³ Yé ne n yuku! Té, yé me á kɪ ne, kápópî sǔ, mé n tekɪ n mɔ gběnpáhlɔ niyó. ⁴ Nte, yé káh pó, ànê pilki, ànê lékyêh tɔkɔ. Yé káh yǐn wekɪ ney tyí wěkì yah. ⁵ Anê, yáh kyí n de kéte nê sɔkɔ,

yé wɛy gbennɛ, yé yo nɛ níkě: <Yèvɛnɛ nɛ n mɛ kéte mè sɔkɔ.> ⁶ Kàh pɔ yĩnɛ nɛy mɛ yèvɛnɛ n yah n kɔ kéné kéte sɔkɔ, yé yèvɛnɛ yénmɔnɔ mè kɪ pɪ tẽ wɔ tyíle, yé mó tẽ nénpó. Képah-à mó pí-níkɛnɛ, yé yèvɛnɛ yénmɔnɔ kɪ ké syɪ pɔ yé tyí.

⁷ Tõnpɪ ye yĩnɛ n tò pínó yõre wénóle. Képah ye, yâh twah kéte nê sɔkɔ, pàh yé kɔ yõke nêne, yé kè yõ, ànê pàh yé kɔ wɔ wɔ kwâh nêne, yé kè wɔ. Té, yé káh nɛ n vi n mɔ n twah n kɔ gbéngbèn sɔkɔ. ⁸ Yâh kyɪ de kwil nê sɔkɔ, té pè yé tẽnó ple, pàh kwâh nêne yé kɔ, yé kè yõ. ⁹ Yé mó yámpúle n de n mɔ, nónó-á mɛ nénpó. Yé mó nɛ n yo kéné kwil tãn tyí nɛ níkě, Liyel tǒrí-á yĩni tẽ tɛ pé tyí. ¹⁰ Ntɛ, yâh kyɪ de kwil nê sɔkɔ, té pè nɛ, yé káh twah pé tyí, yé wil kyɪ pé tówú tükè-ntãn sɔkɔ, yé mó yo nɛ, ¹¹ pé kwil nèngbõ nê nítẽ-á tahlɪ yé gbyêh tyí, yâh kɪ sè kwer kwɛ pè kɔ. Ntɛ, pè pĩ nɛ, Liyel tǒrí-á yĩni tẽ tɛ.

¹² Mé kéle n yo yé tyí nɛ: Liyel tukey tuke sóle, Sodòmɪ* kwil fǒhnó nítẽ kɪ fàhfàh kal kènɛ kwil tyíle.»

Kwlo nónó-á yahle sɛnóle Liyel yõ

¹³ Yesu tõ yõ sɔkɔ yo kwlo nópi tyí sɔkɔ nɛ: «Yèvyãhrɪ mɛ yé yõ, Korasini ànê Betisayida tãn! Gbĩl tyi nónó-á pɪ yé tyí, sɛnkõ-à sò mɛ pɪ Tiri ànê Sidõ tãn tyí, pé Liyel wěkì tẽnó di nãhkɪ mɛ mo. Pè nãhkɪ mɛ yèkwɔrɪ flo mɔ, té nãhkɪ mɛ pé piki syíle pé tyípèl nãhnpĩ gbónó sɔkɔ. ¹⁴ Ntɛ,

* **10:12** 10.12 - Sodòmɪ nê tyí-á yo, ké sɔkɔ névyɛ tyípèl pínó sò kah tɔn, fók Liyel pɔ pé pól suke nyàhle. Kè yah n tɛ Tyàhnó sébéy 19 sɔkɔ.

tukey tuke sóle, Tiri ànê Sidõ fóhnó kɪ pɪ fàhfàh kal yépi tyíle. ¹⁵ Té, áwɔ-á, Kapernayumi, á se we ne, wáh kɪ yõ dokɔ yínyõ? Pólle! A kɪ tiki yuku fókó lékókwl nyàh tẽ-nsah.» ¹⁶ Té tõ yo ñ tò sáhpú tyí ne: «Névi nê-à n nohnɪ yé tyí, ñmɔ tyí ye tẽ n nohnɪ, té nê-à yé yahle, ñmɔ ye tẽ yahle ànê ní tekɪ mó-ò tolɛ.»

¹⁷ Képah náh, tò sáhpú népɪ tikitõní pó gbãm pó nínó nópi pé syɪ pɔ de nìvìnì sɔkɔ, me n yo Yesu tyí ne, pé Yõtẽ, ñmɔ yin yõ, sétàn nítẽ-á me n sah pépi yóré yõ! ¹⁸ Képah tẽne, à me yo pé tyí: «Mé sò sétàn yõtẽ we, à wil yínyõ, à tiki ke núkú, à pɔ sykɪ pù sɔ yikiri yál. ¹⁹ Nte, yé yah, mé tẽnwɛnɔle yé kɔ: Yé kɪ n kɔ vyeh, ànê mĩntyĩ yõ. Anê yé kɪ fẽ sépe táhkìle n yikɪ, té tir yó nítẽ náh yé nɔ n pi. ²⁰ Té yé káh ye yé nɪ vɪ sétàn sàhnó ó tyíle yé yóré yõ. Nte, yé yé nɪ vɪ ne, yé yni-á me wárkínsàhnóle yínyõ.»

Yesu ni vínóle

²¹ Légbí-ó sɔkɔ, Yesu nɪ kah vɪ Liyel Mírki gbò yõ. Képah sɔkɔ, à me ne: «Bõ, áwɔ nê-á yínyõ, ànê sétáh nétẽne, mé ále n gbilki, áwɔ nê-á tyi nópi wõbɪ yĩ pípú, ànê lékámput yah, té séle wẽnpɪ wɔ wẽkɪ. Awe, bõ, áwɔ dyɔ yíi tẽ ye ne kè pɪ sě. ²² N sù ye sé pólle ní gbò dahbɪ. Nte, ñnĩ yó nítẽ náh Liyel pile n pne, né sù ó náh. Sě ó ye, ney tɔ náh súle n pne, né pídí ó náh, ànê wáh me ké tyí ne, pé pé súle nê wẽkɪ.»

²³ Képah náh, Yesu n yah vi n tò sáhpú tìnne, té yo pépi ó tyí: «Yèvini me yé tyí, yépi nónó-á tyi nópi we. ²⁴ Mé kéle n yo yé tyí ne: Liyel tēntōnē náhnáh, ànê yòtām náhnáh sò me ké tyí ne, pé sè we, té pè náh sè we. Té me ké tyí ne, yáh nónó noh, pé sè noh, té pè náh sé to we noh.»

Samarı kwil négbı yó sèmrkìle

²⁵ Légbíne, Liyel ñgbò wěkì kwó-ò yó sò ne, pé Yesu mo yah, té yuku yīn, à yo n tyí ne ñkě, kwó-ò dí, pé se ki pi sǒ, té ki tyé-ńkě min we ni? ²⁶ Yesu me yo n tyí ne, tir nê se wárkínsàhnóle Liyel tyi sàhnó sébéy soko ni? Tir nê se à me n kar ké soko ni? ²⁷ Dí me yo n tyí ne, kǎh me wárkínsàhnóle ne ñkě, á Tě ñgbě Liyel tyí-á yīne kè no á tyí á ni pólle, ànê á min pólle, ànê á tǎhkì pólle, ànê á sǒno pólle. Á ní-ò to tyí mó no á tyí á gblǒy tyí kǒle.† ²⁸ Wǎh yo sě, Yesu me yo n tyí: «Á yo ple. Képahle n pi, á ki tyé-ńkě min we.»

²⁹ Nte, dí mè sò me ké tyí ne, pé gbi we. Kǎh pi sě, à Yesu syah ne, nê se péwo ní-òle ni? ³⁰ Yesu me à syah ne: «Dí yó ye lésò wil Yerusalemı, à me n tiki n yuku Yeriko soko, té kyı wil mo yípu yǒ. Pè me à tē n gbǎn yī pól tē syi, té à ko markı sah, té soko. ³¹ Té, kè po yīne, sárká wìlkıpu yòtē yó mó me n tiki n pi kéne wěkìle. Wǎh po dí mè we, à gbo soko fíı. ³² Képah náh, Levi yìkì ney yó to tǒ po yīni tē nénpó.‡ Nmò to-á à we sě, à gbo

† **10:27** 10.27 - Yah n te Tǒnyono sébéy 6.5 ànê Levibi sébéy 18.5 soko. ‡ **10:32** 10.32 - Levi nolé, pépi Liyel wòkò soko tǒnpıbıle ye sò pi.

sokɔ fíí. ³³ Nte, Samari ney yó sò me n yuku kóló sokɔ, té kyɪ dí yõ dɔkɔ. Nmo wɔ-á à we sɛ, n yãm à tɛ. ³⁴ A me no de n tnô, té ðivɛ ànê niri mo n níy yah, té sè pukubi. Té me à dɔkɔ mo n yɛngbɛ ñkwɛndyíkì yõ, à yuku ñne nêpân twáh-nsah yó sokɔ, à kyɪ yah dah mo n tyí sokɔ. ³⁵ Ké dendalle, à me pó pló nínó§ wilki nêpân twáh-nsah yõtɛ dí kɔ, té ne, à ne n yah n dah n mo dí mè tyí sokɔ. Nkɛ, wàh kɪ sɔ gbò wilki à kah mo képah yõ, pàh pé syɪ pɔ gbí nêne, pàh kɪ à dyah kéle.»

³⁶ Képah yóntenɔ nàh, Yesu dí piki yah ne, ñmo tɛ sònɔ sokɔ, yípú-á dí nê pi yo, ñmo ní-ò se nê tɛne nêpî tòmí nópi sokɔ ni? ³⁷ Liyel ñgbò wɛkì kwó-ò me à syah ne, nê-á n yãm yah, ñmo-á. Képah tɛne, Yesu me yo n tyí: «Á tɔ kyɪ sɛnkòle n pi.»

Yesu tɛnó pèpeyne Marti ànê Mari tyí

³⁸ Té Yesu ànê n tò sáhpú-á sò me wɛkì yõ sɛ, à kyɪ de kwílpír yó sokɔ. Té kéne kwil sê yó sò me, pè n ye Martile. Nmo me Yesu tɛ ple n gbò. ³⁹ Té gbɛ sê yó sò me n tyí, pè n ye Marile. Nmo sò me pɔ tɛ Tɛ ñgbɛ Yesu tnô, à n welole n nohni. ⁴⁰ Légbíne, Marti yah me n vyãh Yesu fèn pínó sokɔ. A me pɔ yo Yesu tyí ne, pé Yõtɛ, pé gbɛ sê-á tò pól sah péwɔ ó kɔ, té pɔ tɛ n tnô, kè kó me tirle n yah ni? A kó n yo n tyí, à péle n yohni n mo ni? ⁴¹ Nte, à me yo n tyí ne: «Marti, áwɔ me

§ 10:35 10.35 - Ké légbí pó pló nínó sò no gbìyìkì núkú tò pínó danne.

á gblöyne n kwlo, me á fokole n sô tyi náhnáh tyíle. ⁴² Nte, tir núkú ó tyí ye yõrele. Mari ye ké pèpey yah tókò, nê-á kè náh n tẽ n syi n yah n pi n tyí.»

11

Yesu-á kwónó nê kô nîrî pi dùkù yõ

¹ Sô yóle, Yesu sò me Liyelle n ni fí yó sòko. Wäh ni te, n tò sáhpú sòko yó à syah ne, pé Yõtẽ, à pépi kwò Liyel ni dùkùle, sô-á Wèlnwìlkì-ò Nsyõ sò kéle n tò sáhpú kwò. ² Képah sòko, à yo pé tyí: «Yáh Liyelle n ni, yé ne n yo ne nkẽ:

«Sú Liyel,
no pól kô pè n pĩ Liyelle.
A tõrí kô kè pò.

³ A sòmésó gbìyìkì yòkele ále n kô, nê-á kù n yĩne n pi ále.

⁴ Nónó-á n pi n de ápi tyí, á ye me séle n yõ n mò pé tyí. Képah ye, ápi tò tyípél yõ mò á kô. Anê, káh n ye à sétõ tõnmõnõ fẽ n syi.»

⁵⁻⁶ Képah náh, Yesu tõ yõ sòko yo pé tyí ne: «Yépi sòko yó tyí kódí-à me, té à pò wil n tyí lénile ne nkẽ, pé kódí yó-á me wil kóló sòko, à pò pé tyí, té yõ yõ kwâh náh me pé tyí kù à kô. Nkẽ, à deku pé kô búrn pló tõnóle. ⁷ Nte, ní-ò mè-à ntyínõ tẽ wòkò sòko táh, té yo mò n tyí ne, à káh péle n kwlo, wòkò yah-á vike te núkúnúkú, péwò ànê pé wènpì-á sê, pé náh fẽ yuku búrnne à kô n pi.

⁸ Mé kéle n yo yé tyí ne: dí mè-à sô yuku séle

à kǒ-ńkēne pé kódirí yinne, à kɪ yuku n̄ yétò yí pólle à kǒ n̄ nínó gblóvyáhrí t̄ wɔ yinne.

⁹ Nte, n̄mɔ t̄ wɔ kéle n̄ yo yé tyí ne: yé ne n̄ ni Liyel tyí, à kɪ yéle n̄ kǒ. Yé yáhnkǒnɔle n̄ pɪ, yé kɪ n̄ we. Yé wòkò yah mɪ, kè kɪ yɪkɪ mɔ yé kǒ. ¹⁰ S̄é ó ye, nê-à ni Liyel tyí, t̄ n̄ we n̄ syi. Nê-à yah kǒ, t̄ n̄ we. Anê nê-à wòkò yah mɪ, kè n̄ yɪkɪ n̄ mɔ t̄ kǒ. ¹¹ Sú nê t̄ me yépi sɔkɔ, n̄ pi-à yēnkô ni n̄ tyí, à kɪ wahyne à kǒ? ¹² Képah náh pɪ, wàh séngbú ni n̄ tyí, à kɪ m̄nkōne à kǒ? ¹³ Nte, yépi nónó-á népelle, yáh yé wēnp̄i kǒnó yah we yípeplɔle, sú Liyel nê-á ȳinyō, n̄mɔ náh n̄ pɪ ple n̄ kal, à n̄ Mirkíle ké yáhnkǒpu kǒ n̄ pi di?»

Túkù ne, Yesu t̄nwenɔ-á wil sétàn yòt̄ Belsebuli tyí

¹⁴ Só yóle, Yesu s̄ me sétò yóle n̄ ȳini n̄ wilki dí yó sɔkɔ, nê-á à kǒ à wɛkɪ kwɔ. Sétò-á fyò wil dí mè sɔkɔ, dí tyah n̄ wɛkɪ, kè pɪ gb̄ndùn̄ine tówú tyí. ¹⁵ Té túkù mó s̄ me n̄ yo ne ńk̄, sétàn yòt̄ Belsebuli gb̄ yō-á à n̄ ȳini sétanne. ¹⁶ Túkù mó n̄ mónyah yinne, me n̄ yo n̄ tyí ne, à gb̄il yó pɪ pé yah, nê-á n̄ wil ȳinyō.

¹⁷ Nte, Yesu-á pé fókósōnɔ p̄i s̄, à yo pé tyí: «Kwil nê névyè-á gbekɪ tyah wēne n̄ fwo, kéne kwil kɪ pɔ yɪkɪ, ké v̄i kɪ sykɪlɪ dohnɪ w̄e yō.

¹⁸ Nte, yáh ne ńk̄, sétàn yòt̄ gb̄ yō-á n̄mɔ sétanne n̄ ȳini-à; sétò-à tyah n̄ gbl̄oyne n̄ fwo, n̄ yòt̄órí se kɪ n̄ w̄ n̄ pi? ¹⁹ Nte, n̄mɔ-à me séle n̄ ȳini Belsebuli gb̄ yō, té yépi pye wɔ-á dò, nê gb̄

yõ me pépi n yĩni séle wé? Pépi rítě ye kɪ lékàhle yé kɔ̃. ²⁰ Nte, Liyel gbò yõ-à mé n yĩni sétàñne, képah n wěki ne nkě, Liyel tǒrí-á yĩni tě yé tyí.

²¹ Tǎhkì-á me dí nê sɔkɔ, ànê méfwóyile n tyí, wàh n kétele n syki, tir yó rítě nàh fě n gbàn yí nɔ n pi. ²² Nte, nê tǎhkì-á kal n tyíle, ñmɔ-à pɔ, té tě we n tyí, à kɪ n méfwó yí tě syi, wǎh sò me n gbò sah nónó yõ, té kɪ n wòkò yí kwel dibi. ²³ Képah ye, névi nê nàh me ní pèpey neyne, ní pèlney ye těne. Névi nê nàh níne n yohni n mɔ tükènmɔnɔ sɔkɔ, tě me kárkínóle n pi.»

Sétõ-à wil névi sɔkɔ, à n fě n syi n pɔ

²⁴ «Sétõ-à wil névi sɔkɔ, à n kyɪ gběnni kɔ n kɔ̃, n m̀-̀nsah yah n kɔ̃. Wàh wé-̀nkène, à n yo n gblɔy tyí ne, páh sò wil nýǎh sɔkɔ, páh kɪ pé syi yuku nénpó. ²⁵ Wàh n syi, à n kyɪ n tě-̀nsah dyàh we yàlntɔnsàhnóle, pléntnɔɔ. ²⁶ Képah těne, sétõ m̀ n kyɪ sé no sétǎnnó kwǎrninɔ syah, nónó-á peke kal ñmɔle. Sè n kyɪ n de n tě tě sɔkɔ. Kàh pi sě, tě m̀ dukù ké syi n peke n kal n gben těne.»

Yèvinu kègbile

²⁷ Képah těne, Yesu-á me képah yónó sɔkɔ, pi yó tě tówù niyó sɔkɔ, té yo mɔ n tyí yínpǔ ñgbène ne, sê nê fɔkɔ sɔkɔ-á à wil, té n yínó yí, yèvinu-á me n tyí. ²⁸ Nte, Yesu me yo pi tyí: «Yèvinu ye pyè me névyé tyí, nónó-á Liyel weyne n nohni, té ké tyile n pi ké wěkì yõ.»

No gbìl yó yah kɔ̃ Yesu tyí

29 Képah sɔkɔ, névye-á pɔ n tuke n mɔ Yesu tnô, à tyah n yo nɛ: «Kwey gbĩ névyele, népèl ye péle, pè me gbĩl yóle n yah n kɔ. Nte, kèyáh nítè náh n pɪ pè wěkɪ n pi, à wil Liyel tēntò syínyo-ò Yonasɪ tyí sɔkɔ. 30 Sɔ-á Yonasɪ lésò pɪ kwní yónmɔnɔle Ninivi tǎn tyí, sě ó ye, Névi Pi tɔ kɪ pɪ kwní yónmɔnɔle kwey gbĩ névye tyí.

31 Pi nê-á lésò yòtēne Saba sétáh yò, à lésò wil fíí sétáh yǐn tyí, à pɔ yòtē dí Salomo lékám welo noh. Nte gbɪ yò, ney me ásò, nê-á kal Salomole. Kǎh pɪ sě, Liyel fó tukey tuke sóle, kéné yòtē pi kɪ yuku kwey gbĩ névye tyí, kɪ lékàhle pè kɔ.*

32 Anê tǔ, Ninivi kwil tǎn lésò fě syi Liyel wěkɪ tē, Yonasɪ-á Liyel tēntò yo pé tyí. Nte, ney me ásò, nê-á kal Yonasɪle. Kǎh pɪ sě, Liyel fó tukey tuke sóle, Ninivi kwil tǎn kɪ yuku kwey gbĩ névye tyí, kɪ lékàhle pè kɔ.»†

Liyel yò sěńó kyòole

33 «Névi se kɪ fòtnò soh wǔbɪ, képah náh pɪ, kɪ dú kwĩnki mɔ ké yah? A náh kè sah n pi fòtnò sahkɪ sɔkɔ, kyòò we yǐnne wòkò sɔkɔ dépú tyí di? 34 Sě ó ye, á yí ye á wil kyòole. A yí-à me ple, à wil tɔ pól n ne me kyòò sɔkɔ. Té, á yí-à me plé-ńkēne, á wil pól n ne me fěntú sɔkɔ. 35 A gblǔy kyɔmɪ yíí, kyòò nê-á á sɔkɔ, kè káh ne me fěntúne. 36 Té á wil pól-à me kyòole, fěntú tyah

* **11:31** 11.31 - Yah n tɛ Yòtām sébéy gben 10 sɔkɔ. † **11:32** 11.29-32 - Yonasɪ tyíle, yah n tɛ Yonasɪ sébéy 3 sɔkɔ.

kěne ké soko, á kɪ me kyòole, sɔ́-á fòtnòle kyòo á tyí.»

Yesu náh kè yo nekɪ Farisiyẽno ànê Liyel ñgbò wěkì kwópú soko

³⁷ Yesu-á wɛkɪ tɛ, Farisiyẽ dí yó à ye yòke yò yinne ñ gbô. Képah tẽne, pè de à tẽ yòke yah.

³⁸ Farisiyẽ mè-á Yesu wɛ, à tyah n yò té à náh ñ gbǎn wu Nsyifunɔ wu dùkùle, kè ñ gbǎn du.

³⁹ Képah tẽ soko, Yesu me yo ñ tyí: «Sě ó ye, yépi Farisiyẽnole, yě wóhló ànê yěyóvyo náhló wu n tǔ n sah, té yé foko táhló n ne n me yúkúnóle pèkè, ànê yibe dékè tyile. ⁴⁰ Lékám kě névyé nópi, nê-á mo vyó náhlóle, à náh sé soko táhló to mo di? ⁴¹ Yé sé soko táhló yí yí yám tǎn kǔ! Képah-à pɪ, sé pól kɪ pɪ palle yé tyí.

⁴² Yépi Farisiyẽnole, pèkè me yé yǔ! Yě yímî ànê swǎh soko pǝnfǝnè pól gbǎm-ònlóle Liyelle n kǔ. Nte, yě n yahle tǔnsǎhnpɪnole névyé tyí, ànê Liyel tyí náh no yé tyí. Képah nê to-á sò yé yĩne yè ne n pɪ gbǝnwòkò kěne. ⁴³ Yépi Farisiyẽnole, pèkè me yé yǔ! Yě tẽ-ntǎn gbrole n yah n kǔ Liyel ní-ńtǎn vî soko, ñ té ne me ké tyí ne, névyé ne n tǔ n sah n wɛkɪ n po yé tyí tówû tẽ-ntǎn soko.

⁴⁴ Pèkè me yé yǔ, yépi nóno-á me á kɪ ne, léyǎl nírinó sǔ, névyé n ne n ko sé yǔ, pí-ńkǝne.»‡

⁴⁵ Yesu-á yo sě, Liyel ñgbò wěkì kwó-ò yó à syah ne, kwó-ò dí, wǎh me n wɛkɪ sǔ, pépi to-á à n

‡ **11:44** 11.44 - Nsyifunɔ tyí, léyǝkì yǔ kónsokonole, Liyel dɛl ye.

gbyo dé! ⁴⁶ A me yo ò tyí: «Yépi Liyel ògbò wěkì kwópu tɔle, pèkè me yé yó! Yépi nónó-á òkěne no twah n mɔ tókópèlle, té yé náh n fě n syi n so n mɔ pé tyí kèngbɔ núkú fyéle. ⁴⁷ Pèkè me yé yó, yépi nónó-á Liyel těntò syínyopu léyâlɛ n tɔ n sah n mɔ, té yépi náh tăn ye mó tɔ ko mɔ péle. ⁴⁸ Képah n wěki ne, yáh yé súbí tyípínó fě syi. Pépi-á Liyel těntò syínyopu ko mɔ, té yépi sɔnpí pé léyâlɛ n tɔ n sah n mɔ. ⁴⁹ Képah ye sò Liyel yo lékám soko ne òkě: «Mé ki těntò syínyopu tekɔ mɔ pé kɔ, ànê těntòbelɛ. Pè ki pé tókú ko mɔ, té ki tókú fòh.» ⁵⁰ Káh pi sě, Liyel ki kwey gbí névyɛ fòh n pi Liyel těntò syínyopu nópi yinne, nónó-á ko mɔ kèkòyó mɔ gbí dukule, ⁵¹ à tɔkɔ Abeli kònmɔnɔ tyí, à pɔ syi Nsakarɔ kúnó tyí, nê-á ko mɔ sárká wìlkì-nsah, ànê Liyel ní-nsah wòkò ògbě wró. Gbɔ yó, mé kéle n yo yé tyí ne: kwey gbí névyɛ ki n fòh n pi képah yinne. ⁵² Pèkè me yépi Liyel ògbò wěkì kwópu yó, yépi nónó-á Liyel wěkì wénpĩnɔ yah kò névyɛ tyí. Yépi náh me n kò kéle, té nónó-á se ne, pé ne n kò kéle, yé pépi yĩni mɔ.»

⁵³ Képah soko, Yesu wìlntɛnɔ náh nénpó, Liyel ògbò wěkì kwópu, ànê Farisiyěnɔ pé fòko vyáh òne kègbilɛ, té tyah òne n piki n yah tyi duke duke pól yó. ⁵⁴ Pè sò me òne n mɔ n yah ne, à pilki ò vyáh welo soko pé kɔ pé à we tě.

12

Gblɔy kyòmìnóle vyěnnìni wékínóle

1 Képah soko, nékwínkí-á tuke mo tnónóle gbí nêne fók, me wê gbyêhne n suki, Yesu tyah n yo ñ tò sáhpú ñgbò tyí: «Yé yé gblöy tẽ Farisiyẽno vyẽnnini wékínóle, képah nê-á n tò n mo kókónó tyí kõle mífáhkì soko. 2-3 Tyi nónó pól-á yé n yo fẽntũ soko, sè kɪ pɔ noh gbĩntõle kyòo yah. Anê nónó pól-á yé n plɔ n yo wê níkiló yey, wòkò soko táh, sé pól kwɔnɪ kɪ pɔ kɔ gbẽntĩn yõ. Képah ye, tyípil yó ñtẽ náh me, nê-á kɪ n wũ n pi wĩkĩnmɔ-ńkẽne. Sètĩn sò tir yó ñtẽ náh me, nê-á kɪ n wũ n pi pí-ńkẽne.»

Nê tíkí-á yĩne pínóle

4 «Mé kéle n yo yé tyí ne, yépi nónó-á ní kódíbilé: yé káh névyé yah tíkíle n pi, nónó-á wil kò óle n ko n mo n pne, té pè náh tẽ tir yóle n pi n kah n mo n pne képah yõ. 5 Nê yah tíkí-á yĩne pínóle, mé kɪ ñne yé wêkɪ: Liyel nê-á kɪ fẽ névi wil kò kònmonteno náh, kɪ ñ min dah mo tyé-ńkẽ nyàh soko, yé ñmo tíkíle n pi. Mé kéle n yo yé tyí ne ńkẽ: yé tẽ wɔ tíkíle n pi. 6 Ntẽnpínó kwɔ náh n yám pópíkí pló nínóle di? Nte, Liyel dyo náh n fwo sépi núkú yó ñtẽ tyíle. 7 A wil képah soko, yé yòyén ñtẽ pól dan me pínóle Liyel tyí. Káh pi sê, yé káh tíkí pi. Yépi tyí náh tah kal ñtẽnpí kwĩnkile di?»

A Yesu fẽ syi, képah náh pi, à à yahle

8 Képah náh, Yesu tẽ yo pé tyí: «Mé kéle n yo yé tyí ne: nê-à kè yo dal mo névyé yí yah ne ńkẽ, páh me ñmo tyí yõ, Névi Pi tɔ kɪ kè yo Liyel yĩnyõ

těntõnè yí yah ne níkě, wăh me pé tyí yõ. ⁹ Nte, nê-à ní yahle névye yí yah, Névi Pi tɔ kɪ à yahle Liyel yínyõ těntõnè yí yah. ¹⁰ Névi nê-à Névi Pi yínpo yo, kè kɪ yõ mɔ tě kõ. Té nê tě wɔ-à Liyel Mírki gbyɔ, kè náh n yõ n mɔ n pi n tyí.

¹¹⁻¹² Pàh yé tě kyɪ tükè-nsah Liyel ní-ntân vè sokɔ, képah náh pɪ, yah tãm tyí, képah náh pɪ, yõtãm tyí, Liyel Mírki kɪ yé kwɔ nénpó swɔ, yáh ne nê yo n pi. Képah ye, yé káh ye yé yáh-nsah tye, yáh ne n yo n wil n pi sõ.»

Lékám kě tành dí sèmìrkìlè

¹³ Tówù nɔyó sokɔ, ònî Yesu syah ne, pé kwó-ò dí, à yo pé nénkyí dí tyí ne, à ye pé pé sú gběkɪ dibi. ¹⁴ Képah těne, Yesu me yo n tyí: «Ní dí, nê sah nne ne, mé yéle n tuke, tɪ ne, mé yé gbàn yíle n dibi?» ¹⁵ Képah sokɔ, té yo pé tyí: «Yé yé kyomɪ tahrɪ dékè kèpékèlè! Tahrɪ-à sõ me sõ névi tyí, képah náh fě minne à kõ n pi.»

¹⁶ Képah sokɔ, à tɔ sèmìrkì yó yāh pé tyí ne: «Tành dí yó lésõ me, n swāh pekɪ yí n tyí. ¹⁷ Képah těne, à tyah n sõ n fɔkɔ sokɔ ne, nte, sèmukɔ mó-nsah náh se me fwɔɔ pé tyí, sõ se pé kɪ pɪ nɪ? ¹⁸ Dõ, à ne, páh kɪ nê pɪ n pi, képah á yò: Páh kɪ pé díké sokɪ, té kɪ sè tɔ mɔ gblò gblò, kɪ pé gbàn yí pól mɔ sé sokɔ, ¹⁹ té kɪ yo pé gblɔy tyí ne, páh yò, yòke dò-á me pé tyí pé gbò sò ye nahnáh yinne. Núkúnúkú, páh kɪ n mɪ, té kɪ n yõ, té kɪ n wɔ, té kɪ nìvìle n pɪ pé dyɔle. ²⁰ Nte, Liyel me yo n tyí: «Lékám kě névi! Kwey lékâh

ńtẽ sɔkɔ á min kɪ n syi n pi á tyí. Té yí nónó-á á tuke mɔ sah, sè kɪ pɪ nê tyíle?> ²¹ Képah sɔkɔ, Yesu ne: «Névi nê-à tahrile n yah n koh n sah ñ gblɔy tyíle, té Liyel fɔ́ tyí yáhnó yahle, sěntě ye n nɔ tẽne!»

Sõnɔ sàhnóle Liyel ó yõ

²²⁻²³ Képah náh, Yesu yo ñ tò sáhpú tyí: «Névi min tyí náh tah kal yòkele, wil tyí me tah kal flɔle di? Képah ye, mé kéle n yo yé tyí ne: yé káh yé fɔkɔle n sɔ, yáh ne we n yõ n pi sɔ, ànê yáh ne yé wil flɔ we n mɔ n pi sɔ. ²⁴ Yé yah ñgbɔlɔle kè: Sè náh sèmukɔle n duku, sè náh sèmukɔle n tɔkɔ. Díké ànê sèmukɔ kóhnsàh-ńtàn tɔ náh me sé tyí, té Liyel séle n pu. Nte, yépi tyí náh tah kal kèpyele di? ²⁵ Yépi sɔkɔ, nê tẽ kɪ fẽ kwéyy ńtẽ fyé dohnɪ ñ min wénó yõ ñ fókósõnɔ gbò yõ? ²⁶ Těnwenɔ-à mé-ńkěne yé tyí, à fẽ sěntě tir tyí ńtẽ fyé pɪ n pi, sɔ pɪ, té yé yé fɔkɔle n sɔ yí téló tyí sɔkɔ?»

²⁷ Yé filfi pɪ dùkùle n yah kè: Sè náh tòle n pɪ, sè náh flɔle n fí. Nte, mé kéle n yo yé tyí ne: yòtẽ Salomo ńtẽne ñ tahrɪ pól sɔkɔ, à náh flɔ pèplo we mɔ yah filfi nópi sɔkɔ yó ńtẽ kètòle. ²⁸ Fílkí nê wɔ-á gběnnɪ sɔkɔ kweyne, té kɪ pɔ n suke n pi ńsòne, Liyel-á képah fi pɪ palle sě, à náh n yah n dah n mɔ n pi yépi flɔ tyí sɔkɔ à kal sèpile di, Liyel yõ sěnyí-ńkěpú nópi? ²⁹ Káh pɪ sě, yé káh yé gblɔyne n kwɔ yé yòke, ànê yé wɔ wɔ yí yáhnkõnɔ tyí sɔkɔ. ³⁰ Kèkõyó mè sɔkɔ, Liyel pí-ńkě névye ye ńkěne ne n yah n kɔ sèpi pólle

tyé-ńkĕne. Nte, yépi tĕ wole, yé sú Liyel pĩ ne, sé yétô-á me yé tĕ. ³¹ Kǎh pi sĕ, yé Liyel tǒrí ñgbò yah n kǒ! Képah soko, à ki yĩ tǐló dohnı yé kǒ. ³² Kè ye no yé sú tyí, à ñ tǒríle yé kǒ. Képah ye, yé káh tiki pi, tũpir yípêy!

³³ Yé yé gbǎn yĩ yãm, yé mó sé yĩ yãm tǎn kǒ. Yé tahrıle n yah n sah Liyel fǒ, képah nê-á kè náh n yiki, kè náh se n tyé. Yípú náh fĕ n kyı nénpó, sóhrı tǒ náh fĕ sè yǒ. ³⁴ Sĕ ó ye, á tahrı-à me nýǎh, á sǒno tǒ n ne n me nénpó.»

Gblǒy vǐnsàhnó tyí sèmirkìle

³⁵ «Yé ne me yé vi sah tǒ pi pi tĕne, yé mó yé kno fĩ mo, yé fòtnónó mó ne me kòntĕnóle. ³⁶ Yé ne me á ki ne tǒnpıbi sǒ, nónó-á ńkĕne me pé yǒtĕ syíkíntĕnó soko ne, wáh ki wil fúr pí-ńsah, à po n de, té ki fyò wòkò yah mı, pé núkú kè yiki mo à kǒ. ³⁷ Yèvinı me pé yǒ, tǒnpıbi nónó yǒtĕ-à ñ syı po pé we, pé me yáhnó soko. Kègbı yǒ, mé kéle n yo yé tyí ne: yǒtĕ mè ki ñ tǒ pi pi flo mo, té ki yǒkele pé kǒ pé ki yǒ. ³⁸ Té wáh se me n syı po lénıle, képah náh pi, tyah dal gbíne, té pé me ñ syíkínó soko, yèvinı me pé yǒ! ³⁹ Yépi ńtĕ pĩ ne, gbóntĕ dí-à pĩ gbí nê-á yĕnwó ki n po n pi ñ tyí, à náh n ye à kǒ à n we n de n pi ñ gbô. ⁴⁰ Névi Pi ki n po n pi gbí nê-á yé náh me ñ pónó tyıle n sǒ. Képah ye, yépi tǒ yé gblǒy vi sah.»

Tǒnpı sǒré ney ànê yípíkí neyne

41 Képah sɔkɔ, Pyerɪ Yesu syah ne, pé Yòtɛ, pépi ó yĩn se à n yāh sèmĩrkĩ mènɛ, tĩ no pól yĩn se ni? 42 A me yo n tyí: «Gbô tahrɪ kyòmì-ò négbí lékám névile, nê me? Nmɔ pi névile, nê-á n yòtɛ dí ki à pi n kéte kyòmì-òle. Té à ki tònpiɔ tɛlɔ yòkele péle n kɔ́ ké kɔ́ gbíne. 43 Yèvinɪ me n tònpi mɛ tyí, yòtɛ dí-à n syɪ pɔ à wɛ à me kɛne tɔle n pi. 44 Kègbɪ yò, mé kéle n yo yé tyí ne: wāh ki à pi n gbān yĩ pól kyòmì-òle.

45 Nte, tònpi mɛ-à tyah n sɔ́ n fɔkɔ sɔkɔ ne nkɛ, pé yòtɛ dí-á ki mo pɔ́-nsah, té tyah pé no tònpiɔle n ko, pé syó, pé díbí, té me n yò, me wɔ wɔ yĩle n wɔ, à sètɛnɛne n pi, 46 yòtɛ dí ki pɔ n yò dɔkɔ sɔ́ yóle, à nāh me nê sɔ́ sah, ànê gbí yó sɔkɔ, à nāh nēne n pne. A ki pɔ à fōh kɛpékɛyɔ, té ki à dyah Liyel tyí yáhlepɔ dyah dükùle. 47 Nmɔ nê-á n yòtɛ dyɔ yĩne n pne, té à nāh n gblɔy vi à kɛpahle n pi, à ki ko nāhnāh wɛ. 48 Nte, névi nê-á sò me kè pi nprí-nkɛ sɔkɔ, té yĩne ko syínóle, n̄mɔ ki ko kwéyy wɛ. Pāh névi nê kɔ́ nāhnāh, nāhnāh ki yah kɔ́ tɛ tyí. Anê nāhnāh-à névi nê gbò dahbi, nāhnāh tyí ki piki yah kal tɛ tyí.»

Gbékínó nê-á ki pi Yesu yĩne

49 Képah nāh, Yesu tɔ́ ne: «Nyāh ye mé pɔ sɛtāh yò. Té mé sò me ké tyí ne, kè ne me kɔ́ te! 50 Nmɔ yĩne mɛ n de n wil yèvyāhrɪ yó sɔkɔ, té kè nāh se me n pi!

51 Yé se me n sɔ́ ne, yèvinɪ-á mé pɔ mɔ́-nsah sɛtāh yò? Ǐǔ dé! Mé kéle n yo yé tyí ne: gbékínó

wɔ-á pyě. ⁵² Képah ye, à tokɔ núkúnúkú tyí, népí kwâl-à me kéte núkú sokɔ, pè kɪ gbekɪ: Tǒmí kɪ tyah nímíne n fwo, nímí kɪ tyah tǒmíne n fwo. ⁵³ Sú yó kɪ tyah ò pídíne n fwo, pídí yó kɪ tyah ò súle n fwo. Yú yó kɪ tyah ò písêle n fwo, písê yó kɪ tyah ò yúne n fwo. Yú yó kɪ tyah ò pídí kyle n fwo, pídí kyɪ yó kɪ tyah ò pe yúne n fwo.»

Tyi yáhnpiɔle, té kɪ á pi òkù pí

⁵⁴ Yesu tǒ sǒ me n yo tówú tyí: «Yínyǒ yah yó me, yáh nýĩrkí we ké nénpóle, yé n yo nénpó swɔ ne, pù-á kɪ pi. Té, kè n mó n pɔ n pi sě. ⁵⁵ Anê yah yó me, yáh fyò yáhkí we kè kǒ wil nénpóle, yé n ne, tyah vyáhnó képékè-á kɪ tyah. Té, kè n mó n pɔ n pi sě. ⁵⁶ Yínvĩ névyé nópi! Yé fě sétáh ànê yínyǒ òkù wɔle n pne. Té sǒ pi, tyi nóno-á n pi kwey gbĩne, yé náh fě sépi pí?»

A tukey dyah tẽ yé wró tǒ sah á ní-òle

⁵⁷ «Kwáh nê pi, té yé náh pi òkù pèpeyne n sǒ n tẽ n pne yé gblǒy? ⁵⁸ Sǒ-á, tir-à me yé wró ànê á ní-òle, té à ò tẽ n yuku tükè-nsah tukey tükè-ò tyí, gbah n tẽ tir mè yah wah wěkí yah. Képah-à pí-nkêne, té à kyɪ ále tukey tükè-ò gbò dahbi, tukey tükè-ò me kyɪ ále sràsyíbi tyí, té pépi me ò dah mɔ wòkònpèkè sokɔ. ⁵⁹ Mé kɪ kè yo dal mɔ á tyí ne, á náh n wil n pi nénpó, né á náh kǒli mè pól dyah te pnépné.»

13

Liyel wěkí tẽ, képah náh pi, á tyí kɪ yíkɪ

¹ Légbí mè-ó sɔkɔ, nɔsyó pɔ yo Yesu tyí nɛ, yòtɛ Pilatı-á lésɔ Kalile tãn yısyó ko mɔ, té pè sah sárká wĩkĩnó sɔkɔ, pé tó kwɛ fɛkɪ sárká tó sɔkɔ. ² Képah sɔkɔ, à mɛ pè syah nɛ: «Yé se mɛ n sɔ nɛ nkɛ, Kalile tãn nɔpi-á tyípêl pı kal pé kwil tãn póllɛ, té yĩ mè pè nɔ? ³ ǾǾ dé! Mé kéle n yo yé tyí nɛ: yáh Liyel wɛkì tɛ-ńkɛnɛ, yé pól tyí kɪ n yɪkɪ n pi sɛ.

⁴ Anê, Silowe wòkò kèyy-á syıki tũ népı gbɔnkwártɔmı nónó yɔ, à pè ko, yé se mɛ n sɔ nɛ nkɛ, pépi pèkè pínó-á kal Yerusalemı kwil tãn pól tyíle? ⁵ ǾǾ dé! Mé kéle n yo yé tyí nɛ: yáh Liyel wɛkì tɛ-ńkɛnɛ, yé pól tyí kɪ n yɪkɪ n pi sɛ.»

Syí-ńkɛ sɛnsóké sɛswô sɛmĩrkĩle

⁶ Képah náh, Yesu tó sɛmĩrkĩ yó yáh nɛ: «Dĩ yó tyí sɛnsóké sɛswô sɔ mɛ ñ ñwɛ sɛsân swáh sɔkɔ. Wáh pɔ ké pye yáhnkɔ-ńsah, à náh kwáh yó wɛ ké sɔkɔ. ⁷ A mɛ yo ñ swáh tɔ-ò dí tyí nɛ, à yah, ké ye tɔ-ò-á yò, pé mɛ pyele n yah n kɔ n pɔ sɛnsóké mè sɔkɔ, té pé náh mɛ kwáh yó ńtɛnɛ n wɛ ké sɔkɔ. Nkɛ, à kè kɔ fɛ! Yɔ se tó mɛ ké tyí kè tɛ sétáhlɛ n wal nı? ⁸ Wáh yo sɛ, dí mè à syah nɛ, pé yòtɛ dí, à ye ké yɔ ńtɔ, kè kwetyí pı. Páh kɪ swɔ gbɔ kè kore vi, té kɪ tũ mɔ ké sɔ. ⁹ Káh pı sɛ, gbòkɛnpı gbı yóle, káh kɪ syi. Képah-à pí-ńkɛnɛ, à kè fɛ.»

Yesu sê nédô yó dɛ mɔ mı mı yòh sóle

¹⁰ Mı mı yòh só yóle, Yesu sɔ mɛ névyele n kwɔ Liyel ní-ńsah wòkò sɔkɔ. ¹¹ Té, pi yó sɔ

με νέnpό σέτōλε ñ sòkò, με à πì νέdōλε fóó, ye gbõnkwärtõño. A sò με kòntẽnóλε, té à náh fẽ ñ tòrì n te n pi. ¹² Yesu-á pi mè we sě, à à ye té yo ñ tyí: «Pi, á ye dénmonò we á dónó yam sòkò.»
¹³ Té με ñ gbãñ sah ñ yõ. Nénpó swò, à núkú ñ tòrì tómm té tyah Liyelle n gbilki.

¹⁴ Képah sòkò, pi mè-á dénmonò we sě mì mì yòh sóλε, kè Liyel ní-ńsah wòkò yòtẽ fòkò vyãh. A με yo tówú tyí ne, sèpìn kénúkò-á tò πì πì sèpìnne. Pãh sò yĩne pè pò à kō à pè de mò kéne sèpìn ó sòkò. Nkě, pè náh yĩne pè pò mì mì yòh só tóle. ¹⁵ Wãh yo sě, Tě ñgbẽ yo ñ tyí: «Yĩnvĩ névyne nópi! Mì mì yòh sóλε, yé nénúkú núkú pól náh ñkẽne yé nyeh, képah náh πì, yé ñkwẽndyínì de sé yòke krótónè tnô, ñ kyì sè kō sě ni wò di? ¹⁶ Té πì mène, nê-á Abrahmì náh neyne, sétõ pukubi sah pópó, ye gbõnkwärtõño, ñmò náh sò yĩne dénmonòλε kéne púkúbínó sòkò mì mì yòh sóλε kè!» ¹⁷ Képah tẽne, Yesu wey mè senne ñ fwópú pól tẽ, té tówú pól sò με ñìvì sòkò Yesu tyísno nópi pól pínó yĩne.

Liyel tǒrí me kwâh nê tɔ?

¹⁸ Képah náh, Yesu tǒ ne: «Liyel tǒríλε, kè με kwâh nê tɔ? Mé kì kè tòkò sãh kwâh nêne? ¹⁹ Kè με tyĩ, á kì ne séswô yó πì sǒ, nê-á pè n ye mútárdìle: Dí yó tòkò, à duku ñ swãh. Kè fi πì séswòλε, té kèpye pò sé syè πì ké yìngbãñ tyí.»

²⁰ Té, tǒ ne: «Mé kɪ Liyel tǒrí toko sãh kwãh nêne? ²¹ Kè me á kɪ ne kókónó sǒ, sê yó toko mo fãh dú yí tǒnó mi soko ké pól kǒ kè doko.»

Dé-nsah fíìle

²² Képah náh, Yesu me yǒ soko n yuku Yerusalemi, té névyele n kwɔ n yuku, wãh n kah kwlo ñgbno ànê kwlo pí nónó soko. ²³ Képah soko, ñnî yó me à piki yah ne, pé Yòtǔ, névyele kwéy ó se kɪ de Liyel tǒrí soko ni? A me pè syah ne: ²⁴ «Mé kéle n yo yé tyí ne: névyele náhnáh kɪ syǒ-nsah yah kǒ ne, pé we n de Liyel tǒrí tyah soko nê dé-nsah-á me fíì, té pè náh fě n tǔ. Képah ye, yé gbah n tǔ n we n de ké soko! ²⁵ Gbóntǔ dí-à pópó pɔ yuku wòkò yah tǔ mo, té yé me kégbó, yé kɪ tyah wòkò yahle n mi, té kɪ me yo tǔ ne, yé Yòtǔ, à yɪkɪ mo yé kǒ. Nte, à kɪ yo yé tyí ne, pé náh yéle n pne. ²⁶ Képah soko, yé kɪ tyah n yo ñ tyí ne ñkǔ, yáh yǒke yǒ, té ni wo wě tyí ñne, ànê yépi tówù tükè-ntàn soko-á à kwónó pi. ²⁷ Képah soko, à kɪ yo yé tyí ne, pé náh yéle n pne. Nkǔ, yé gbe mo péle, yépi nónó pól-á tyípèlle n pi. ²⁸ Képah tǔ soko, yáh pópó Abrahami, ànê Yisaki, ànê tǒ Liyel tǔntǔ syínyopu pól we, pè me Liyel tǒrí soko, té yépi me yĩni mo dénóle, légbíne, gbní ànê yní táhnó ye kɪ pi yé tyíle. ²⁹ Té névyele kɪ wil kèkǒyǒ ywǒ ywǒ pól soko, kɪ pɔ yǒke ñgbě yǒ Liyel tǒrí soko. ³⁰ Kǎh pi sǔ, nétéló túkù kɪ pi négbrole, té négbro túkù kɪ pi nétélóle.»

Yesu ne, páh kɪ ku Yerusalemi

³¹ Légbíne, Farisiyěno yísyó no de, té yo Yesu tyí ne, yòtě Yerodı-á me n yah n kǒ ñ kònmò-ńsahle. Képah-á, à yal n to ásô. ³² Képah soko, à me yo pé tyí: «Yé kyı yo kéné áswǒ pléy mē tyí ne, máh kı sétàn yīni, té kı dénmono pi kweyne, ànê ńsône, té ńsô náhle, kǎh kı tye. ³³ Nte, Liyel tēntò syinyo-ò náh yīne kúnóle tyah yó, né Yerusalemı soko náh. Képah ye, mé yīne mē n yǒ n soko ń wěkì kólóle, kwey, ànê ńsô, ànê tǒ ńsô náhle.

³⁴ Yerusalemı tǎn, Yerusalemı tǎn, yépi nónó-á Liyel tēntò syinyopule n ko n mo, té Liyel-á nónó tekı mo yé kǒ, yé pépile n minki n ko dyēhle. Gbáhyí sǒ pól me mé kè yah kǒ ne, mé yé tuke mo, sǒ-á šın n tuke n mo ñ pyele ñ kām sǒ soko, té yé náh fě syi. ³⁵ Kǎh pi sě, Liyel kı ñ náh vi yé kwil kǒ. Té mé kéle n yo yé tyí: yé náh tǒ ńmo we n yah n pi fǒó, kı pǒ syı gbí nê-á yé kı n yo ne ńké: «Nê-á n pi Tě ńgbě Liyel yīn yǒ, sǎm me ñ soko.»»

14

Wílsěni yónwó yó dénmonole mi mi yòh sóle

¹ Mi mi yòh só yóle, Yesu kyı yòke yǒ-ńsah Farisiyěno yòtě dí yó gbô. Té nónó-á sǒ me nénpó, pè me Yesule n kyomı. ² Té kè pǒ yīne, wílsěni yónwó yó sǒ me ñ tnô. ³ Képah soko, Yesu me píkinyahno pi Liyel ńgbò wěkì kwópú ànê Farisiyěno tyí: «À yónwó de mo mi mi yòh sóle,

ké wě̀kì se me kǒnóle, tǐ kè se me yáhlenole?»
 4 Nte, pè náh vi mǒ n tyí. Képah sǒkǒ, Yesu me yónwó mè tǛ, à à de mǒ, té à kǒ à sǒkǒ, 5 té me yo pé tyí: «Yépi sǒkǒ, nê tǛ pi, képah náh pi, n nahy ki sǒkǒ de kwlèy sǒkǒ mi mi yòh sóle, té à náh à wilki n pi súú?» 6 Nte, pè náh tǛ we tir yo ké tyí sǒkǒ.

Nê-à n gblǒy dǒkǒ sah, tǛ ki tiki mǒ

7 Képah yóntenǒ náh, Yesu-á néyénó kyǒmi we, pè me tǛ-ntǎn ngbnole n yah n kǒ, à vǐnmǒnole pè kǒ ne: 8 «Pàh n ye fúr yòke yó-nsah, káh n kyǐ n tǛ tǛ-nsah ngbè sǒkǒ. Wáh képah pi, té pè me nnî ye, nê-á kal áwǒle, 9 yé yé-ò káh pǒ n syah ne nkě, á yuku, á mó tǛ-nsahle tǛ kǒ. Légbíne, á ki yuku sen sǒkǒ, ki kyǐ tǛ tǛ-nsah tyí sǒkǒ. 10 Nte, pàh n ye, kyǐ n tǛ tǛ-nsah tyí sǒkǒ. Á yé-ò-à pǒ n we sǛ, à ki yo á tyí ne, pé kǒdí, á nǒ pǒ tǛ-nsah ngbè sǒkǒ. Képah sǒkǒ, kè ki pi gbílkinóle á tyí yòke yópú pól yí yah. 11 Nkě, névi nê-à n gblǒy dǒkǒ sah, tǛ ki tiki mǒ, té nê-à n gblǒy tiki mǒ, tǛ ki dǒkǒ mǒ.»

12 Té n syǐ yo n yé-ò dí tyí: «Wáh névyele n ye yòkele gbǐntǒle, képah náh pi, lékâhne, káh á kǒdíbi ye, káh á yúnpyé ye, káh á tyí névyé ye, káh á tnô tǛpu tahbi ye. Pépi tǒ ki fǛ pǒ n ye yòke ngbè yónóle, kè kǒ kè ki pi á yénó mè lédyáhníne. 13 Nte, wáh névyele n ye yòkele, yǎm tǎn, ànê nédónè, ànê gbáhkì núkú névyé, ànê yítǔbi ye. 14 Pépi náh tǛ we n dyah n pi ké sǒne. Kàh pi

sě, á kɪ yèvɪnɪ wɛ Liyel tyí, tyípéplɔ pípú lékyî-à yilki n mɔ só nêne.»

Névyé yénó sèmirkìlɛ yōke ñgbě yó-ńsah

¹⁵ Képah sɔkɔ, kéne yōke yópú sɔkɔ nénúkù yó-á kéne wɛlɔ noh sě, à mɛ Yesu syah ne, névi nê-á kɪ yōke yō n pi Liyel tǒrí sɔkɔ, yèvɪnɪ-á kéle tě tyí dé! ¹⁶ Yesu mó yo ñ tyí: «Dĩ yó lésó yōke ñgbě pi, té névyé náhnáh ye. ¹⁷ Yōke yō gbí-á pɔ nɔ, à ñ tǒnpɪ dí tekɪ mɔ ne, à kyɪ yo néyénó tyí, pé pɔ, páh tyɛ núkúnúkú. ¹⁸ Nte, pé pól tyah gblǒy yele n yah n kǒ òkù núkúle. Négben à syah ne, páh swāh yó dwe núkúnúkú, ñkě páh yíne pé kyɪ kè yah. Páh ñne n ni, à ñ gblǒy ye pé tyí. ¹⁹ Nnî mɛ ne, páh sètǒnyehno gbām dwe núkúnúkú, té páh n yuku sé pínyah-ńsah. Páh ñne n ni, à ñ gblǒy ye pé tyí. ²⁰ Nnî mɛ ne, páh sê tokɔ núkúnúkú, képah-á pé kǒ pé náh n wɛ n pɔ n pi.

²¹ Tǒnpɪ-á ñ syɪ pɔ, à pɔ tyi nópi pól yāh ñ yǒtě dí syah. Képah sɔkɔ, kétéťě dí fɔkɔ vyāh, à mɛ yo ñ tǒnpɪ tyí ne, à kyɪ súú kwil tówú tükè-ntān ànê wāl yey sɔkɔ. A kyɪ yām tǎn, ànê nédónè, ànê yítūbi, ànê gbáhkì núkú névyé tě pɔ ásô. ²² Képah náh, tǒnpɪ ñ syɪ pɔ yo ñ tyí ne, pé yǒtě, wāh nê yo, páh kè pi, té tě-ntān túkù-á tǒ mɛ. ²³ Kǎh pi sě, yǒtě dí mɛ yo ñ tyí ne, à kyɪ wě-ñgbno yey, ànê névyé fwórínkǒ-ńtān sɔkɔ, à kyɪ névyé kǎhlɪ tě pɔ, pé wòkò kǒ kè yuku. ²⁴ Páh kéle n yo pé tyí ne: nónó-á sǒ yénóle, pé sɔkɔ yó ntě náh pé yōke dɔ n yah n pi.»

A tyi pól we ye, té Yesu sò tẽ

²⁵ Képah náh, Yesu-á n soko, tówú ñgbě sò me ñ sò tẽ. A me ñ yah vi, té yo pé tyí: ²⁶ «Nê-à pò ñmò tyí, té ní tyí náh nò kal ñ tyí ñ súle, ànê ñ yúne, ànê ñ kyle, ànê ñ wěnpìle ànê ñ yúnpyele, à tahl ñ gblóy tó tyí, tẽ náh fẽ n pì n pi ñmò tò sáh-òle. ²⁷ Névi nê náh ñ syi syi dahni twah, à ñmò sò tẽ, tẽ náh fẽ n pì n pi ñmò tò sáh-òle. *

²⁸ Nte, yépi soko nê tẽ kù n yah n kò wòkò ñgbě mót-ńsahle, né à náh tẽ, à ké gbò wilki kò yah, té kè yah n pi, ñ pò-à kù n yíne n pi ké mónsyínóle? ²⁹ Né tẽ náh képah pì, té wòkò sètyah wilki, té tẽ kwlo ké mónsyínó tyí, no-à kè we, pè kù tyah kóle ñne n ko, ³⁰ té kù n yo ne, pè yah dí yóle, à wòkò mò tyah mò, té à náh tẽ we kè syi.

³¹ Sě ó ye tó, yòtẽ nê tẽ kù n yuku mékì fwó-ńsah ñ ní-ò yòtẽne, né à náh tẽ ñ foko mò n yah n pi, wàh kù fẽ kyi méfwóbé nípì kèyò kwlóle ñ fwó-ò swah n pi, nê-á me ñne n yohni méfwóbé kèyò gbãmne? ³² Wàh pì ne, pé náh fẽ n tẽ n pi, à kù ñ ní-ò sah fíí, té kù nírí pí-ò tekù mò kù mékì yálnmòno yah kò ñ tyí.

³³ Sě ó ye, nê-à ñ gbàn yí pól wényè-ńkẽne, tẽ náh fẽ n pì n pi ñmò tò sáh-òle.»

Káh n pì yõre kẽne

³⁴ «Pneñe, kwáh pèpey ye kéle. Nte, ké dëndên-à wal, sò me kè kù tó fẽ pì dëndên? ³⁵ Kàh pì sě,

* **14:27** 14.27 - Dahni twáhnó n wěkù ne, á á vi sah á min kò kò tẽne Yesu tyí kóle.

kè náh fě sětáh tyí πεκι, ké náh se tǒ fě n pi pile. Képah ye, kè n milki kégbó. Níkí-à με nê tyí noh noh tēne, tē n níki sah noh.»

15

Képo mónpunweno sèmirkile

¹ Móri syípu ànê Liyel wěkì kó-nkēpú pól sǒ n pɔ n pɔ Yesu tnô n̄ wey noh yinne. ² Képah tēne, Farisiyēno, ànê Liyel ngbò wěkì kwópú Yesu tyile n plɔ n yāh ne, dí mè-á με tyípêl pípúle n tē ple, té με n yǒ péle ntēne.

³ Képah soko, Yesu με sèmirkì yó yāh pé tyí: ⁴ «Képyénì lèkwě-à με yépi soko yó tyí, té núkú mɔ pu sé soko, tē náh sé tikiyéh pó gbām pó kwāryāh nópi sah n pi gbān soko, té kyi mónpuno mè soh kǒ, à syi kyi à we n pi di? ⁵ Té, wàh à we, nìvì tē tyí, ǎ à twah n gbēnkāl yǒ n syi. ⁶ Wàh n̄ syi pɔ gbó, ǎ n kódíbì, ànê n̄ tnô tēpu ye n tuke, n̄ té n yo pé tyí ne nkē, pé képo nê-á sǒ mɔ pu, páh à we tē. Képah-á, pè pɔ pé nìvì pi.»

⁷ Képah yónteno náh, Yesu tǒ pè syah ne: «Mé kéle n yo yé tyí: sě ó ye, tyípêl pí-ò nénúkù fyé-à Liyel wěkì tē, nìvì kɪ pi Liyel fǒ kɪ kal nēpì tikiyéh pó gbām pó kwāryāh nópi tyile, pépi nónó-á ne nkē, páh με néglóle Liyel yah, Liyel wěkì tēnó yétô náh tǒ με pé tyí.»

Pó mónpunweno sèmirkile

⁸ Yesu tǒ yo pé tyí: «Pó pló gbām-à με sê yó tyí, té sé soko núkú mɔ pu, à náh fòtnò soh, té

wòkò yal, à kè gbah soh kǒ, à syi kyɪ kè wɛ n pi di? ⁹ Tɛ wǎh kè wɛ, ǎ ò kósyó, ànê ò tnô tɛpu ye n tuke, ò tɛ n yo pé tyí ne nkě, pé pò nê-á sò mɔ pu, páh kè wɛ. Képah-á, pè pɔ pé nìvì pi.»

¹⁰ Képah yóntɛnɔ náh, Yesu tǒ pè syah ne: «Mé kéle n yo yé tyí: sɛ ó ye, tyípɛl pí-ò nénúkù fyé-à Liyel wěkì tɛ, yǐnyǒ tɛntǒnè kɪ nìvìle n pi.»

Pídí mónpunwɛnɔ sɛmǐrkìle

¹¹ Képah náh, Yesu tǒ yo pé tyí: «Dǐnpǐ nɛpǐ ními lésǒ mɛ dí yó tyí. ¹² Só yóle, gbě tɛ yo ò sú tyí ne, pé bǒ, ò gběkɪ sɔkɔ, nê-á pé wɛ wɛ tɛnɛ, à kéle pé kǒ. Wǎh yo sɛ, ò sú mɛ ò tahrɪ dibi pè kǒ.

¹³ Sèpǐn yísyó sókóntɛnɔ náh, gbě tɛ ò tyí yām, tɛ ò pò tɔkɔ sɔkɔ kwil fí yó sɔkɔ. A kyɪ sè pi karkɪ tyíwǎn yǒ. ¹⁴ Wǎh ò pò pól pi karkɪ tɛ gbí nêne, kwénpékè yó de kéné kwil. Képah sɔkɔ, yām à tɛ.

¹⁵ Kǎh pi sɛ, à kyɪ tǒ yah kǒ kéné kwil nɛy yó tyí. Tɛ mɛ à tɛkɪ mɔ ò swǎh, ò sel sykɪ yǐnne.

¹⁶ A sel yókele n yah yèwanne, nte nɛy náh nne n kǒ kéle.

¹⁷ Képah sɔkɔ, ò yí-á pɔ yɪkɪ, à tyah n sǒ ne, pé bǒ tyí yóke-á mɛ dò, ò tǒnpɪbɪ pól mɛ n yǒ n kwɔ n sah. Nte, péwɔ-á ásǒ kwɛkɪ n ko. ¹⁸ Nkě, páh kɪ sɔkɔ pé bǒ tyí, tɛ kɪ yo ò tyí ne, pé bǒ, páh pi de Liyel tyí, tɛ pi de ò tɔ tyí.

¹⁹ Pé náh tǒ yǐne yénóle ò pile. Nkě, à péle n tɛ ò tǒnpɪ sǒ.

²⁰ Képah tɛnɛ, à sɔkɔ ò sú tyí. Wǎh mɛ fí ò sú gbôle, ò sú à wɛ. Wǎh à wɛ sɛ, ò yām à kah tɛ, à mɛ to kyɪ à yohnɪ pɔrɪ tɛ. ²¹ N pídí mɛ yo ò

tyí ne nkě, pé bõ, páh pi de Liyel tyí, té pi de ò to tyí, pé náh tõ yĩne yénóle ò pile. ²² Nte, ò sú me yo ò tònpi bi tyí: «Fwòmò-̀ngbẽ nê-á ple kal, yé kyí ké tãkò súú, yé pò mɔ à kɔ̃. Yé gbõngbɔ táhní dyí à kɔ̃, yé mó lékyêh dyí à kɔ̃. ²³⁻²⁴ N pídí nê-á yò, kè pi ne, à sɔ̃ sò ku, té tõ ò syí min we. A lésò mɔ pu, té à ye we. Képah ye, niri-á me náhpíkí nê sòkò, yé òmɔ tẽ n pò n ko á ne n yò, á mó ne n syah òvìle.» Képah tẽ sòkò, pé tyah syáh syáhnóle òvì sòkò.

²⁵ Légbíne, ò pídí lékõní sò me swãh sòkò. Wãh ò syí n pi, té nɔ de gbòle, à yímónì, ànê yínó yínpõ noh. ²⁶ A tònpi yó ye piki yah, tir nê-á n pi. ²⁷ Nmɔ me yo ò tyí ne, ò gbẽndí-á pò de ò lènole, képah-á niri-á me náhpíkí nê sòkò, ò sú me à tẽ ko. ²⁸ Képah tẽne, nénkyí mè fòkò vyãh, à yahle dénóle gbò. N sú me wil ne, pé à ni à de. ²⁹ Képah sòkò, à yo ò sú tyí ne, à yah, ké ye náhnáh-á yò, té pé me ò tòle n pi. Pé náh ò yóré yahle yah. Nte, à náh pùképir n̄tẽ fyé tẽ pé kɔ̃ yah, pé syí ko syáh syah pé kódíbìle. ³⁰ Té ò pídí mè wɔ-á pò, òmɔ nê-á ò tãhri pi karkí syó fɔ́fɔ́nì yò, à náhpíkí ko òmɔ kɔ̃. ³¹ Képah sòkò, ò sú yo ò tyí: «N pídí, áwɔ me kúmm í tnô, í gbãn yí pólle, áwɔ tyí ye. ³² A gbẽndí nê-á yò, kè pi ne à sɔ̃ sò ku, té tõ ò syí min we. A lésò mɔ pu, té à ye we. Képah ye, mé yĩne mè syáh syah, mé òvì pi.»»

16

Liyelle ànê póle

¹ Képah náh, Yesu yo ò tò sáhpu tyí: «Tàh dí yó ye lésò, à nnî tókò sah ò tahrì yò, té pè pò yo ò tyí ne, tẽ-á me séle n pì n karkì. ² N yòtẽ dí me à ye, té yo ò tyí ne, pé náh me tyípeplòle n nohnì ò tyí sòkò. Káh pì sě, à náh tó fě n tẽ n pì pé tahrì yò. Képah-á, à ò tò pì dùkù yah yo pé syah. ³ Képah sòkò, tahrì yò tẽ-ò dí mè me yo ò gblòy tyí ne, pé yòtẽ dí-á kì pé yal n pì ò tahrì yò. Sò se pé kì pì nì? Swáh tó tó tãhkì náh se me pé sòkò. Té, ninsyino tẽne, ké sen-á me pé sòkò. ⁴ Nte, páh pĩ, páh ne nê pì n pì, té névye kì pé tẽnó ple pé gbên sòkò, pàh pò pé fin mò pé tò. ⁵ Képah tẽne, à ò yòtẽ dí kmò nétãnne n ye nukú nukúle, té négben piki yah ne, dan nê se pé yòtẽ dí kòlile ò yò nì? ⁶ A me ne, niri pní yí lèkwě-á. Tahrì yò tẽ-ò dí me à syah ne, ò kòlì sébéy-á yò, à kò n tẽ súú, à wãrkì mò ké sòkò ne níkě, niri pní tìkinínì pò gbãm-á. ⁷ Képah náh, à yo kèyãh tyí ne, té òmò-á dò, dan nê se à yĩne à kò nì? Nmo me à syah ne, sèmuco gbòtónì yí lèkwě-á. A me yo òmò tyí ne, ò sébéy-á yò, à wãrkì mò ké sòkò ne níkě, sèmuco gbòtónì yí tìkíyéh-á. ⁸ Képah tẽ sòkò, ò yòtẽ dí à sò ké yah wénpuno yinne. Kègbu yò, kèkòyó névye tyi yahle n we n pì pé wě wró lékámkãmne, à kal kyò sòkò névyele.»

⁹ Képah náh, Yesu tó yo pé tyí: «Nmo wò kéle n yo yé tyí ne: póle, gběntěnáh kwáh tẽ wò ye

kéle. Nte, yé kéle kódíbí yah kō. Kàh pópó pɔ n kɛ, yé kɪ tē ple tyé-ńkē tyah sɔkɔ.

¹⁰ Nkē, névi nê-à pɪ négbíle tir tyĩ sɔkɔ, à kɪ pɪ négbíle tir gblò tɔ sɔkɔ. Té nê-à yĩnvĩ pɪ tir tyĩ sɔkɔ, à kɪ yĩnvĩ pɪ tir gblò tɔ sɔkɔ. ¹¹ Képah ye, pó nê-á gběntěnáh kwáhle, yáh pí-ńkēne négbíle képah tyí sɔkɔ, nê kɪ dahbɪ yé gbõ yĩnyõ tahrɪ kègbule? ¹² Té, yáh pí-ńkēne négbíle nékábí gbàn yí tyí sɔkɔ, nê kɪ yé yěngbě tyínɔle yé kō?

¹³ Tõnpɪ yó ńtē náh fě tò kwɔ n pɪ yõtām népí ními tyí. A kɪ núkú dyɔ yɔ, té kɪ nɔ ñ ní-òle, képah náh pɪ, à kɪ mɔ núkúle, té kɪ ñ ní-ò wɛ mɔ. Sě ó ye, yé náh fě tò kwɔ n mɔ n pɪ n pi, Liyel ànê pó tyí.»

Nìvìnì wey sán ànê Moyisi tyi kònsàhnóle

¹⁴ Képah sɔkɔ, pó tyí-á nɔ Farisiyěno tyí sě, pépi-á wɛlɔ nópi pól noh, pè tyah kóle Yesule n ko. ¹⁵ Képah tēne, à mɛ yo pé tyí: «Yépile, yé yé gblɔyne n wěkɪ négbíle névyɛ yah sɔkɔ. Nte, Liyel yé nnɔle n pne. Ngbõ névyɛ-á tir nēne n gbilki, Liyel dël ye képahle dé.

¹⁶ Moyisi tyi kònsàhnó ànê Liyel tēntò syínyopu sébéynó sò mɛ n mɔ n kō n yĩ fóó, à pɔ syi Wèlnwĩkì-ò Nsyõ mɛ gbí tyí. Té à tɔkɔ légbí tyí, nìvìnì wey sán mɛ n yo Liyel tǒrí tyí sɔkɔ, té táhnsàhnó ó sɔkɔ ye no pól kɪ n de n pi ké sɔkɔ. ¹⁷ Nte, yĩnyõ ànê sétáh kɪ yal sé slɔ sɔkɔ sérɔɔ kal tir kyĩrí wĩkínóle Liyel tyi kònsàhnó sɔkɔ. ¹⁸ Sõ-á kè yo nɛ, dí nê-à ñ kyɪ wilki, té ñ syi kèyáh tɔkɔ,

fòfínpi-á ònne. Anê, sê nê pe-à à wilki, té névi nê à tɔkɔ, fòfínpi-á tẽnne.»

Tàh dí ànê Lasari tyípinne

¹⁹ «Tàh dí yó lésò me, à fwòtähnì dénkókónìne n mɔ, té kwánkwán yéle n yò sòmésó, me nìvìle n pi. ²⁰ Té yãm ney yó tɔ sò me, pè n ye Lasarile. A sò me sěntěnlóle tàh dí mè gbô yah. N wil pól sò me níyne. ²¹ A sò nkěne ne me ké tyí ne, pé yěnmîrnnne n tō n yō, tàh dí-á nónónne n yō n kwe. Nte, pāhlo ye sò n do n níyne.

²² Só yóle, yãm ney mè ku, yĩnyō těntōnè me yuku ònne Abrahami tnô. Tàh dí tɔ me ku, pè kō pè yĩ. ²³ Nte, wǎh kyí lékókwl sɔkɔ, à kyí fóhnólè n we. Wǎh n yah yō yah, à Abrahami we fíí sɔkɔ, Lasarile n gbòpɔ. ²⁴ Képah sɔkɔ, à ye yah fléyy ne, pé sú Abrahami, nkě páh me n kwlo képékèyô nyàh mè sɔkɔ. Képah-á, à pé yãm yah, à mó Lasari tekɔ mɔ, à pɔ n kèngbɔ vyǎh dahbi wilki ni sɔkɔ, à sah pé nénpórí yō kè kō kè vi. ²⁵ Nte, Abrahami me yo n tyí: «Nmɔ pi, á dyɔ to n kō ne, wǎh yèvini we sɔkɔ, wǎh sò me min sɔkɔ gbí nēne, té Lasari wɔ me yèvyǎhri we. Nte núkúnúkú, òmɔ me yèvini sɔkɔ, té áwɔ me yèvyǎhri sɔkɔ. ²⁶ A wil képah sɔkɔ, pwǎh ògbě me yépi ànê ápi wró. Képah yinne, ásô névyne nónó-á me ké tyí ne, pé kyí yé tyí, pé káh tē we, ànê nénpó névyne nónó-á me ké tyí ne, pé pɔ ápi tyí, pé tɔ káh fě tē.»

27-28 Képah sɔkɔ, tãh dí me à syah ne, pé sú Abrahmı, kãh pı sě, yúnpyé népî kwâl-á me pé tyí, páh ñne n ni, à Lasarı tekı mɔ pé sú kéte sɔkɔ, à kyı kè yo sah pé tyí, pé to káh pɔ de yèvyãhrı tẽ-ñsah mè sɔkɔ. ²⁹ Abrahmı mó yo ñ tyí: «Moyisi tyi sàhnó, ànê Liyel tẽntò syínyopu welo me pé tyí. Pè sépi tyíyónóle n pı!» ³⁰ Wãh yo sě, dí mè tã à syah ne, képah náh n yñe n pi, pé sú Abrahmı. Nte, névi-à kı wil lékyî sɔkɔ, à kyı yo pé tyí, páh kı Liyel wěkì tẽ. ³¹ Képah tẽne, Abrahmı me tã yo ñ tyí: «Pãh kı yahle Moyisi ànê Liyel tẽntò syínyopu welo nóhnóle, névi-à sã wil lékókwıl à pɔ kèkõyó, à kyı yo pé tyí, pè náh n sě n pi ké yõ tã ñtã.»

17

Tyípekèle ànê ké yõnmɔnɔle

¹ Képah náh, Yesu yo ñ tã sãhpú tyí: «Tyi nóno-á névile n mɔ tyípekè pínó sɔkɔ, sépi náh fě n ye wénóle. Nte, névi nê tyí-á ké yõ wil, yèvyãhrı me tẽ yõ. ² Kè kı sò fónfó kal, páh yínónan toh tẽ yègbı, té à min dah mɔ pne yo sɔkɔ à kã à káh pɔ ñmɔ yõ sě-ò tyí yó ñtẽ dah mɔ tyípekè sɔkɔ. ³ Yé yé gblõy tẽ dé!

Á yúnpi-à pı de á tyí, wekı ñ yõ! Wãh ké nãhnpĩ gbo, kè yõ mɔ à kã. ⁴ Anê wãh pı de á tyí gbáhyí kwãrnino gbìyìkì núkú sɔkɔ, té ñne n syı n yo n pɔ á tyí fóó gbáhyí kwãrnino ne, páh me ké nãhnpĩne n gbo, séle n yõ n mɔ ñ tyí.»

Liyel yõ sěńóle

⁵ Képah sokɔ, Yesu těntõbe à syah ne, pé Yõtě, à wǎn mɔ pépi Liyel yõ sěńó yõ. ⁶ Tě ñgbě me yo pé tyí: «Gbı tě yõ, yé Liyel yõ sěńó-à sò me tyí ñsõ, mútárdì pi fyé sõ, yé náhkı sò fě yo sěnsóké mē tyí ne ñkě, kè ké gblõy viki kyı sò pne yo sokɔ, té kè náhkı kè pi yé yóré yõ.»

Tõnpı tõ-á nêne

⁷ Képah náh, Yesu yo pé tyí: «Tõnpı yó-à me á tyí, me á swǎhle n wɔ, képah náh pi, á yípêyne n fě... wǎh wil swǎh, à pɔ n de á we, á se kı yo ñ tyí ne, à sal n pɔ yõke yõ? ⁸ Á náh pyě tõ n yo n pi ñ tyí ne, à áwɔ yõke ñgbò pi, képah náh, à mó flo yısyó mɔ pɔ, á ñne n tõ á yõke yõ gbıne, té képah náh, à mó pyě pɔ yõ, à mó wɔ di? ⁹ Té tõnpı mē-á ñ tõ pi ké wěkì yõ, á se kı ñ yıngbí yo? N pi pi tõ ó náh à pi di? ¹⁰ Képah núkú ó ye yépi tɔ tyí: Tyi nóńó-á yah kõ yé tyí, yâh sè pi te, yé yo ne, tõnpıbı ó-á yéle. Yáh sò yıne yè nê pi, képah ó-á yé pi.»

Yesu tótãm népî gbãm de mɔ

¹¹ Yesu-á sò me n yuku Yerusalemı, à syõ sokɔ Samarı ànê Kalile gbàh yõ. ¹² Wǎh kyı n de kwılpir yó sokɔ, díbí tótãm népî gbãm yısyó pɔ à yohnı. Pè sò me yın fıı, ¹³ té tyah n yo n mɔ ñ tyí yınpõ ñgběne ne ñkě, pé yõtě Yesu, à pé yãm yah. ¹⁴ Wǎh pè we sě, à yo pé tyí ne, pè kyı pé gblõyne sárká wılkıpu yõtãm wěkı. Pǎh képah noh sě, té

wěkì tẽ n yuku, pè de. ¹⁵ Pé sɔkɔ nénúkù yó-á kè we à de sě, à ò syi Liyel yĩn gbilki pɔ Yesu tnô yĩnpɔ òngbẽne. ¹⁶ A pɔ kɔ kwĩnki ò yah di sétáh Yesu yah, à wekì ò tyí. Té kéné dĩne, Samarì ney ye sò òne. ¹⁷ Yesu-á à we sě, à ne: «Népi gbãm nópi pól náh de di? Nte, kwãryãh nópi tɛlɔ-á dò, pépi ònyãh? ¹⁸ Ney náh we pépi sɔkɔ à ò syi pɔ wekì Liyel tyí, à wil nékãh mè tyí sɔkɔ kè?» ¹⁹ Té me ò syi yo kéné dí tyí: «Yuku n ne n yuku! A Liyel yò sěno ò pwah mɔ.»

Liyel tɔrí pónó tyíle

²⁰ Képah náh, Farisiyẽno Yesu piki yah ne, gbí nê se Liyel tɔrí kɪ n pɔ n pi nɪ? A me yo pé tyí: «Liyel tɔrí náh n pɔ n pi kwãh yó sò nê-á n we yĩne. ²¹ Anê tɔ, ney náh n yo n pi ne, kè we yò, képah náh pi, kè we yàhàh. Nte, yé pi ne òkě, Liyel tɔrí-á me yé wró.»

²² Képah náh, Yesu tɔ yo ò tò sãhpú tyí: «Sò yó me n pi, Névi Pi we dékè kɪ me yé tẽ, té yé náh à we n pi. ²³ Pè kɪ yé syah ne, wãh yò, képah náh pi, wãh yàhàh. Nte, yé káh n kyí, yé káh ne n sal. ²⁴ Sò-á pũ n yĩkiri yãl, à tɔkɔ yĩnyò yah yó tyí, à kyi syi ké yah yó tyí, sěntẽ ye Névi Pi pónó kɪ pi. ²⁵ Nte, Névi Pi òngbò yĩne à yèvyãhrì pi náhnáh, ànê kwey gbí névyè mó à yahle.»

²⁶ Kãh pi sò òngbòle Nowe gbí sɔkɔ, sě tɔ ye kɪ pi Névi Pi syĩnpɔ gbĩne. ²⁷ Névyè lésò me n yò, té me n wɔ, té me syóle n tɔkɔ, té me n de pebu tyí fóó, à pɔ syi sò nê-á Nowe de krótó-òngbẽ sɔkɔ.

Képah tẽ sɔkɔ, pún páhkì pɪ, ni pé pól yõ.* 28 Anê, kè kɪ pɪ, káh pɪ sɔ ñgbòlɛ Lotɪ gbí tɔ sɔkɔ: Névyɛ lésõ mɛ n yõ, té mɛ n wɔ, té mɛ yídwénènɛ n dwe, té mɛ yíyãmne n yãm, té mɛ swãhlɛ n tõ, té mɛ vìlɛ n mɔ. 29 Ntɛ, Lotɪ-á wil sɔ nêne Sodòmɪ sɔkɔ, Liyel nyàh lépɔ ànê nyàh lépúkú tiki mɔ pé yõ pũ sɔ n pɪ, à pé suke ko. 30 Sěntě ó ye kè kɪ pɪ n sɔkɔ n pi Névi Pi syínpo sólɛ.

31 Ké lésõ-à pɔ, névi nê wɛ gběntín yõ, té vyó mɛ tẽ tyí wòkò sɔkɔ, à káh nɛ, páh n tiki n yuku sé tókó-ńsah. Té nê tɔ-à mɛ swãh sɔkɔ, tẽ káh nɛ, páh péle n syɪ n yuku gbô. 32 Yé yé dyɔ tɔ kɔ Lotɪ kyɪ tyíle kè!† 33 Sě ye, nê-à nɛ, páh pé minne n koh n sah, tẽ kɪ tekɪ ké sɔkɔ, nte nê-à tekɪ ñ min sɔkɔ, tẽ wɔ min kɪ pwah.

34 Mé kéle n yo yé tyí nɛ: kéne lékâhne, népî nímí kɪ mɛ sě sě kwâh núkú yõ, núkú kɪ tẽ sɔkɔ, té ñ ní-ò kɪ wũ. 35 Syó népî nímí kɪ mɛ yíle n nɔ wě tyí, núkú kɪ tẽ sɔkɔ, té ñ ní-ò kɪ wũ. [36 Díbí népî nímí kɪ mɛ swãh núkú sɔkɔ, núkú kɪ tẽ sɔkɔ, té ñ ní-ò kɪ wũ.]»

37 Képah sɔkɔ, Yesu tõ sáhpu à piki yah nɛ, pé Yõtě, nyãh sɔkɔ se képah kɪ n pɪ n pi nɪ? A mɛ yo pé tyí: «Kókè-à mɛ nyãh, nénpó sɔkɔ nãh ñkyònkýòní wě tuke n mɔ dí?»

* 17:27 17.26-27 Yah n tɛ Tyàhnó sébéy 6.9 - 7.24 sɔkɔ. † 17:32 17.32 - Liyel-á Sodòmɪ ànê Gbomɔrɪlɛ n suke gbí nêne, à Lotɪpi wilki ké sɔkɔ, té nɛ, pè nɛ n tɔ, pè káh vi yah. Té Lotɪ kyɪ-á vi yah, à pɪ pne kènpinne. Yah n tɛ Tyàhnó 19.26 sɔkɔ.

18

Nírí sɔkɔ gbáhntɛnɔlɛ

¹ Képah náh, Yesu sèmirkì yó yāh n̄ t̄ò sáhpú tyí, à pè wěkɪ nɛ, pāh yīnɛ pè níríle n pɪ kúmm wílkúnì kěne ké sɔkɔ. ² A nɛ: «Tukey t̄ukè-ò dí yó lésò mɛ kwil yó sɔkɔ, à náh Liyel yah tíkíle n pɪ, à náh yòyénne n sah névye yō. ³ Té pékúsè yó tɔ sò mɛ kéné kwil sɔkɔ. Nmɔ sò mɛ n yo n pɔ n̄ tyí gbímegbí nɛ, nê-á mɛ péwɔ ànê pé fwó-ò wró, à kè t̄ò sah pé kō. ⁴ Ntɛ, kè pɪ di mónóle, té dí náh sò mɛ fě syi. Képah náh, à pɔ yo n gbl̄oy tyí nɛ, gbɪ t̄ɛ wɔ-á, pé náh Liyel yah tíkíle n pɪ, pé náh yòyénne n sah névye yō. ⁵ Ntɛ, pékúsè mè-á mɛ pé gbl̄óle n vyāh n pɔ, páh kɪ n̄ tir mè yah wah à kō, pé yah mó vɪ.»

⁶ T̄ɛ ñgb̄ɛ Yesu-á képah yāh tɛ, à t̄ò yo pé tyí: «Yé tukey t̄ukè-ò dí mè wɛy noh kè, ñmɔ nê-á fɪn yó-òlɛ. ⁷ Ntɛ Liyel wɔ-á nónó yah tɔkɔ, té pè mɛ ñnɛ n ye n gbo lékâh ké gb̄int̄ò, à náh pé tyi yah wah pè kō n pi di? A se kɪ mo pé yòhn̄nmɔ-ńsah? ⁸ Mé kéle n yo yé tyí nɛ: wāh kɪ pé tyi yah wah pè kō súú. Ntɛ, Névi Pi-à s̄ó n̄nɛ pɔ sɛtáh yō, à se kɪ pɔ Liyel yō s̄ɛnó wɛ?»

Sèmirkì nê-á yāh Farisiyē ànê mórí syí-ò tyí sɔkɔ

⁹ Névye nónó-á sò mɛ pé gbl̄oyne n yah nɛ ñk̄ɛ, páh mɛ négbóle Liyel yah, té mɛ t̄élóle n yilɔ, Yesu sèmirkì yó yāh pépi tyí sɔkɔ nɛ: ¹⁰ «Díbí n̄ép̄í nímí yísyó sò kyɪ Liyel wòkò ñgb̄ɛ kɛntáhkì sɔkɔ,

à kyi Liyel ni. Nénúkùle, Farisiyẽ ye sò ònne, té ní-òle, mórí syí-òle.

¹¹ Képah sɔkɔ, Farisiyẽ mè me yuku yĩn, à Liyelle n ni ò fɔkɔ táh, me n yo ne, èè Liyel, páh n wɛkɪ ò tyí, wǎh sɔnpí péwɔ pi pé gblɔy. Pé náh me no téló tyí kɔle, nónó-á yípúle, ànê tyítúkúni pípúle, ànê fòfíkì pípúle. Páh n wɛkɪ ò tyí, pé náh sɔnpíle me mórí syí-ò mè sɔ. ¹² Péwɔ-á níkile n tẽ sèpĩn níni yòh núkú wró. Páh pé gbǎn yí wénó gbām-ònlé ònne n kɔ. ¹³ Nte mórí syí-ò wɔ mó sò me yĩn tẽ fíí, à náh fẽ syi ò yah ítẽ yɔ yĩnyɔ. Té me ò gbòle n sah ò nìvɔ sɔkɔ me n yo ne: «Liyel, í yām yah, ímɔ nê-á tyípékè pí-òle.»

¹⁴ Képah tẽne, Yesu me ne: «Mé kéle n yo yé tyí ne: dí mè pi négbíle Liyel yah, wǎh ò syi n yuku ò tĩnne gbí nêne. Té Farisiyẽ wɔ náh sɛnkɔ wɛ. Gbi yò, névi nê-à ò gblɔyne n gbilki, à kɪ tiki mɔ. Té nê-à ò gblɔyne n tiki n mɔ, tẽ wɔ kɪ mó dɔkɔ mɔ.»

Yesu sām mɔ wɛnpì yrɔ sɔkɔ

¹⁵ Névyè sò me n pɔ n pɔ wɛnpì yrɔ tɔle Yesu tyí ne, à tũ pé tyí. Ñ tò sáhpú-á képah wɛ, pè tyah díríle n kɔ pé yò. ¹⁶ Nte, Yesu me wɛnpì kɔ pè nɔ de ò tnò, té ne: «Nónó dùkù-á me wɛnpì nópi sɔ, Liyel tɔríle, pépi tyí ye. Képah ye, yé ye wɛnpì kɔ pè ne n pɔ n pɔ ímɔ tyí. Yé káh pé yahle n kɔ. ¹⁷ Gbi yò, mé kéle n yo n dal n mɔ yé tyí ne: névi nê-à Liyel tɔrí fɛnsyi-ílkène wɛnpir tyí kɔle, à náh n wɛ n de n pi ké sɔkɔ pólle.»

Kèkōyó tahrı yahle, ò té n we n de yĩnyõ tǒrí sòkò

¹⁸ Képah náh, Nsyifunò yòtẽ yó Yesu piki yah ne, kwó-ò pèpey, pé se yĩne pé pi sǒ, pé mó tyé-ńkẽ min we ni? ¹⁹ Yesu me yo ò tyí: «Kwâh nê pi, té á ñne n ye <pèpeyne>? Pèpey yó ñtẽ náh me, né Liyel ó náh. ²⁰ A Liyel tyi kònsàhnó pĩ kè, nê-á n yo ne ñkẽ: <Káh fòfíkì pi, káh nékókè mɔ, káh yĩbe yĩ, káh mìnì sah á ní-ò yõ, á sú ànê á yũne n tẽ ple. >» ²¹ Wãh yo sẽ, dí me à syah ne, páh me sépinó pólle n pi fóó, pé wẽnpir gbí dùkùle. ²² Yesu-á képah noh sẽ, à yo ò tyí: «Tyínúkú ó tǒ yah kwlo á tyí: Gbãh yĩ nónó pól-á me á tyí, kyi sè yãm, ò té sé pò dibi yãm tãh kǒ, ò té n pɔ ñmɔ sò tẽ. Képah sòkò, á kɪ Liyel fó tahrı we.» ²³ Té dí tahrı-á sò kah tɔ sẽ, képah ye, wãh wey mè noh, ò yah kwɔ yiki.

²⁴ Képah sòkò, Yesu-á ò yah we kè kwɔ sẽ, à ne, tahbi dénó-á me tah Liyel tǒrí sòkò dé! ²⁵ Nkẽ, yàhmíkì dénwĩlnóle sèndi pwàh sòkò, képah ñtẽ-á kɪ fàhfàh kal tàh dénóle Liyel tǒrí sòkò. ²⁶ Képah sòkò, nónó-á sò me ò weyne n nohni, pé ne, ñte, né wɔ se kɪ mó fẽ pwah ni? ²⁷ A me yo pé tyí: «Névi náh fẽ tir nê pi n pi, Liyel kɪ fẽ képah pi.»

²⁸ Képah sòkò, Pyeri me ne, pépi tẽ wɔle, páh pé yẽngbẽ yĩ sah, té ñmɔ sò tẽ. ²⁹ Yesu me yo pé tyí: «Gbı yõ, mé kéle n yo n dal mɔ yé tyí ne: névi nê-à Liyel tǒrí yĩnne ò kéte sah, képah náh pi, ò kyile, képah náh pi, ò yũnpyéle, képah náh

πι, ñ tyí névyεε, képah náh πι, ñ wēnpīε, ³⁰ tē kɪ pé lékan wε kékōyó mē soko, té kɪ tyé-ńkē min wε Liyel fó soko nsōnε.»

Yesu tō ñ kúnó ànê ñ min syínwεnɔ tyí yo ke tō-òε

³¹ Képah náh, Yesu ñ tō sáhpú népî gbōnimí ye pé yahle, té yo pé tyí: «Á wε n yuku Yerusalem soko yò. Té Liyel tēntò syínyopu-á lésò tyi nónó pól wārki sah Névi Pi tyí soko, sè kɪ n πι n tū n pi. ³² Pè kɪ à dahbɪ Liyel pí-ńkēpú gbò. Pè kɪ kóε ñnε n ko, kɪ ñnε gbyɔ, té kɪ n sɪn n mɔ ñ yò. ³³ Pè kɪ à ko yéfōhle, té kɪ à ko mɔ. Nte, ké sèpìn tō-ò sóε, à kɪ ñ syɪ min sãn wε.» ³⁴ Nte, Yesu wey mē sò mε wénpille pé tyí. Képah ye pè náh ké syíkí-ńsah pĩ.

Yesu yítú yó yí yiki mɔ

³⁵ Képah soko, Yesu-á de n te Yeriko kwille yúkey, yítú yó sò mε kōntēnóε wēgbalɪ soko, mε n ni n syi. ³⁶ Wãh tówû sókónó yí noh, à piki yah nε, tir nê se nɪ? ³⁷ Pè mε à syah nε, Nasaretɪ Yesu-á pɔ n soko. ³⁸ Képah tēnε, à tyah n yo n mɔ léyy nε, Yesu, Davidi Pídí, à pé yãm yah. ³⁹ Té nónó-á mε n ko yah ñnne, pépi sò mε diríε n kō ñ yò nε, à ñ vyãh vike. Nte, ñmɔ tē sò mε n tō n gbah n yo n mɔ nε ńkē, Davidi Pídí, à pé yãm yah. ⁴⁰ Képah soko, Yesu mε yĩn, té nε, pè pɔ ñnε. Wãh nɔ de, Yesu mε à piki yah: ⁴¹ «Tir nê mε á mε ké tyí nε, mé πι á tyí?» Dí mε à syah nε, pé Yòtē, à kè πι, pé

fě ne n yah nítõ. ⁴² Yesu me yo n tyí: «Á yí ye yiki mo! Á Liyel yõ sěno ye n de mo.» ⁴³ Nénpó swo, n yí núkú yiki mo, té à me Yesu sò tě, à Liyelle n gbilki. No pól-á képah we sě, pé to tyah Liyelle n gbilki.

19

Yesu ànê Nsasyile

¹ Yesu-á de Yeriko kwil, à sò me n kah ké soko, ² té dí yó sò me kéne kwil, pè n ye Nsasyile. Móri syípu yõtã soko yó ye sò ñne, té à pi tãhle. ³ A sò me n yah n kō ne, pé Yesu we, nédúkú nê-á ñne. Té ñmo-á pi nétúkúri neyne, tówu tnónkahnó tě tyí, à nãh sò fě à we n pi. ⁴ Kãh pi sě, à to yuku yah ñinne, à kyi doko séswo yó soko Yesu we yinne. Té à ki sò po n soko n pi nénpó. ⁵ Yesu-á yini tě nénpó, à n yah yõ té yo Nsasyi tyí ne nkě, à tiki súú Nsasyi, páh yĩne pé twah n kéte soko kweyne. ⁶ Képah těne, Nsasyi núkú tiki súú, à kyi Yesu tō sah tě n ñinne nìvì soko. ⁷ Névyé-á képah we sě, pé pól tyah n tyíle n plo n yãh ne, tyípèl pí-ò tyí-á à kyi twah yò dé! ⁸ Nte, Nsasyi me no de Tě ngbě Yesule, té yo n tyí ne, à noh pé tyí, pé yõtě. Páh ki pé gbãn yĩ tóní núkú yĩ yãm tãn kō. Anê, páh me syiki nê yõ, páh ki sěnknoño nyáhle tě dyah. ⁹ Képah soko, Yesu me yo n tyí: «Áwo to-á pi Abrahmí nãh neyne, képah ye, pwáhnmono de kéte mè soko kweyne. ¹⁰ Yah, nónó-á sò me mónpunole, pépi yáhnkō-nsah ye Névi Pi po ki pé pwah mo.»

Yòtě nê-á pò dahbì tònṛibì gbò

¹¹ Képah těne, Yesu-á de n te Yerusalemı soko, ñ welo nóhpú sò me n sò ne, Liyel tǔrí-á kɪ n pɔ n pi nénpó swɔ. Képah soko, Yesu me sèmirkì yó yāh pé tyí ne: ¹² «Yòtě yó pídí ye lésò. Só yóle, à yuku soko kwil fíí yó soko ne, pé kyɪ yòtǔrí yah n kɔ, képah nāh, pé mó pé syɪ pɔ. ¹³ Wāh n soko, à ñ tònṛibì népì gbām ye pɔ, pò dan núkúle pé nénúkù núkú pól kɔ, té yo pé tyí ne, pè gbòle n yĩ sèpile fósó, kè pɔ syɪ pé syínṛonɔ tyí. ¹⁴ Té, ñ kwil névyè sò me ñ dyɔle n yɔ. Pè me tǔntò tekɪ mɔ ñ nāh, à kyɪ yo ne ñkě, pépi nāh me ké tyí ne, dí mè tǔ pɔ pɪ pépi yòtěne. ¹⁵ Nte, à mó tǔ yòtǔrí mè we, té ñ syɪ pɔ. Wāh pɔ, à ñ tònṛibì nópi ye, wāh sò pò dibi nóno kɔ. Pāh gbò yĩ, té pò dòhnò nê we, à sò me ké tyí ne, pé kè pĩ. ¹⁶ Képah soko, négben pɔ yo ñ tyí ne ñkě, pé yòtě, wāh pò dan nêne pé kɔ, pāh ké kénknɔnɔ gbām yah dohnɪ. ¹⁷ Yòtě dí me yo ñ tyí ne, kāh ple, tònṛi pèpèy-á ñne. Wāh fyò pɪ négbíle tir tyí soko, wāh kɪ pɪ kwlonɔ gbām yah tǔ-òle. ¹⁸ Ní-ò me pɔ yo ñ tyí ne ñkě, pé yòtě, wāh pò dan nêne pé kɔ, pāh ké kénknɔnɔ kwlo yah dohnɪ. ¹⁹ Yòtě dí me képah núkú ó yo ñ tɔ tyí ne, ñmɔ pɪ kwlonɔ kwlo yah tǔ-òle. ²⁰ Kèyāh me pɔ yo ñ tyí ne ñkě, pé yòtě, ñ pò-á yò. Pāh sò me kè dah mɔ sah fwɔ yó soko ké tyíle. ²¹ Nkě, ñ tò-á kah tah. Képah-á, ñ tíkí me pé tǔ. Nmɔ nāh sah kwāh nêne, à kè tɔkɔ. A nāh sèmukɔ nê duku mɔ, à képah tɔkɔ. ²² Képah těne,

yòtě dí me à syah ne, tònpi túkù, n vyãh wey mè sòkò-á pé ki tuke òne. Nmò-á sò pĩ ne òkě, pé tò-á tah, pé nãh kwãh nê sah, pě kè tòkò, ànê pé nãh sèmukò nê duku, pě ki tòkò. ²³ Nte, kwãh nê se pi, té à nãh pé pò dah mò sah pò dahn mò-nsah wòkò sòkò ni? Pãh pé syi pò, pãh nãhki sè we wilki dòhn ònóle sé yò. ²⁴ Képah sòkò, nónó-á sò me nénpó, à n syi yo pé tyí ne, pè pò mè syi n tyí, pè kéle ké kénknòno gbãm nétě kò. ²⁵ Pè me yo n tyí ne, pé yòtě, sé gbãm-á me te òmò tyí dò! ²⁶ Nte, à me pè syah ne: «Mé kéle n yo yé tyí ne: névi nê tyí kwãh-á me, pè ki tò òmò kò. Té névi nê tyí kwãh nãh me, kwéyy nê òtě-á me n gbò, ké tò ki tẽ syi n tyí. ²⁷ Nte, ní sèpébi tẽ wòle, pépi nónó nãh sò me ké tyí ne, mé pi pé yòtěne, yé pò péle ásò, yé pò pé yèsò kò ní yí yah.»

Yesu dénóle Yerusalemi sòkò

²⁸ Képah yóntenò nãh, Yesu yĩn pé yah, pè n doko n yuku Yerusalemi. ²⁹ Té wãh yĩni tẽ n te gbí nêne Betefasyi ànê Betanile yòli yó tnò, pè n ye Wólívi yèh yòlile, à n tò sãhpú népi ními tò ne: ³⁰ «Kwil nê-á yé yahle, yé kyi ké sòkò. Yáh ki n de, yé ki òkwěndyí piki yó we tóhnmònole nê-á ney nãh doko yah n yò pólle. Yé à de n pò ásò. ³¹ Té nê-à yé piki yah ne òkě, sò se, té yé òne n de ni, yé yo tẽ tyí ne, n yétò-á me Tẽ ògbě tyí, képah-á. ³² Wãh yo sě, tẽntò névyè nòpi sòkò. Pè òtyínò kyi tyi nòpi we, sò-á sò à yo kéle pé tyí. ³³ Pãh me n dénó sòkò gbí nêne, n nétãm pè piki

yah ne, sɔ se, té pè níkwěndyípìkì mènne n de ni?
 34 Pè me yo pé tyí ne níkě, ò yétò-á me Tě òngbě tyí, képah-á. 35 Té me yuku ònne Yesu tyí. Pè pé flo mo ò yò, à Yesu kò à dokò. 36 Képah tènne, wáh me n yuku sɔ, névye me pé flole n mo n yuku sě wěkì yò. 37 Páh n tyah Wólíví yèh yòlí tíkíntenole, ònìvì de ò tò sáhpú kwĩnki pól sokò. Páh gbíl tyi nóno pól we, sépi yinne, pé tyah Liyel yinne n gbilki yĩnpɔ òngbènne, 38 me yo tũ ne níkě:
 «Yõtě nê-á n pi Liyel yin yò,
 Liyel sãm mo ò sokò!

Yèvinu ne me yĩnyò,
 gbílkinó mó ne n sah Liyel yò,
 òmo nê-á yĩnyò fléyy tě-nsah.»*

39 Képah sokò, tówù nyó sokò Farisiyèno yísyó Yesu syah ne, pé kwó-ò dí, à ò tò sáhpú vyěy tũ kè! 40 Képah tènne, Yesu pé syah ne: «Mé kéle n yo yé tyí ne: pàh kú sɔ pé vyěy vike ò, dyèh ye kú n gbo n mo pé swò.»

Yesu yah kwò Yerusalemi tyíle

41 Yesu-á de n te Yerusalemi, té kè we gbí nènne, à n gbo ké yinne ne: 42 «É, Yerusalemi, wáh náhki sò me fě syi yèvinu we dukù pĩ kwey mènne! Nte wéèè, kè ye wòbì á yah! 43 Yah, sèpìn yísyó me n pi, á sépébi kú wòbì-ntàn pi á kěki kore vi, té kú ò fyáh sah yey yey pólle. 44 Liyel-á pò á yòhnìnmo-nsah gbí nènne, á náh fě syi kè pĩ. Képah ye, pé kú á sokò névye pól ko mo, té kú ò

* 19:38 19.38 - Yah n te Gbálnó sébéy 118.26 sokò.

mukuli. Á dáhkì yó r̄tē náh n wũ n pi ké ní-ò yõ.»

Yesu gbòyĩbì yĩni wilki Liyel wòkò ñgbě kéntáhkì sòkò

⁴⁵ Yesu-á kyɪ de Liyel wòkò ñgbě kéntáhkì, té yiyám yǎmpu we ké sòkò, à tyah péle n yĩni n wilki. ⁴⁶ Té me n yo pé tyí: «Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sòkò ne ñkě: «N wòkò kɪ pɪ nírí pí-ńsah wòkòle». Té yépile, yé kè tɔkɔ pɪ névye yõ syíkípú tē-ńsahle.» ⁴⁷ Té à sò me névyele n kwɔ sòmésó Liyel wòkò ñgbě kéntáhkì sòkò. Képah sòkò, sárká wĩkĩpu yòtām, ànê Liyel ñgbò wěkì kwópú sò me ñ kònmo-ńsahle n yah n kō, kwil yah tām tɔle péle. ⁴⁸ Té no pól-á sò me pé ní kwɔ n tō n sah n nohnɪ n yíí ñ tyí sē, képah ye, pè náh pĩ pǎh kɪ n pɪ n pi sō.

20

¹ Yesu-á sò me névyele n kwɔ Liyel wòkò ñgbě kéntáhkì sòkò, me ñìvìnì wey sáñne n yo sē, só yóle, sárká wĩkĩpu yòtām, ànê Liyel ñgbò wěkì kwópú, ànê yèwǎhñì pɔ wil ñ tyí, ² té à syah ne, à yo pé syah, nê gbò yõ sòkò se, à n pɪ tyi nópìle, nê se à kō tēnweno mènɛ nɪ? ³ Á me yo pé tyí: «Ñmo tɔ kɪ píkinyahno núkú pɪ yé tyí: Yé yo ń syah, ⁴ nê-á tō Nsyōne, à pɔ nole n wel n wilki? Liyel se, tĩ névye se?» ⁵ Pè me yo wē tyí ne, páh kɪ ne ñkě, Liyel-á tō ñne, wǎh kɪ pé syah ne, té kwâh nê se pɪ, té pé náh sē ñ yõ nɪ? ⁶ Nte, névye

sěnyĩno-á me te ké yõ ne, Liyel tẽntõ syĩnyo-ò-á Nsyõne, páh kɪ mó tõ ne nkě, névye-á tõ ñne, no pól-á kɪ dyêhle pé minkɪ ko. ⁷ Káh pɪ sě, pé à syah ne, pé náh pĩ nê-á tõ ñne. ⁸ Páh yo sě, Yesu tɔ mó pé syah ne, káh pɪ sě, tẽnwenɔ nê-á pé kɔ pé tyi nópilɛ n pɪ, pé náh mó kè yo pé syah n pi.

Divě sésân swãh tópu népêl sèmirkile

⁹ Képah náh, Yesu tyah sèmirkĩ yóle n yãh névyɛ tyí ne: «Dĩ yó ye lésõ divě sésân swãh kɔ, té kéle tẽntõbe gbõ dahbɪ, té sɔkɔ kóló sɔkɔ à kyɪ mo. ¹⁰ Sé pye gbɛ gbí-á pɔ nɔ, à tɔnpɪ yó tekɪ mo divě sésân swah tẽntõbe nópɪ tyí ne, pé pé tyí divě sésân pyele à kɔ. Nte, tẽntõbe nópɪ me tɔnpɪ mè ko, té pé syɪ à tekɪ mo ñ gbõ kókóle. ¹¹ Képah sɔkɔ, sètě dí tõ ñ syɪ tɔnpɪ yó tekɪ mo. Pé tõ ñmo tɔ ko, té à gbyɔ, té pé syɪ à tekɪ mo ñ gbõ kókóle. ¹² A tõ ñ syɪ tɔnpɪ tɔ-ò tekɪ mo. Pé tõ ñmo tɔ pɪ yo, té à yĩni. ¹³ Káh pɪ sě, sètě dí ne, sɔ se pé kɪ pɪ ni? Páh kɪ pé nìdè pídí wɔ tekɪ mo. Nmɔ wɔle, gbòkénpɪ, páh kɪ yòyén sah ñ yõ. ¹⁴ Nte, divě sésân swãh tẽntõbe nópɪ-á fyò ñ pídí wɛ, pé núkú yo wě tyí ne nkě, ñ gběyõ-á yò. Pé ye à ko mo, gběkɪ mó pɪ pépi tyíle. ¹⁵ Képah tẽnɛ, pé à yɔrɪ wilki mo divě sésân swãh kahnɛ, té à ko mo. Núkúnúkú tẽnɛ, sɔ me sètě dí kɪ pɔ pɪ péle wé? ¹⁶ A náh pɔ divě sésân swãh tẽntõbe nópɪ ko mo, té kɪ kè dahbɪ n pi yísyó gbõ di?» No-á kéne wɛlo noh sě, pé ne, pólle, képah wɔ náh n pɪ n pi!

17 Nte, Yesu me pè yah, té yo pé tyí: «Liyel wey-á nê yo ne nkẽ:

«Wòkò mópú-á dáhkì nê milki,
képah ye pɔ pɪ wòkò kyĩ yõ dáhgbíle»,
képah yõ nêne yépi tẽ tyí?

18 Névi nê-à wil syíkì kéné dáhkì yõ, tẽ kɪ kwɔkɪ.
Té, kàh se mó tõ syíkì nê yõ, kè kɪ tẽ pyãhrɪ.»

19 Képah sɔkɔ, Liyel ñgbò wěkì kwópú, ànê sárká wĩkĩpu yõtã ñgbnɔ sò pĩ yĩ te ne, pépi yõ-á Yesu mɪ sèmirkì mènne. Képah ye, pè sò me ñ tẽ-ńsahle n yah n kõ nénpó swɔ, té névyé tíkì pè tẽ.

Nê-á yĩne Sesarì kɔ́nóle, ànê nê-á yĩne Liyel kɔ́nóle

20 Képah sɔkɔ, pè tyah Yesu kyòmìnóle. Pè yínvínɔpɪbɪ yísyó tekɪ mɔ ñ tyí. Pè pɔ pé gblɔy pɪ négbíle. Pè sò me ké tyí ne, à pilki ñ vyãh wey sɔkɔ, pé kɔ pé à we tẽ kyɪ dahbɪ kwil yah tẽ-ò gbò, tɔ́rí ànê tẽnwenɔ-á me nê tyí. 21 Képah tẽnne, pè píkinyahnɔ yó pɪ Yesu tyí ne, kwó-ò dí, páh pĩ ne, wãh tyi nónónne n yo, té kwónó nónónne n pɪ, gblɔ kókó-á séle. Á náh névyele n wah, ànê wãh Liyel wěkìle névyele n kwɔ ké gbɪ yõ. 22 Nte, à yo pé syah, nkẽ, ké wěkì se me kɔ́nóle ne, pé móríle n mɔ Wromenɔ yõtẽ ñgbẽ Sesarì tyí, tũ ké wěkì náh me kɔ́nóle? 23 Té Yesu-á pé yínvĩ pĩ sě, à yo pé tyí: 24 «Yé pɔ pɔ pɔ núkúle, mé yah ätre. Nê yah mĩrkì, ànê ñ yĩn me wárkínmɔnɔle ké yõ yò?» Pè me yo ñ tyí ne, Sesarì tyí-á. 25 Yesu me yo pé tyí: «Kàh pɪ sě, yé Sesarì tyíle Sesarile n

kõ, yé mó Liyel tyíle Liyel kõ.» ²⁶ Kǎh pɪ sɛ̃, pè náh pílki-ńsah we ñ wey sɔkɔ, à à tɛ̃ névye yí yah. Té ñ tyi yah yónó pyè me pé gbǎn du, pè me tɛ̃ syísyí.

Sadusɛ̃nɔ Yesu piki yah lékyî yílkínmɔnɔ tyí sɔkɔ

²⁷ Sadusɛ̃nɔle, nósýó ye, nónó-á ne, lékyî náh min sǎn we n pi. Pé nɔ de Yesule, té à piki yah ne, ²⁸ pé kwó-ò dí, Moyisi-á kɪ wǎrkɪ sah pé kõ ne ñkɛ̃, sétɛ̃ nê-à ku pɪ wé-ńkɛ̃ne, té gbɛ̃ me tɛ̃ tyí, gbɛ̃ mɛ̀-á yĩne à pékúsè mɛ̀ tɔkɔ, à mó wɛ̃npɪ dubi à kõ ñ nénkyí náhne. ²⁹ Nte, kèkùrkɪ núkú dínpɪ népɪ kwǎrninɔ yísyó-á lésɔ me. Nénkyí tɛ̃ me sê tɔkɔ, té ku, té à sah píkǎnne. ³⁰ N sò syɪ me pi mɛ̀ tɔkɔ. ³¹ Képah náh, tɔ̃-ò me à tɔkɔ. Kè n pɪ n yuku sɛ̃ fóó, pé népɪ kwǎrnímí pól à tɔkɔ. Té, pé pól pɔ ku, té à sah píkǎnne. ³² Képah náh, pi mɛ̀ tɔ pɔ ku. ³³ Nte, pi mɛ̀-á de yah sɛ̃ népɪ kwǎrnímí nópi tyí-à, lékyî min sǎn pónwe sóle, à kɪ n pɪ n pi pé sɔkɔ ney nê tyíle?

³⁴ Pǎh yo sɛ̃, Yesu yo pé tyí: «Kèkõyó mɛ̀ tɛ̃ wɔ sɔkɔ, sétókókɪ me, ànê, pédékè me. ³⁵ Nte, Liyel-á nónó kyɔmɪ we ne, pǎh yĩne dénóle kèkõyó sǎn sɔkɔ, té kɪ min sǎnne pè kõ n pi lékyî min sǎn pónwe sóle, pépi náh syó tɔkɔ n pi, pè náh n de n pi pɛbɪ tyí pólle. ³⁶ A kɪ pè wilki kũ sɔkɔ, kɪ min sǎnne pè kõ. Pè kɪ pɪ yĩnyõ tɛ̃ntõnè tyí kòle: Pè náh tɔ̃ n ku n yah n pi. Pè ye pɪ Liyel pyele. ³⁷ Moyisi tɔ ye kè yo wah yíí ne ñkɛ̃, lékyî-á kɪ pɔ

pé syi min sán we. N sébéy fí nê-á dukuni tyíle n yo nê-á sò nyàh lépõle ké soko, képah soko ye à Tě ñgbě Liyel ye <Abrahmı Liyelle, ànê Yisaku Liyelle, ànê tã Yakobı Liyelle>. ³⁸ Liyel tyí, no pól me vyele. Képah ye, lékyî Liyel náh ñne, vye Liyel ye.»* ³⁹⁻⁴⁰ Wăh yo sě, nìsăh náh tã sò me pé tyí, kı à piki yah. Képah ye, Liyel ñgbò wěkì kwópú yísyó yo ñ tyí ne, kwó-ò dí, wăh wekı ple.

Kristale, Davidi yòtě ye

⁴¹ Képah soko, à me yo pé tyí: «Á kı yo sã ne, Davidi náh ney ó-á Kristale nê-á Liyel ne, páh kı tekı mo? ⁴² Té ñmo Davidi ntě mó tã kè yo ñ yìgbìnì sébéy soko ne ñkě:

<Tě ñgbě Liyel ye kè yo ñmo Tě ñgbě tyí ne ñkě:
«Pɔ n kō n tē í gbòyò sòle,

⁴³ fók kè pɔ no gbí nê-á
mé kı á sépébí pı á gbáhsúkíle.»

⁴⁴ Nte, Davidi ntě we à ye ñ Tě NGBENE à kı tã pı sã, té kı pɔ n pı ñ náh ney óle?»

Yesu ne, pé tò sáhpú pé gblõyne n kyomı Liyel ñgbò wěkì kwópúle

⁴⁵ Képah náh, à yo ñ tò sáhpú tyí ñ wey nóhpú pól yí yah ne: ⁴⁶ «Liyel ñgbò wěkì kwópúle, fwòmòngbno mónkònkõno tyí no pé tyí. Pè n ne n me ké tyí ne, no ne n tã n sah n wekı pé tyí tówû tükè-ntàn soko. Tě-ntàn gbroy tyí no pé tyí

* **20:38** 20.38 - Nónó-á ku soko di mónóle, kàh yo ne, Liyel-á pı pépi Liyelle, képah n wěkı ne, páh me min soko.

Liyel ní-ńtân vî sɔkɔ, ànê yé yó-ńtân sɔkɔ. Yé yé gblǒyne n kyɔmɪ péle! ⁴⁷ Té pépi ó ye tǒ n vi n tẽ pékúsyɔle, à pé gbǎn yíle n syi, ò té níríle n pi yòš̀kìle, ò névye yahle n pil ne, páh me tómm. Nte, pé tukey kɪ n pi n pi kèpékèyò, à kal no tɛ́lò tyíle.»

21

Yínkɔnɔ nê-á pékúsè pi

¹ Só yóle, Yesu sò me Liyel wòkò ògbě kéntáhkì sɔkɔ, té wǎh ò yah yò, à tahbi we, pé me pé yínkɔ kɔ póle n dah n mɔ n pɔ pɔ dáhnmɔ-ńsah kwâh sɔkɔ. ² A pékúsè yám ney yó to we, à pɔ pópì pló nínó dah mɔ. ³⁻⁴ Képah sɔkɔ, à ne: «No pólle, pɔ nónó yétò náh me pé tẽ, sépi ye pé tɔkɔ pɔ dah mɔ. Nte, pékúsè yám ney mène, òmɔ ye ò yám fòh, té ò yò yò pɔ pól tɔkɔ pɔ dah mɔ. Képah ye, mé kéle n yo n dal n mɔ yé tyí kègbi yò ne: òmɔ-á dah mɔ kal no pólle.»

Yesu me Liyel wòkò ògbě sónó tyíle n yo n sah

⁵ Képah náh, névye túkù sò me n yo ne, Liyel wòkò ògbě-á me plè: Nkě, ké mɔ mɔ dyèh, ànê ké vyó nónó-á névye yí Liyel kɔ, sǎh me kè syi yíí. Nte, Yesu me yo pé tyí: ⁶ «Nê-á yé n yah yò kè, sèpìn yísyó me n pi, dáhkì yó ńtẽ náh n wũ n pi ké ní-ò yò. Sé pól kɪ pirki.»

Yèvyǎhri tyi nónó-á kɪ n pi n pi, kèkòyó-à pópó n tyè

7 Képah sɔkɔ, pè me Yesu piki yah ne nkě, kwó-ò dí, gbí nê se képah kɪ pɪ nɪ? Anê, kwní yónmɔnɔ nê se kɪ wěkɪ kéle ne, kăh kɪ n pɪ n pi nɪ? 8 A me yo pé tyí: «Névye náhnáh kɪ pɔ nɔ yĩn tɔkɔ n pi pé yah yíne, té kɪ n yo ne nkě, pépi-á Nmɔle. Nkě, ké gbí-á nɔ te! Nte, yé káh pé sò tẽ! Yé yé gblöyne n kyɔmɪ, yé káh ye ney pɔ yé pilki. 9 Yáh pɔ mál, ànê névye yúkunyahlenɔ tyí yónóle n nohnɪ, yé káh ye tíkí yé tẽ! Képah ñgbò ye yĩne kè pɪ. Nte, képah náh núkú n pɪ n pi kèkõyó mè tyénóle.»

10 Képah náh, à tɔ ñ syɪ yo pé tyí: «Kwil yó kɪ yuku kwil yóle n fwo. Tɔrí yó kɪ yuku tɔrí yóle n fwo. 11 Sétáh syahrɪ ñgbnɔ kɪ me n pɪ, té tàntàn náhnáh sɔkɔ, nýân pèl ànê kwekɪ kɪ me de. Tíkítíkí tyi, ànê kwní yónmɔnɔ ñgbnɔ kɪ n we yinyò. 12 Nte, kéne tyi-à pópó n pɪ, pè kɪ yé tẽ fõh, té kɪ yé gbàh de mɔ pè kɔ pè kɪ tuke Liyel ní-ntàn vɪ sɔkɔ. Pè kɪ yé dah mɔ wòkònpèkè sɔkɔ. Pé kɪ yé tẽ kyɪ yõtã ànê kwlo yah tẽpú tyí nɔ yĩne. 13 Képah gbò yó yé kɪ nɔ tyí we yo pé tyí. 14-15 Nte, yé ye, yé dyɔ ne me n kwne ne, nɔ-á kɪ wey wekɪ dùkù ànê lékámne yé kɔ, nê-á kɪ yé fõhpú kɔ, pè náh fẽ n wekɪ yéle, ànê pè náh fẽ yé kòlɪ. Képah ye, yépi tyí náh yé gblöy vɪnóle, yé vyey syɪ yĩne. 16 Nte, nónó ntẽ-á kɪ yé mɔ kũ kɔ n pi, yé dúbípú ye, ànê yé yũnpyele, ànê yé tyí névyele, à tahlɪ yé kódíbí tyí. Képah sɔkɔ, yé náhnáh kɪ ko mɔ. 17 No pól kɪ yé dyɔle n yo nɔ

yĩnne. ¹⁸ Nte, yé yòyén sòkò yó òtẽ náh n yah n kwlo n pi. ¹⁹ Gbáhntẽnò sòkò ye yé kí tyé-ńkẽ min we.»

Yesu Yerusalemi yíkínó tyí yo sah

²⁰ «Yâh mégbân we sè Yerusalemi mọ gbí nêne, yé pĩ ne, ké sọ gbí-á nọ. ²¹⁻²² Kéne sèpìn kí pı pèkè wọ dénóle, Liyel sébéy sòkò tyi wárkínsàhnó pól kọ sè kí pı tũ. Képah ye, nónó-à me Yude kwil sòkò, pépi to de ymọ sòkò. Nónó-à me Yerusalemi kwil táh sòkò, pépi wil. Nónó-à me gbno sòkò, pépi káh de kwil táh. ²³⁻²⁴ Kè kí pı kéne sèpìn sòkò yèvyährı ñgbẽne kwil sòkò. Té Liyel kí yuku kwil mè névye yó fòkòvyàhnìne. Pè kí ko mọ kèkírne, kí tẽ yuku yóbule kèkòyó kwlo pól sòkò. Té Liyel pĩ-ńkẽ névye kí Yerusalemi yíkí pól tẽne fókó, kí pọ syı pé gbí tyénó tyí. Képah ye, kéne sèpìn sòkò, kè kí pı yíi yèvyährıle syó kurn nètân, ànê yókı nètân tyí.

Névi Pi syínpọnọle

²⁵ Képah sòkò, kwní yónmọnọ kí we gbí sòkò, ànê ńwó sòkò, ànê ńwó kèpye sòkò. Té kèkòyó névye pól yáh-ńsah kí me tyé kèpékèyô. Pne yo gbní kèpékè ànê ké fúndokọnọ tíkí kí me pè kah tẽ. ²⁶ Yínyô tãhkínó kí yike. Képah ye, tyi nónó-á kí pọ n pı n pi kèkòyó, sépi tyí sọnọ tíkí kí névye ko. ²⁷ Képah sòkò, pè kí Névi Pi we à kí me n pi nýírkí sòkò ñ tãhkì pólle, ànê ñ gblò sòkò. ²⁸ Kéne tyi-à pópó tyah n pı gbí nêne, yé pwáhnmọnọ me

no n te. Kàh pi sě, yé yuku yĩn, yé mó sóré mo yé gblǒy soko.»

Kwónó nê-á pi sènsóké séswô tyí yô

²⁹ Képah náh, Yesu tǒ sèmĩrkĩ yó yāh pé tyí ne: «Yé yah sènsóké séswô, ànê sésân téló pólle kè: ³⁰ Yāh sè we sè tyah n tyε mĩsnole, yé n pĩ ne, ki de gbí-á me yúkey. ³¹ Sě ó ye, yāh pópó kéne tyi we sè tyah n pi gbí nêne: Yé pĩ ne níkě, Liyel tǒrí-á me yúkey. ³² Kègbi yô, mé kéle n yo n dal n mo yé tyí ne: kwey gbĩ névye pól náh n ku n te n pi, té kéne tyi pól ki yĩni tě. ³³ Yĩnyô ànê sétáh ki po tyε, nte, nmo welo náh n tyε n yah n pi pólle.»

Yé káh yé dyo mo n fwo Yesu syĩnpwɔ tyíle

³⁴ Yesu tǒ yo pé tyí: «Yé yé gblǒy kyɔmi syáh syáhnóle, ànê sètènì pínóle, ànê kèkǒyó mè tyi sònole. Sé káh n po yé lékám pi tĩntĩ. Képah-à pi, kèkǒyó tyε só ki yé kwɔki tě. ³⁵ Sě to ye, ké lésò ki kwɔki tě sétáh yô névye pólle, sǒ-á yěnkɔ tě tě mnɔ n tě yěnkɔle. ³⁶ Nte, yé káh yé dyo mo n fwo, yé níríle n pi gbĩmegbí. Képah soko, tyi nónó pól-á n pi yò, yé ki tẽnwenɔ we sé yô, té ki fě po yuku yĩn Névi Pi yah tukey soko.»

Yesu sèpìn téló pínóle Liyel wòkò ñgbě kéntáhkì soko

³⁷ Ké légbĩne, tyah kyòo yah soko, Yesu níkěne n kyi kwónó pi Liyel wòkò ñgbě kéntáhkì soko, ñ té n kyi lékáh pi yǒle yó yô nê-á pè n ye Wólívi yèh yǒlile. ³⁸ Té à tɔko séngbǒ púsó tyí, no pól

n pɔ nóhnó pɪ ò tyí Liyel wòkò ògbě kéntáhkì sòkɔ.

22

Nsyifunɔ yòtām Yesu tyí yo syi

¹ Búrn sě-ńkě syáh nê-á pè n ye Pakɪɛ, képah déntenɔ sòkɔ, ² sárká wìlkìpu yòtām ògbnɔ, ànê Liyel ògbò wěkì kwópú sò me syõ-nsahle n yah n kɔ, páh kɪ pɪ sɔ, té Yesu ko mɔ n pi. Té névye yah tíkí sò me pè tě.

Yudası vìnóle Yesu náh

³ Té légbíne, sétân yòtě de Yudası sòkɔ nê-á pè n ye Yisikariyotɪɛ. Yesu tò sáhpú népí gbõnimí sòkɔ ney yó ye sò òne. ⁴ A me sòkɔ, à kyɪ yo sárká wìlkìpu yòtām ògbnɔ, ànê Liyel wòkò ògbě kyòmìpu yòtām tyí, wǎh ne Yesu tě pè kɔ n pi dukù nêne. ⁵ Képah sòkɔ, kè nɔ pé tyí. Pè me yo sah núkú yõ ne ńkě, páh kɪ póle à kɔ. ⁶ Yudası me fě syi, té tyah ké wénpi-ńsahle n yah n kɔ, wǎh pɪ sɔ, té Yesu dahbɪ n pi pé gbõ, névye pí-ńkě sòkɔ.

Yesu pè kɔ pè Pakɪ yõke tě-nsah yah

⁷ Búrn sě-ńkě syáh só-á pɔ nɔ, nê sòkɔ-á sò Pakɪ képyénì kɪ n ko n pi, ⁸ Yesu me Pyeri ànê Nsyõ tekɪ mɔ ne, pè kyɪ Pakɪ syáh yõke tě-nsah yah sah yõ yõ tẽnɛ. ⁹ Pè me à piki yah ne, nýǎh sòkɔ se à me ké tyí ne, pé kyɪ kè pɪ nɪ? ¹⁰ A me yo pé tyí: «Yé yah, yáh kɪ n de kwil sòkɔ gbí nêne, yé kɪ dí yó yohnɪ, à kɪ me ni pín twah. Yé ò sò tě. Wáh kɪ kyɪ de kéte nê sòkɔ, yé de nénpó. ¹¹ Yé

mó yo kétéťě tyí ne, kwó-ò-á yo ne níkě, wòkò nê sòkò se pé kɪ pɔ yòke yò n pi ànê pé tò sáhpúle nɪ? ¹² Képah sòkò, à kɪ yínyò wòkò sòkò táh ñgbě yóle yé wěkɪ, gbò vi vyó pólle kɪ sòkò. Nénpó sòkò ye, yé kɪ pɪ Pakɪ syáh yòkele.» ¹³ Képah tēne, pè me sòkò. Yesu-á kè yo sɔ pé tyí, pè mó ntyínò kyɪ ké pól we sě. Pè me Pakɪ syáh yòke pɪ nénpó.

Yesu yòke yónó téyne

¹⁴ Yòke yò gbí-á pɔ nɔ, Yesu ànê ñ tēntòbe-á pɔ tē yòke yah sòkò gbí nēne, ¹⁵ à me yo pé tyí: «Mé sò me ké tyí náhnáh ne, mé Pakɪ yòke mē yò yéle, mé mó pyé de yèvyāhrɪ sòkò. ¹⁶ Nkě, mé kéle n yo yé tyí ne: mé náh tɔ Pakɪ yòke mē yò n yah n pi fóó, kɪ kyɪ syɪ ké tyi pɪntũnò tyí Liyel yòtòrí sòkò.» ¹⁷⁻¹⁸ Képah sòkò, à me ðivě wɔ wɔ kwâh tɔkò ðivēne ké sòkò, à wɛkɪ Liyel tyí, té yo pé tyí: «Mé kéle n yo yé tyí ne: à tɔkò nukúnúkú tyí, mé náh tɔ ðivě wɔ n yah n pi fóó, kɪ pɔ syɪ Liyel tɔrí pónó tyí. Képah ye, yé syɪ kéle, yé wɔ dibi wě tyí.» ¹⁹ Képah náh, à me búrn tɔkò, té wɛkɪ Liyel tyí, té kè kwɔkɪ dibi pè kɔ, té yo pé tyí: «Nyɔle, ñmɔ wil ye, nê-á kɪ kɔ yépi yinne. Yé sěntēne n pɪ, sɔ-á mé n pɪ kéle. Képah sòkò, yé dyɔ kɪ n kwne ñmɔ tyíle.» ²⁰ Yòke yónteno náh, à tɔ ðivě tɔkò, à pè kɔ sěntě óle, té yo pé tyí: «Nyɔle, ñmɔ tó ye, nê-á kɪ kwe yépi yinne, kɪ pɪ yégbékè kwrónmɔnɔ késáñne Liyel ànê nénye wró. ²¹ Nte, yé yah, névi nê-á kɪ n vi n pi ñmɔ náh, ñmɔ tɔ me n yò ñne fí nukú. ²² Névi Pi kɪ

ku, sǎ-á Liyel yah tǎkǎ kélé. Nte, névi nê-á kɪ n vi n pi n náh, pèkè kɪ pɪ n̄mǎ tyíle.» ²³ Képah tǎ sǎkǎ, pè tyah wǎne n piki n yah ne, pépi tǎ sǎkǎ nê se kɪ n pi n pi képahle ni?

Nê tǎ kal?

²⁴ Képah náh, pè me tyah, à yékâble n pi. Pè sǎ me ké tyí ne, pé pǐ nê tǎ-á kal pépi sǎkǎ. ²⁵ Képah sǎkǎ, Yesu me yo pé tyí: «Kèkǎyǎ kwlo yǎtǎm níkǎne pé tǎrǎle n sah sé yǎ, ànê tǎrǎ-á me nónó gbǎ, pépi n ne me ké tyí ne, no pé yǎngbǎle n yo. ²⁶ Nte, yépi tǎ tyí náh yǎne kè pi sǎ. Nê-á yah tǎne yépi sǎkǎ, n̄mǎ pyé yǎne à pi yé pól gbǎ sǎ. Yǎtǎrǎ-á me nê gbǎ, n̄mǎ pi yé pól tǎnpi sǎ. ²⁷ Yépi tǎ tyí, névi nê-á tǎ yǎke yah, ànê nê-á n tǎkǎ n kǎ kélé, nê tǎ kal pépi sǎkǎ? Nê-á tǎ yǎke yah, n̄mǎ náh di? Nte, képah fyé yǎ, n̄mǎ me yépi wrǎ sǎkǎ tǎnpi sǎ. ²⁸ Yépi tǎ wǎle, yépi ye sǎ me n̄mǎle ní yèvyǎhrɪ pí-ntǎn sǎkǎ. ²⁹ Képah ye, n̄mǎ sú-á tǎrǎle ní kǎ sǎ, n̄mǎ tǎ kɪ kélé yé kǎ sǎ. ³⁰ Képah sǎkǎ, yé kɪ pǎ n yǎ, té kɪ n wǎ n̄mǎle fǐ núkú ní yǎtǎrǎ sǎkǎ. Anê yé kɪ pǎ kǎ tǎ yǎtǎrǎ klǎ yǎ, kɪ tukey take Yisrayel névye tǎnno gbǎninó yǎ.»

Yesu ne, Pyeri-á kɪ pǎ n̄ vyǎh kǎli ne, pé náh pé pi

³¹ Képah náh, Yesu yo Simo Pyeri tyí: «Simo, Simo! Sétǎn yǎtǎ ye ké wǎkɪ yah kǎ ne, pé yé fe, sǎ-á sèmkǎle pè n fe gbéy sǎkǎ. ³² Té mé me Liyel ni á tyí ne, á Liyel yǎ sǎnó káh tǎ syi á

tyí. Té, wâh á syi pɔ́ n̄mɔ́ tyí gbí n̄n̄e, s̄óréle n mɔ́ yé no sɔ́kɔ́.» ³³ Wâh yo s̄é, Pyeri me yo ñ tyí ne, péwɔ́ t̄ě wɔ́le, kâh kɪ s̄ɔ́ n pi wòkònpèkè sɔ́kɔ́ dénóle, képah nâh pi, kũne, péwɔ́-á me pé vi sah kɪ de ñne sépi pól sɔ́kɔ́. ³⁴ Nte, Yesu me yo ñ tyí: «Pyeri, mé kéle n yo á tyí ne: kwey lékâh sɔ́kɔ́, sénpe nâh t̄ɔ́n̄i me n gbo n pi, té á kɪ me á vyâh k̄òli te gbáhyí t̄ɔ́n̄ó ne ñk̄ě, á nâh n̄mɔ́ p̄i.»

Méfwókwhâh tyíle

³⁵ Képah nâh, Yesu me yo pé tyí: «N̄mɔ́-á s̄ò yé t̄ò gbí n̄n̄e, té yo yé tyí ne, yé sɔ́kɔ́ pó, àn̄ê pilki, àn̄ê lékyêh k̄ěne, kwâh yó se kyi tekɪ yé tyí?» Pè me yo ñ tyí ne, kwâh yó nâh tekɪ. ³⁶⁻³⁷ Képah sɔ́kɔ́, à me yo pé tyí: «Mé kéle n yo yé tyí ne: wey n̄ê-á wârki n̄mɔ́ tyí sɔ́kɔ́ ne ñk̄ě, pè à mɔ́ k̄ò tyípêl pípú wró, képah kɪ n pi n t̄ũ n pi. Tyi nónó-á yo sah n̄mɔ́ tyí sɔ́kɔ́, sé pi gbí me no n te. Képah ye núkúnúkú t̄ě wɔ́le, pó-à kɪ me n̄ê tyí, t̄ě kè tɔ́kɔ́. An̄ê képah núkú-ó ye: Pilki-à kɪ me n̄ê tyí, t̄ě kè tɔ́kɔ́. Té kèkírki-à kɪ n k̄ne n̄ê tyí, t̄ě ñ fwòmò-ñgb̄ě yâm kèyâh dwe.» ³⁸ Képah sɔ́kɔ́, t̄ò sâhpú ne, à yah, kèkírnnɔ́ nínó-á yò. A me ne, kâh ȳine.

Yesu n̄irí pínóle Wóliví yèh yòli yò

³⁹ Képah nâh, Yesu me wil sɔ́kɔ́ Wóliví yèh yòli yò, wâh dar te n kyi n pɔ́ s̄ɔ́. Té ñ t̄ò sâhpú me ñ s̄ò t̄ě. ⁴⁰ Wâh ȳini t̄ě n̄énpó gbí n̄n̄e, à yo pé tyí ne, pè Liyelle n ni, mónyahno kâh pɔ́ t̄ě we pé tyí. ⁴¹ Képah nâh, à gbe mɔ́ t̄ě péle fíí kwéy,

dáhkì mínnó ke núkú yínintě-ńsah kénkõle. Té gbètukunɔ di, à nírile n pi, ⁴² me n yo ne: «Bõ, wáh kɪ me ké tyí, yèvyáhrɪ mè wró gbɛ mɔ ńmɔle. Nte, kè káh pi ńmɔ dyɔ dyɔ tẽnɛ. Áwɔ dyɔ dyɔ tẽ ó pi.» [⁴³ Légbíne, yínyõ těntõ yó wil n yah, à pɔ tǎhkìle à kõ. ⁴⁴ Té Yesu min sò me yèvyàhnpekè sɔkɔ. A tǔ wǎn mɔ Liyel nínó yõ. N wil myèh pɔ pi tókwil sɔ, à n kwɛ sétáh.] ⁴⁵ Wǎh nírɪ pi te gbí nêne, à yuku kyɪ n tò sǎhpú tnô. A kyɪ ne yah, pè me n do yèkwɔrɪ kwlónó tẽ tyí. ⁴⁶ A yo pé tyí: «Kwáh nê pi, té yé n do sě? Yé yuku Liyelle n ni, mónyahɔ káh pɔ tẽ we yé tyí.»

Yesu tẽnóle

⁴⁷ Yesu me wékínó sɔkɔ sě, té Yudasɪ nê-á n tò sǎhpú nɛpí gbõnimí sɔkɔ yóle, ńmɔ tówû yó yah tẽ pɔ wil mɔ n yõ. Té no de ńne ne, pé à pɔrɪ tẽ, pé wekɪ n tyí. ⁴⁸ Nte, Yesu me yo n tyí: «Yudasɪ, póríntěno sɔkɔ se á kɪ de mɔ Névi Pi gbàhle?» ⁴⁹ Nónó-á sò me Yesule, pǎh pɔ kè kyɔmɪ à pĩ tir nê-á kɪ pɔ n pi n pi, pè yo Yesu tyí ne, pépi Tě ńgbě, pé se kèkírnnɛ n de no tyí ni? ⁵⁰ Té sárká wílkipu yõtě tɔnpɪbɪ nónó-á sò me, Yesu tò sǎhpú sɔkɔ ney yó núkú n kèkírkìle pépi sɔkɔ yó gbòyò sò níkí we kō kām. ⁵¹ Képah sɔkɔ, Yesu me yo pé tyí: «Yé yĩn sě.» Té tũ dí mè níkí tyí, kè me tye.

⁵² Képah sɔkɔ, sárká wílkipu yõtām, ànê Liyel wòkò ńgbě kyòmɪpu yõtām, ànê yèwàhnì nónó-á sò pɔ Yesu tẽ-ńsah, à yo pé tyí: «Yé pɔ ńmɔ tyí

kèkìrn ànê léplólè kèlékě névi sǒ ñne ni? ⁵³ Nte, swǒ swǒ pólle, mé sǒ ñkěne n ne n me yéle Liyel wòkò ñgbě kéntáhkì sòkò, yé náh ñ tǐ. Té yépi gbī ye se núkúnúkú, ànê sétò táhkì pi gbíne fěntú sòkò.»

Pyeri ñ vyāh kǒli ne, pé náh Yesu pī

⁵⁴ Képah náh, pé Yesu tǐ, à sòkò ñne sárká wìkìpu yǒtǐ ñgbě kéte. Pyeri sǒ me pé sǒ tǐ n kò péle fíí. ⁵⁵ Pé sǒ me nyàh mò kéte niyó, me kǒ tǐ wǐ tyí, té Pyeri to sǒ me péle nyàh yah sòkò. ⁵⁶ Képah sòkò, tǒnpi pi yó à we kǒntěnóle nyàh yah, té à gbah yah díkídíkí, té ne, dí mè tǒ-á sǒ me Yesule. ⁵⁷ Wǎh yo sǐ, Pyeri me ñ vyāh kǒli pi tyí ne, pé náh à pī dé. ⁵⁸ Dǒ kwéy, dí yó tǒ à we, té ne, ñmò tǒle, kéne no sòkò ney yó-á ñne. Képah tǐne, Pyeri me yo ñ tyí ne ñkě, pé sòkò ney náh péwòle. ⁵⁹ Képah náh, lérí núkú kénkǒ sókóntenò náh, dí yó tǒ kè gbah yo ne ñkě, yékâb náh me ké sòkò, dí mè tǒ-á sǒ me ñne, Kalile ney-á ñne dò. ⁶⁰ Képah sòkò, Pyeri me ñ syi yo ñ tyí ne ñkě, péwò náh me ñ wey mè syíkí-ńsah we dé dí. Nénpó swò, Pyeri me képah yónó sòkò sǐ, té sénpe gbo. ⁶¹ Tǐ ñgbě Yesu me ñ yah vi Pyeri yah díkídíkí. Képah sòkò, Pyeri dyò núkú to kǒ ñ wey mène, wǎh sǒ nê yo ñ tyí ne, sénpe-à kú pópó n gbo kweyne, wǎh kú me ñ vyāh kǒli te ke tǒnó ne ñkě, pé náh péwò pī. ⁶² Kǎh pi sǐ, à me wil kégbó, à kyi nàhnpi gbí kah gbo.

Yesu gbyòno ànê ñ kònóle

⁶³ Képah sɔkɔ, Yesu-á sò me díbí nónó gbò, pè sò me kóle ònne n ko, té me ònne n syiku gbònkukele. ⁶⁴ Pè sò me ò yah pukubi, té me n yo ò tyí ne, à sãh pĩ, névi nê-á mi ònne. ⁶⁵ Té tɔ me ònne n gbyɔ wèntùkùni náhnáhle.

Yesule Nsyifunɔ tukey tükèpu yah sɔkɔ

⁶⁶ Képah náh, tyah-á dal, Nsyifunɔ yèwàhni, ànê sárká wìlkɪpu yòtãm ògbnɔ, ànê ògbò wèkì kwópú wè tuke mɔ. Pè me pɔ Yesule pé tukey tükè-ònsah ògbè sɔkɔ, ⁶⁷ té yo ò tyí ne, òmɔ-à kɪ ne Kristale, Liyel ney tékínmɔnɔle, à kè yo pé syah. A me yo pé tyí: «Máh kɪ kè yo yé syah, yé náh n sè n pi ké yò. ⁶⁸ Anê máh kɪ se yéle n piki n yah, yé náh vi mɔ n pi ní tyí. ⁶⁹ Nte, à tɔkɔ núkúnúkú tyí, Névi Pi kɪ kò tẽ tyi pól Tẽ ògbè Liyel gbòyò sòle.» ⁷⁰ Képah sɔkɔ, pé pól núkú yo ne, òmɔ tẽ tyí, òmɔ-á Liyel pile kè? Yesu me yo pé tyí: «Yépi òtẽ ye kè yo te ne òkè, òmɔ-á dò.» ⁷¹ Képah tẽne, pè ne, tãrfyò nê tẽ se tɔ pé kɪ n yah n kò ni? Pépi òtẽ-á kɪ noh, à kè yo ò vyãhle.

23

Pè kyɪ Yesule Pilatɪ tyí

¹ Képah náh, pé pól me yuku, à Yesu tẽ kyɪ Pilatɪ tyí. ² Nénpó sɔkɔ, pè tyah lékãhle ònne n kò ne, páh dí mè kyɔmɪ wɛ, à me pé kwil névyɛ yòle n yuki, me péle n yini n mɔ mórí mónóle yòtẽ ògbè Sesarɪ tyí. Té òmɔ òtẽ-á me n yo ne òkè, péwɔ-á yòtẽne, nê-á sò Liyel ne, páh kɪ tekɪ mɔ. ³ Képah sɔkɔ, Pilatɪ me à piki yah ne, òmɔ se

Nsyifuno yòtēne ni? A me yo n tyí: «Áwɔ ye yo kéle.» ⁴ Pilatı me yo sárká wĩkĩpu yòtām ànê no pól tyí ne, péwɔ náh tir yó we dí mè tyí pólle, nê-á yĩne lékàhle n kǒnóle. ⁵ Nte, pè tǒ me kè gbah yo tũ ne nkě, wǎh me névyele n kwɔ nòhnì-nkěne, Yude tǎntǎn pól sɔkɔ. Kalile kwil sɔkɔ-á à tyah kéle fǒó, à pɔ de ásô.

Pè kyı Yesule Yerɔdı tyí

⁶ Pilatı-á képah noh nýǎh sɔkɔ, à píkinyahno pi ne, Kalile ney se dí mène ni? ⁷ Wǎh fyò n wĩ-nsah tyí noh, té pĩ ne, Yerɔdı-á nénpó yòtēne, à núkú à tekı mɔ nmo kǒ. Té kè mó pɔ yĩne Yerɔdı sò me Yerusalemi kéné sèpìn sɔkɔ. ⁸ Kè pi di mónóle, Yerɔdı sò me Yesu tyí yónóle n nohni, té me ké tyí ne, pé à we à ne n me gbĩl yóle n pi. Képah ye, wǎh à we, kè pi nìvì ñgbēne n tyí. ⁹ A me à gbah piki yah náhnáh, té Yesu náh dahbi wilki n tyí. ¹⁰ Képah sɔkɔ, sárká wĩkĩpu yòtām ñgbno ànê Liyel ñgbò wěkì kwópú sò me nénpó, té me lékàhle nne n kǒ fǒó kèpékèyô. ¹¹ Yerɔdı ànê n sràsyíbı-á kóle à ko, té me à yilo te gbí nēne, pè me yòtǒrí fwɔ yó mɔ à kǒ, té pé syı à tekı mɔ Pilatı kǒ. ¹² Pilatı ànê Yerɔdı sò me wě sèpébıle ñgbòle, té lésòle, pè kódirı toh.

Pè Yesu gbàh de mɔ kũ kǒ

¹³ Képah sɔkɔ, Pilatı sárká wĩkĩpu yòtām ñgbno, ànê kwil yahtām, ànê névye ye tuke, ¹⁴ té yo pé tyí: «Yé dí mè tē pɔ, té ne, wǎh me névye

yõle n yuku. Nte yah, yépi to yí yah ye mé piki yah ònne. Mé nàh tir yó ntě we ò tyí, yáh nónónne n yo n sah ò yõ, nê-á yĩne lékàhle ò kónóle. ¹⁵ Yerodu ntě to nàh tir yó we ò soko, wăh sônpi ò syi à tekɩ mo ápi kō. Kăh pi sě, dí mè nàh tir yó ntě pi nê-á yĩne kũne. ¹⁶ Képah ye, mé ki à ko yèfõhle, té ki à fin mo.»

[¹⁷ Té Pakɩ syáhnó pól soko, Pilatɩ sò yĩne à wòkònpèkè soko névi yó fin mo pè kō.] ¹⁸ Képah tẽne, pé pól tyah n kwro n gbo n mo ne, à dí mè ko mo, à mó Barabasɩ fin mo. ¹⁹ Té Barabasɩ sò me dáhnmonole wòkònpèkè soko kèlékè tir yó yõ, nê-á pi kwil soko, ànê nékókè mónóle. ²⁰ Té Yesu fínnmo dékè-á sò me Pilatɩ tẽ, à tō ò syi kè tō yo pé tyí. ²¹ Nte, pè tō gbo mo ne ríkè: «À syi dahnɩ yõ! A syi dahnɩ yõ!» ²² Pilatɩ me tō wey toko ke tō-òle, à yo pé tyí ne, tyítúkù nê se à pi ni? Péwo nàh tir yó ntě we ò soko, nê-á yĩne kũne. Képah-á, páh ki à ko yèfõhle, té ki à fin mo. ²³ Nte, pè me yõ soko kéle n kah n yo nàhnáh ne ríkè: «À syi dahnɩ yõ.» Képah tẽne, pé kàhngbonmono po tẽ we Pilatɩ tyí. ²⁴ Képah soko, à me kè yah toko ne, nê-á pè n yah n kō, képah-á ki pi pé tyí. ²⁵ Dí nê-á sò pè dah mo wòkònpèkè soko, kèlékè yó ànê nékókè mónó yinne, òmo nê-á sò pè n yah n kō ò tyí, à òmo fin mo, té Yesu pi pépi dyo yí tẽne.

Pè Yesu syi dahnɩ yõ

²⁶ Képah soko, páh Yesu tẽ n soko syí-ńsah gbí nêne, pè Sireni kwil dí yó yohnɩ, pè n ye Simole.

A me wil swãh, me n de Yerusalemı. Pè me ñmɔ tẽ Yesu dahnıne, à twah mɔ ne, à ñ sò tẽ. ²⁷ Té tówù ñgbẽ sò me n yuku ñ náh, à tahlı syó tyí nónó-á sò me n gbo pé gbãñne n kōhlı pé nı yō yèkwɔrı tẽ tyí Yesu yĩñne. ²⁸⁻²⁹ Képah sɔkɔ, Yesu me ñ yah vi pé ñinne, té yo pé tyí: «Sèp̃n yísyó me n pi, névye kı pɔ tyah n yo ne, yòbènrı-á me píkán syó tyí, ànê nónó-á pè náh pi dubi yah, ànê pè náh yáñne piri kō yah. Képah ye Yerusalemı syó, yé káh ne n gbo ñmɔ yĩñne. Yé ne n gbo yé gblɔy, ànê yé wēnp̃i yĩñne. ³⁰ Ké légbĩne, névye kı pɔ tyah n yo tley tyí ne, sè syıkılı pé yō. Té kı yo ymɔ tyí ne, sè vike tũ pé yah. ³¹ Nte, pãh séswónpòle n pı s̃, séswónkòkò wɔ tyí kı pɔ n pı n pi s̃?» ³² Té pè sò me tyíp̃el pípú ñp̃i nímí to tẽ kyı, nónó-á kı kyı n ko n mɔ n pi ànê Yesule wẽ tyí.

³³ Pãh kyı yĩni tẽ fí yó, ñyãh-á pè n ye «Yõgbèkè tyahle», pè à syı dahnı yō ñnpó ànê tyíp̃el pípú ñp̃i nímí nópıle pé tyí tyí dahlo yō. Núkú sò me syínóle ñ gbòyò sò, ní-ò me syínóle ñ gběyìnè sò. ³⁴ Légbĩne, Yesu me ne: «Bõ, pãh ñne n pı, pè náh kè p̃i. Képah ye, á gblɔy ye pé tyí.» Képah náh, sràsýíbı me ñdan mɔ, à ñ flo dibi wẽ wró. ³⁵ Névye sò me yíñnt̃enóle ñnpó me n yah. Té Nsyifunɔ yõtãm wɔ sò me kóle ñne n ko, me yo tũ ne, wãh névye túkù pwah mɔ, ñte à ñ gblɔy pwah mɔ mó kè, ñmɔ-à kı nê Kristale, Liyel yáhntokɔnɔle. ³⁶ Sràsýíbı to sò me kóle ñne

n ko, té nɔ de n̄ tnô, à ðivě yórenóle à kô, té ne,
³⁷ ñmɔ-à kɪ nê Nsyifunɔ yòtɛne, à n̄ gblɔy pwah
 mɔ kè! ³⁸ Té kè sò me wárkínsyɔnɔle Yesu yòtah
 ne: «Ñyɔle, Nsyifunɔ yòtɛ ye.»

³⁹ Képah sɔkɔ, tyípêl pípú nónó-á syɪ dahlɔ yô,
 pé sɔkɔ núkú sò me Yesule n gbyɔ ne, ñmɔ kó
 Kristale ni? A n̄ gblɔy pwah mɔ, à mó pépi tɔ
 pwah mɔ! ⁴⁰ Nte, n̄ ní-ò me weki n̄ yô, té yo n̄
 tyí ne, à kó Liyel yah tíkíle n pi ni, ñmɔ nê-á me
 kéne yèvyährɪ núkú mè sɔkɔ? ⁴¹ Pépi tɛ wɔ tyíle,
 pé yèvyährɪ pínó yah-á. Pé tyípinó kôlɪ-á n dyah
 péle. Nte, ñmɔ tɛ náh tir yó n̄tɛ pi pèkèle. ⁴² Té
 tɔ n̄ syɪ yo Yesu tyí: «Yesu, á dyɔ to n kô ñmɔ
 tyíle, wâh pɔ á yòtɔrí sɔkɔ gbí nêne.» ⁴³ Yesu me
 yo n̄ tyí: «Kègbɪ yô, mé kéle n yo n dal n mɔ á
 tyí ne: kwey mè n̄tɛ sɔkɔ, á kɪ me ñmɔle Liyel fó
 sɔkɔ pal tɛ-ñsah.»

Yesu kúnóle

⁴⁴ Gb̄intɔ pɔle, gb̄i yah kwɔ, fɛntû mɔ kèkôyó
 pól sɔkɔ pópó, à pɔ syɪ gbèkãm gbí tyí. ⁴⁵ Nénpó
 swɔ, fwògbròkè nê-á Liyel wòkò ñgbɛ̀ fɔkɔ táh
 kô kah, kè tɔ ké nyó. * ⁴⁶ Yesu me kah de syɪ
 ne n̄kɛ: «Bô, mé ní minne n dahbɪ á gbô.» Képah
 yóntenɔ náh, à ku. ⁴⁷ Sràsyíbi lèkwě yòtɛ dí-á
 képah we n̄yâh sɔkɔ, à tyah Liyel yinne n gbilki
 me n yo ne, kègbɪ yô, négbí-á sò dí mène. ⁴⁸ Té
 nónó pól-á sò me pɔ yin tɛ kéle n yah, pãh kéne

* **23:45** 23.45 - Yah n te Yebre sébéy 6.19 ; 9.1-8 ; 10.19-20 sɔkɔ.

tyípínó wε sě, pé pól sò me pé gbàn kōhli pé nu yō me n sòkò. ⁴⁹ Anê nónó pól-á sò Yesule n pne, à tahlı syó nónó pól-á sò wil Kalile kwil sòkò, à pò ònne wě tyí, pé pól sò me yīn tē fíí, té me n yah.

Yesu yínóle diki sòkò

⁵⁰⁻⁵¹ Té dí yó sò me, pè n ye Yosefule. A sò n wil Nsyifunò kwil yó sòkò, nê yīn-á Arimatule. Nsyifunò tukey tükèpu sòkò ney yó ye sò. Té pèpòru pí-ò négbí ye sò ònne. A náh sò n de pé no téló tyi yáhntòkò, ànê sé pínó sòkò. Anê, à sò me Liyel tǒrí pónóle n syıki. ⁵² Nmò me kyı wil Pilatı tyí, à Yesu lékó ni ò tyí. ⁵³ Té me kyı à tiki mò dahni yō, té fwòle à plo, à kyı dah mò diki yó sòkò. Kéne diki sò tū tekı sòkò, té lékó yó nítē náh tǒnì sò dah mò yah ké sòkò. ⁵⁴ Té lésòle, gblǒy vīnsàhnó yòh ye sò Nsyifunò tyí, dendal mı mı yòh yīnne. ⁵⁵ Syó nónó-á sò wil Yesule, Kalile kwil sòkò, pè Yosefu sò tē kyı diki yō. Pè kyı diki yah mò, ànê Yesu dáhnmo dükùle ké sòkò. ⁵⁶ Képah náh, pè pé syı to yuku kwil sòkò, à kyı nırinó, ànê làsèkwèl pèplo yah sah lékó yīnne.

Té me mı, pé mı mı yòh sóle, sǒ-á kéle Liyel tyi kǒnsàhnó sòkò.

24

Yesu yúkúnwìlnóle diki sòkò

¹ Nsyifunò mı mı yòh-á sòkò, ké dendal séngbǒ pú púle, syó nópi yuku sòkò diki yō, pé nıri pèplo

nópìlɛ, pǎh sò nónó pɪ sah. ² Pè kyɪ nɛ n yah diki yah dáhkì mɛ pílnɔnɔlɛ. ³ Pǎh de diki sɔkɔ, pè náh kyɪ Tě ngbě Yesu lékó wɛ. ⁴ Kǎh pɪ sě, pé fɔkɔ fil. Pǎh mɛ képah sɔkɔ, díbí nɛpî nímí yísyó wil pé yah, nónó wil flo-á sò mɛ n tẽ pěrr. ⁵ Tíkí tẽ tyí, syó nópì pé yey sǐnki sétáh. Díbí nópì mɛ yo pé tyí: «Kwǎh nê pɪ, té nê-á min sɔkɔ, yé pɔ ònɛ n yah n kɔ diki sɔkɔ? ⁶ A náh mɛ ásô. A ye ò syɪ min wɛ. Wǎh lésô mɛ Kalile sɔkɔ, té nê yo sah yé tyí, yé yé dyɔ to kɔ képahle. ⁷ A náh lésô nɛ nkě, Névi Pi-á yĩnɛ à dahbɪ tyípɛl pípú gbò, wǎh yĩnɛ à syɪ dahnɪ yò, té ò kúnó sèpɪn tɔ-ò sóle, à mó ò syɪ min sǎn wɛ di?» ⁸ Légbíne, syó nópì dyɔ núkú to kɔ Yesu wɛyɛnɛ. ⁹ Pè mɛ yal diki yò, à kyɪ tyi nópì pól yǎh tò sǎhpú nɛpî gbɔ̀núkú syah ànê no téló pólle. ¹⁰ Makadala kwil Mari, ànê Nsyán, ànê Nsyakɪ yú Mari, ànê syó nónó-á sò mɛ péle, pépì ye yǎh tyi nópìlɛ Yesu tẽntòbe tyí. ¹¹ Ntɛ, kéne welo sò mɛ pɪ tẽ pé tyí sèmìrn sɔ. Pé náh sě sé yò. ¹² Kǎh pɪ sě, Pɛyɛɪ wɔ mó yuku to kyɪ diki yò. Wǎh kɔ yah, à lékó flo ó wɛ. N gbǎn du tir mè pínó dukùlɛ, à mɛ ò syɪ to yuku ò tĩnɛ.

Yesu ànê tò sǎhpú nɛpî nímíne Yemayusi kwil wěkì yò

¹³ Ké lésô mɛ ólɛ, Yesu tò sǎhpú nɛpî nímí sò mɛ n yuku kwil yó sɔkɔ pè n ye Yemayusilɛ. Kéne kwil ànê Yerusalemɪ wró sò mɛ lérínó nínó kó-ńsahle. ¹⁴ Tyi nónó-á pɪ, pè sò mɛ sépì yáhnó sɔkɔ wě tyí. ¹⁵ Pǎh mɛ yǎhkì ànê wě vɪnmɔnɔ

sokɔ gbí nêne, Yesu me po kwɔɔ mo pé sokɔ, à wěkì pi nùkúle péle.

16 Nte, kè sò pi á ki ne pé yah sɔ me syĩ, pè náh sò me tẽ we à yah pĩ yĩne. 17 Képah sokɔ, à me pè piki yah ne, tir nê se pè n yáh, té n kɔ ni? Pè me yĩn, té me yèkwɔri sokɔ sě. 18 Té pé sokɔ ney nùkú yó sò me, pè n ye Klewopastle. Nmɔ me yo Yesu tyí ne, ñmɔ gblɔy ó se me Yerusalem sokɔ, tyi nópi pí-ńkêne, nónó-á pi ké sokɔ sèpìn nópi sokɔ ni? 19 Á me pè piki yah ne, sépi se pi tyi nónóné ni? Pè me yo ñ tyí ne, tir nê-á pi Nasaret Yesu tyí sokɔ kè: Nmɔ nê-á sò pi Liyel tẽntò syinyo-ò nètáhkile ñ tyípínì ànê ñ wey sokɔ, Liyel yah ànê névye pól yah sokɔ. 20 Nte, pé sárká wĩkĩpu yõtám, ànê pé kwil yahtám po à tẽ kɔ ne, pè ko mo. Pè me à syi dahnì yõ. 21 Té pépi tẽ wɔ-á sò me n sò ne, ñmɔ-á ki po Yisrayel tãn wilki n pi yõri sokɔ. Nte, sépi pól sokɔ, kéné tyi pínsokɔnɔ sèpìn tɔnì-á kweyne yò. 22 Gbì-á pépi mù sokɔ, syó yísyó-á po pé fɔkɔ fil tẽ wɔle. Pépi-á sò yuku sokɔ séngbɔ pú púle diki yõ, 23 päh kyi lékó yah kwɔ sě, pè pé syi po yo pé tyí ne, yĩnyõ tẽntònè yísyó rítẽ-á wil pépi yah, té yo pé tyí ne, wáh me min sokɔ. 24 Pépi sokɔ névye tükù me kyi diki yõ sokɔ, té ntyínɔ kyi tyi nópi pól we, sɔ-á sò syó yo séle, té pè náh Yesu wɔ we.

25 Päh yo sě, Yesu me yo pé tyí: «Lékám kě névye, yépi náh n kwáh n sě Liyel tẽntò syinyopu welo pól yónó yõ! 26 Krista náh sò

yĩne à yèvyãhrı pı sě, à mó pyě de ñ tǒrí soko di?» ²⁷ Té ñ syı, à tyı pól dükù yo wah pè syah, Liyel wey sébéynó-á nónó yo ñ tyı soko, à tyah Moyisi tyíyónsahnı tyı pópó, à kyı syı Liyel tǔntǔ syínyopu tyínó tyı. ²⁸ Képah tǔne, pãh pɔ yĩni tǔ pé yúkú-ńsah kwille yúkey, Yesu pı á kı ne à sǔ yǔ n soko yahle. ²⁹ Nte, pè me à fal ne, à wũ pépile, ńkě gbĩ-á me tiki mɔ, lékãh-á me n tyah mónóle. Pãh yo sě, à me de gbô soko, à wũ péle. ³⁰ Té wãh pɔ tǔ, à n tyah yǔke yónóle péle gbı nêne, à me búrn tɔkɔ, té wɛkı Liyel tyı, té kè kwɔkı pè kǔ. ³¹ Képah soko, pé yah pı kyòò, pè à yah pĩ. Nte, pè núkú à yah kwɔ pé tnó. ³² Pè me tyah n yo wě tyı ne, wãh sò n yãh péle wěkı yah gbı nêne, à Liyel wey sébéynó soko tyı dükùle n yo n wah péle n syah, pé ni kó sò me kãhnvinóle ni?

³³ Nénpó swɔ, pè núkú yuku, à pé syı soko Yerusalemı, à kyı tǔ sãhpú népı gbǔnúkú ànê pé kɔ mû we tükèntǔntǔ. ³⁴ Pépi me yo ními nópi tyı: «Gbı yǔ, Tǔ ñgbě Yesu yuku wil diki soko. A ñ gblǔyne Simɔ wěkı.» ³⁵ Pãh yo sě, tyı nónó-á mó pı népı ními nópi tɔ tyı wěkı yah, ànê pãh Yesu yah pĩ sǔ, ñ búrn dibi dükù soko, pè mó sè yãh pè syah.

Yesu ñ gblǔyne ñ tǔ sãhpú wěkı

³⁶ Képah tǔne, pãh me képah yónó soko sě, Yesu núkú wil mɔ pé nyó, té yo pé tyı: «Yèvinı ne me yéle.» ³⁷ Tíkı tǔ tyı, pé lékãm vye fěkı. Pè sò me n sǔ ne, némírki yó-á pé we. ³⁸ Képah soko,

Yesu me yo pé tyí: «Kwâh nê pi, té yé lékám vye fěki? Kwâh nê pi, té yéle tòtò soko sě? ³⁹ Yé yah ní gbànnè ànê ní gbyêhne: Nmɔ ye gbi yõ! Yé tũ yah ní tyí, yé ki wil gběnsê ànê gbèl we ní tyí. Sé kénkõ se me némírki tyí?» ⁴⁰ A me képah yónó soko, té n gbàn ànê n gbyêhne pè wěki. ⁴¹ Nte, nìvìnì ànê gběndùnì tě tyí, páh tě sě kwlo ké yõ sě, à me pè piki yah ne, yõ yõ kwâh se me pé tyí ásô ni? ⁴² Pè me yěnkô fyénó yen yóle à kõ. ⁴³ A me kè syi, té kè ko pé yí yah.

⁴⁴ Képah náh, à yo pé tyí: «Képah ye lésõ mé yo yé tyí, máh lésõ me ànê yéle gbí nêne ne níkě, tyi nónó pól-á wárki sah nímo tyí soko Moyisi tyi sàhnó sébéy soko, ànê Liyel těntò sínyopu sébéynó soko, ànê yìgbìnì sébéy soko, sé pól-á ki pi tũ.» ⁴⁵ Képah soko, à pé lékám yiki mo Liyel wey sébéynó soko tyi òkù pĩ yinne, ⁴⁶ té yo pé tyí: «Kè pi, sã-á sò kéle wárkínsàhnóle ne níkě, Krista-á ki yèvyãhrì pi ku, té ki n syi yuku n kúnó sèpìn tǔ-ò sóle. ⁴⁷ Nmɔ yin yõ, Liyel wey-á ki yo kõ, à tyah Yerusalemi fóó, à kyi syi kèkõyó kwlo kwlo pól tyí ne níkě, nénye Liyel wěkì tě, pè mó tyípèl yõnmɔno we. ⁴⁸ Yépi ye pi kéné tyi tàrfyònóle. ⁴⁹ Té nímo sú-á n vyáh kõ ne, páh ki nêne yé kõ, mé ki à tekì mo yé kõ. Nte, yépi tě wo tě kwil mè soko fóó, yé po tãhkì we nê-á ki wil yínyõ.»

Yesu yǎndɔkɔnɔle yínyõ

⁵⁰ Képah náh, só yóle, Yesu pè tẽ, à yuku péle Betanı kwil tınne. Páh yĩni tẽ nénpó, à n gbàn yõ yĩnyõ, à sãm mɔ pé sɔkɔ. ⁵¹ Té, wáh me sãmne n mɔ pé sɔkɔ gbí nêne, à gbe wil pé sɔkɔ, à yõ dɔkɔ sɔkɔ yĩnyõ. ⁵² Tò sáhpú tẽ wole, pépi-á à gbilki te, pè pé syı sɔkɔ Yerusalemı, nìvìnì ògběne pé sɔkɔ. ⁵³ Té gbímegbí, pè náh sò me n yah n kwlo Liyel wòkò ògbě kéntáhkì sɔkɔ, n ne n me Liyel yinne n gbilki.

wĩn nìv`nì tirlɛ
toussian du sud: wĩn nìv`nì tirlɛ New Testament
Nouveau Testament en toussian

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Toussian, Southern

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

aaf2875e-90b5-5c14-b910-61579d3da2c7